שבועון ידיעות אחרונות

לאחר הרצח אריאלה הופמן על מושב שפיר, לאחר רצח רחל וייס בשבוע שעבר. ישראלים במרחק שנות־אור מת"א

הלב שבר עמית רייכר עם עובדיה מצרי, שנה להשתלת הלב. מצרי בולע את החיים

אני והגלשן שלי לאה אתגר על הקיץ של הגולשים הצעירים. מה שהחל כתופעה ספורטיבית הפך לסיגנון חיים

הבדידה האמריקאית משה רונן עם יהודים מיליונרים, יוצאי איראן, בלוס אנג'לס. הם ניסו גם אותנו

אתה יכול לבחור מידי 4 חודשים את מסלול ההצמדה הנכון והכדאי לך:

- **למדד + 4.5% לשנה**
- **לדולר + 6% לשנה**
- **או לקבל ריבית שיקלית פריים + 1% (כיום 16% ריבית שנתית).**

• ניתן לשנות את סוג ההצמדה עד שבוע לפני יום העסקים האחרון בחודשים: יולי, נובמבר ומרץ וזאת עבור ארבעת החודשים שלאחר כל מועד.

בכל מקרה מובטחת למשקיע תשואת מינימום של הצמדה למדד לכל תקופת החסכון.
ההפקדות במסגרת תכנית "כוח תשואה רב גוני" לשלוש שנים.
מינימום הפקדה 3,000 ש"ח.

הבנק רשאי לשנות או להפסיק את ...
פרטים בכל סניפי בנק לאומי, בנק ...
ובנק ערבי ישראלי

בנק לאומי

מבצע
הזדמנות אחרונה
ספר-כתר

קנו בחנויות כתר כל ספר שתרצו מתוך מבחר ספרי האיכות של מיטב הוצאות הספרים - ותוכלו לזכות בספרים נפלאים חינם:

- מדריך החובה לכל מתגייס ומתגייסת - "לקראת גיוס" ו"להיות חיילת"
- האנציקלופדיה הישראלית הכללית (4 כרכים)
- מדריך ישראל + סט מפות (11 כרכים)
- אנציקלופדיה לאמנות הציור והפיסול (4 כרכים)
- רבי המכר של שבוע הספר - "סלטים" ו"ריפוי טבעי"
- מדריכים להורים - "התינוק והילד", "הריון ולידה".

ועוד אלפי פרסים נוספים. כדאי!

המבצע עפ"י תקנון החברה.

דברים טובים קוראים בחנויות כתר. כתר

21 חנויות לבחירתך: ק. שמונה - המשביר לצרכן, טבריה - רחוב הגליל, כרמיאל - המרכז המסחרי הגדול, ק. ביאליק - צומת בורגר ראנץ, חיפה - הרצל 15 • אחד העם 18, פ"ת - חובבי ציון 29, רעננה - מרכז גירון - רחוב ז'בוטינסקי, כפר סבא - ירושלים 44, רמת השרון - סוקולוב 85, תל-אביב - קפה התאטרון הבימה • מאחורי כל בו שלום • בית פנורמה דרך בן צבי 84, באר שבע - רחוב החלוץ 46 • תיאטרון באר שבע, אילת - מרכז הקניון האדום, ירושלים - סנטר 1 • מרכז כלל - קומה C_2 • תיאטרון ירושלים • בנייני האומה, יבנה - ש.י.ח יבנה - זכרון 10.

קונים "אמבין" לתת את פני הבית.
קונים "אמבין" והופכים קיר בלתי-מנוצל, לחלל שימושי, מעוצב ... ואלגנטי, בו ניתן לאחסן עשרות מוצרים שלא ... להם מקום...
"אמבין" - ארון חזק, ... P.V.C קשיח, ... לשנים רבות, ... איחסון רב-תכליתיים, המותאמים בדיוק ... ומשלימים את ... לך בבית.
לבחירתך, מגוון ... ארונות מדפים, ... כוננית ומערכות ... לחדרי ארונות, בכל ... קיר ולכל פינה. ... מעולה, בעיצוב ... מושלם
בואי היום לאחת ... "אמבין" ובחרי לך ... שיעשה לך חג, כל ...

מבצע "אמבין" לחג!

המע"מ על חשבוננו*
3 תשלומים שקליים שווים ללא ריבית והצמדה*

* לקנייה כוללת מעל 200 ש"ח

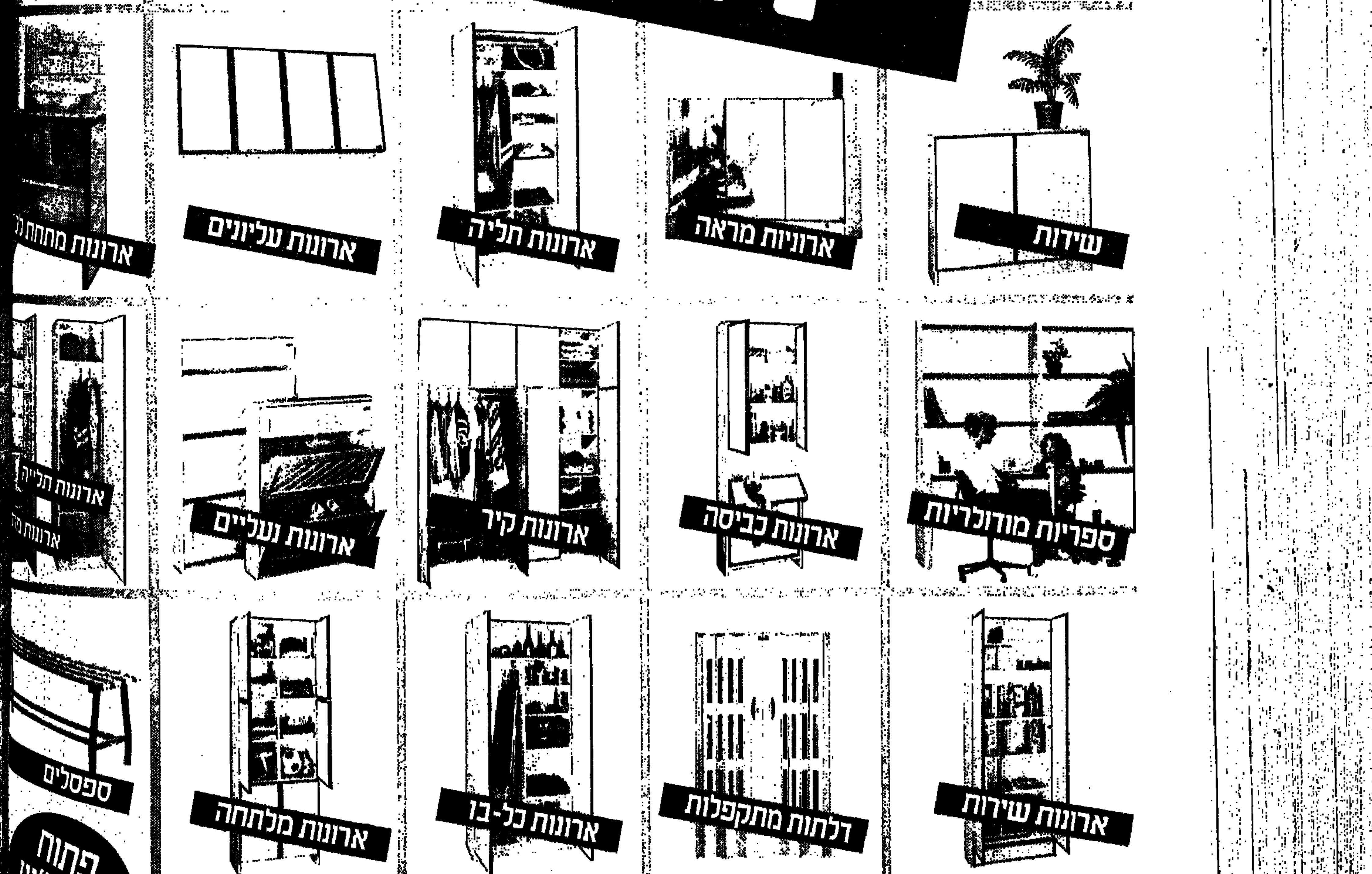

פתוח במוצ"ש
החנויות המסומנות ב■ תהיינה פתוחות במוצ"ש

אמבין תמיד חדש

חנויות המפעל:
- ☐ **תל-אביב** - יהודה הלוי 59
- ☐ **ירושלים** - בן שטח 1
- ☐ **חיפה** - הרצל 52
- ☐ **רמת-גן** - הרצל 72
- ■ **נתניה** - הנוטע 10
- ☐ **רחובות** - אחד העם 22
- ☐ **אשקלון** - אזור התעשיה, במפעל

סוכנויות המפעל:
- ☐ **אילת** - "סלון ששון" מרכז מסחרי ו
- ☐ **באר-שבע** - רמב"ם 1
- ☐ **בית-שמש** - "תריסי ליאון", גני גריש 173/11
- ☐ **בני-ברק** - "הכל-פו פלסטיק", רבי עקיבא 65
- ■ **בת-ים** - "מימד סוכנויות" בלפור 23
- ■ **דימונה** - "אומן דימונה", אזור התעשיה
- ■ **הרצליה** - "שטראוס", סוקולוב 18
- ■ **חדרה** - "מזרוני לבן את שמור", הרברט סמואל 88 (מול השק"ם)
- ■ **חולון** - "עיצוב פלסטי", כצנלסון ויצמן 5
- ☐ **ירושלים** - "חרות", דרך יפו 58
- ☐ **ירושלים** - רהיטי "אטיק", מאה שערים 21
- ☐ **ירושלים** - "שופינג מוריה", רח' אדם 619/1 מעלות מוריה
- ☐ **כפר-סבא** - "ש.י. כהן בע"מ", ויצמן 84
- ☐ **ערד** - "רהיטי לילך", מרכז מסחרי
- ■ **פתח-תקוה** - "פלסטיכל", איכילוב 8 (מול הרבנות)
- ☐ **פתח-תקוה** - "כל ..." אורלוב 54
- ☐ **קרית-מלאכי** - "... " מרכז הוד 16
- ☐ **ראשל"צ** - "... " רוטשילד 46
- ☐ **רמלה** - "... " המעפילים 23
- ■ **רמתיים** - "... " השרון 54

הזדמנות אחרונה בקומה התחתונה

הסוף של סוף העונה בכל-בו שלום

האופנה האחרונה, כלי בית ורהיטים

במחירים מדהימים עד 70% הנחה!

פתוח במוצאי שבת מצאת השבת עד 10.30

כל יום עד 8⁰⁰ בערב, ויום ג' עד 10⁰⁰ בערב.

סט 30 חלקים מתוצרת ג'ונסון ברדרס-אנגליה
50% הנחה
רק 145 ש"ח במקום 290 ש"ח

...ת ישיבה מעור (3+2+1)*
4100 ש"ח
...ום 5590 ש"ח

חליפה פרחונית או מנוקדת תוצרת איטליה
70% הנחה
רק 47 ש"ח במקום 159 ש"ח

המחירים במזומן.
המחירים כוללים מע"מ; אינם כוללים הובלה.
לא תנתנה הנחות נוספות על ההנחות המצויינות במודעה זו.
כל ההצעות עד גמר המלאי.
*רק בתל-אביב.

כל-בו שלום

סטודיו ברק (יעקבסון)

כדאי

הרזיה מצופה שוקולד

מאת ג. יפית

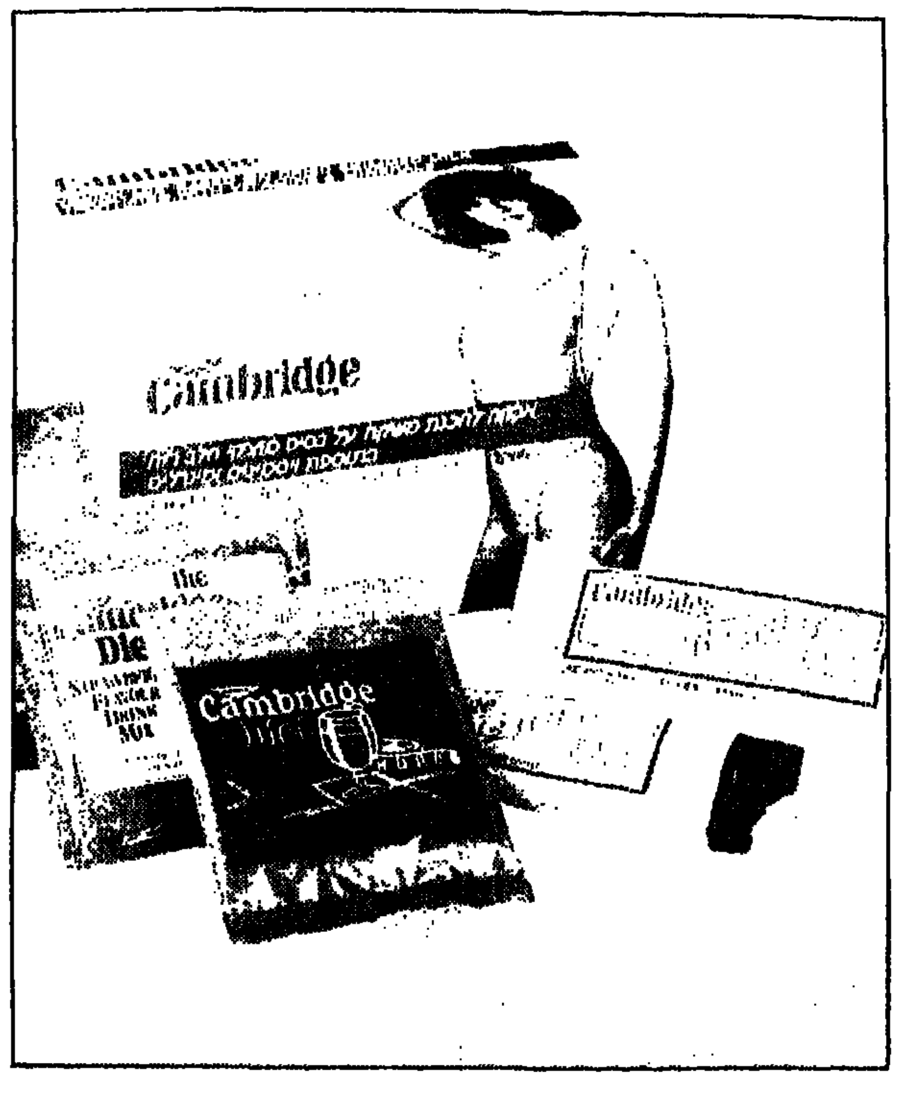

דיאטת הכתר הבריטית מציגה את היהלום שבכתר – ארוחטיף-קיימברידג'. ארוחה מזינה ובריאה מסתתרת בחטיף מענג מצופה שוקולד טהור חוטפים ומרזים, חוטפים וטעים. משגע את העולם. בטעם קרמל, טופי ושוקולד.

ה התלבטות של הדור ניתנת לסיכום במשפט אחד: האם עדיף להיות רזה, יפה ובריא, או שמן, עגול וגדוש ממתקים. השכל עונה חד-משמעית: מוכרחים לשמור על המשקל. זה יפה יותר. ובריא יותר. כך אפשר להראות על שפת-הים, כך נראים כוכבי הקולנוע, כך אומרים הרופאים, אבל הלב משתגע לאיזה חטיף. הצורך האובססיבי הזה לנגוס בחטיף טוב, טעם השוקולד המתפשט בעונג עד קצות אצבעות.

„אני יורד במשקל כי אני זולל מצופים ומקנח בשוקולד" – נשמע כמו משפט מסרט מדע-בדיוני. אבל הוא לקוח מהחיים. מסתבר שהיה צורך במוחות הגדולים של קיימברידג' (כן, באוניברסיטה הבריטית המהוללת) כדי להפוך את קערת הדיאטה על פיה. 14 שנות-מוח השקיעו המומחים, עד ששלפו את הפתרון הנכון – קיימברידג' מצופה שוקולד.

חטאים בריאים

זה נשמע כאילו הגיעו ימות המשיח: רוצים לרדת במשקל? מיד זוללים מצופה חטיפי ונהדר. ובינתיים בזמן שנהנים מהטעם המענג, מתרחשים בגוף תהליכי הרזיה מבוקרים ומתוכננים. כי החטיפים הטעימים הם בעצם רק הסוואה לארוחה מאוזנת בקפידה. ארוחה שלמה מצופה שוקולד אמיתי מעולה. כל חטיף הוא מאגר בריאות. הארוחטיף הוא השלמה לשיטת-ההרזיה הכוללת של קיימברידג'. פעם אחת ביום אפשר להמיר את המילקשייק או המרק בחטיף המוצק (עם הרבה מים). וכל הכיף הזה ב־160 קלוריות בלבד.

ד"ר הווארד, אבי שיטת קיימברידג', יודע כי לא מספיק להיות רזה, חטוב ועלוב, כשאפשר להיות חטוב, זוהר ונמרץ. להסתובב כל היום חמוץ ומרוכדך מחמת דיאטת-עונש זה לא רק מכוער, זו גם לא תרומה גדולה לבריאות. חטיף-קיימברידג' מקפיץ את מרד-ההנאה משיטת ההרזיה עד לאינפלציה משתוללת. יש בטעם קרמל, טופי ושוקולד, לפי העדפה אישית. עכשיו, כשהאחרים בעבודה, בקולנוע, מול הטלוויזיה, נוגסים בחטיפים שלהם, אפשר לחייך בעליונות. מה שהם לא יודעים: קיימברידג' מצופה טעים להפליא, פשוט נהדר.

פתרון כולל

החטיף המצופה הוא חלק גאוני בשיטת ההרזיה של קיימברידג' המובילה בעולם. הוא נוסף לארוחות המילקשייק המפורסמות ומגוון המרקים, וייחודו בתחושת השובע המפתיעה. קרקורי הרעב והריקנות המתמדת שליוו את הדיאטות פינו את מקומם לשובע קבוע ונעים. היועץ האישי לשיטת ההרזיה של קיימברידג' (רופא, אחות, דיאטנית, מומחה) מרכיב לכל אחד צירוף מתאים לפי צורכי ההרזיה ואורח החיים.

שילוב של מילקשייק, מרק וחטיף כבר הפך רבים ל..."מכורים" לשיטת ההרזיה. ואכן, אפשר לזהות אותם באירופה ובארצות-הברית: אנשים רזים, דקים, נמרצים ומלאי חיים שנראים פשוט נפלא. הרכב המזון שלהם משתנה מטעם לטעם, אבל הוא נשאר תמיד קיימברידג'.

ארוחה נשלפת

החטיף המצופה הוא ארוחה שלמה וניידת. טרחת הדיאטות היא גחלת העבר. זוכרים איך פעם טרחנו שעות, סחטנו מיצים, אידינו ירקות עד שיצאה נשמתם והתמוטטנו מרעב? המצופה של קיימברידג' מוכן תמיד על המדף והטרחה היחידה היא להתאפק מלאכול עוד אחד. מותר אחד ליום כתחליף לארוחה. הוא אידיאלי לעבודה. במקום לצאת ולקנות משהו בלתי מזוהה בפיתה, שולפים את החטיף המתוק ושוקעים בהרזיה מתוקה. החטיף החדש הפך סימן ההיכר של דור השוקולד והסילון.

שולפים אותו במטוסים, שולפים בבארים, שולפים על שפת-הים ובכ...

חטיף קיימברידג' הוא הארוחה... מסוגה וגם לא מסוגה. מחירו ... חטיפי-דיאטה אחרים עולים יותר ... ההבדל...). גם ארוחה רגילה ... הרבה יותר.

להתקבל לקיימברידג'

כל אחד יכול להתקבל לקיימברידג' ... בחכמה. אפילו השימוש במוצרים ... למשל, מצופה קיימברידג'! לא ...

מיני ...

קיימברידג' מפעלת ... בריטית. נכון שמציה... מוכבה. אבל אפילו ... לך כרדף העצמה... הוא חלק בלתי ... קטן, אסתטי ... לו שתי מחיצות ... להשתמש בו, ... חדשים.

להתנפל ולחסל את העונג ... לפצל את ההנאה למשך כל ... בבוקר, ביס בצהרים, ביס בשעה ... סותם וממלא. ותהליך ההרזה נמשך.

כדי להתקבל לקיימברידג' ... לעבור בחינות. אבל גם אי אפשר ... אותה בחנויות. הרופאים והחוקרים ... את שיטת ההרזיה המצליחה ... אדם הוא עולם בפני עצמו, ולכל ... מיוחדים לו. אי-אפשר לקנות שיטה ... בקונפקציה. מאות יועצים אישיים ... בכל הארץ. הם מלווים כל פונה ... הפתיחה הדרמטי, של „אבדן" ק... רבים, דרך תהליך שמירת המשקל ... היועצים מצויים רופאים רבים. הלקוח ... לצוות לאחר שהם עצמם רזו מלאים ... קצר ונרתמו להנחיל את הבשורה לאחרים.

בפגישה הראשונה עם היועץ ... טופס בריאות, ומרגע זה זוכים ... ומלאה בקיימברידג', היועץ ... אישי עם הלקוחות ועליך ... להרגיש חופשי ולהתקשר בכל ... היעוץ הינו ללא תשלום ומומלץ ... תום.

קיימברידג' איננה דיאטה, אלא ... שלמה של אורח-חיים. הקשר ... מתקיים ברגעים הדרמטיים של ... במשקל וגם אחר-כך.

רשימת המרכזים

ת"א וגוש דן: ישראל ... ג'ורג' 107 ת"א, 4440493...
פתח-תקוה: בתיה גולדמ... 60 פ"ת, 03-9221606.
רמת-יצחק: משה דיאמנט... רמת-יצחק, 03-741387.
חולון–בת-ים: יוסי ש... 67 בת-ים, 03-873020.
ראשל"צ–רחובות: ... 74, ראשל"צ, 03-948777.
אשדוד–אשקלון: ... 1612 אשדוד, 08-554515.
באר-שבע והדרום: ... הזית 7 עמר, 057-690706.
ירושלים: עמית ששון... 02-660444, 630731.
השרון: אתי אלמו... רעננה, 052-445861.
נתניה ועמק חפר: ... סמילנסקי 7, נתניה, ...2331.
חיפה והקריות, ... עמק ... 04-727662.
עמק יזרעאל: ... 06-556890.
צפת ואצבע הגליל: ... הרימונים 6, צפת, ...72922.

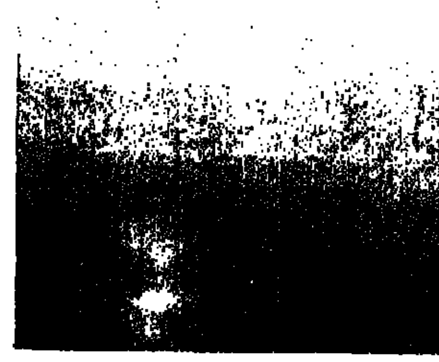

צריך אמונה במדינה.

היום כשהבעיות החשובות ביותר עומדות בפנינו, יותר מתמיד צריך אמונה. אמונה באלוקי ישראל ובתורתו. אמונה בייחודו ובעוצמתו של העם היהודי. אמונה בכוחה של מדינת ישראל להתמודד בהצלחה עם כל בעיותיה.

אין ספק שנושא ארץ־ישראל וביטחון המדינה הם העניינים הבוערים ביותר, ויש לטפל בהם עכשיו ומייד, בעוז רוח ובאמונה.
האדם הדתי, המחזיק בהשקפת עולם לאומית ושואף לקיים במדינת ישראל חברה יהודית, מבין שבעיותיה של ישראל שזורות זו בזו – האינתיפאדה, הקפאת ההתיישבות, תופעת הסמים, המשבר בבתי־החולים, ההתנכלות לחינוך הדתי, התגברות הירידה, התמוטטות של מושבים ומפעלים... מאבק בכל החזיתות.
אפשר לנצח במאבק זה,
אבל בלי אמונה זה לא ילך.

יהדות וציונות. אמונה ומדינה.
התנועה הדתית־לאומית מציגה תשובה שלמה של יהדות וציונות, של אמונה ומדינה.
יש לתנועה קבלות על עשייה: מערכת החינוך הדתי, חינוך ליהדות בבתי־ספר חילוניים, בני עקיבא, המושב הדתי, הקיבוץ הדתי, הסתדרות הפועל המזרחי על כל מפעליה, תנועת "אמונה", ישיבות ההסדר, מפעל השירות הלאומי לבנות, הנח"ל הדתי, אוניברסיטת בר־אילן, ההתיישבות ביש"ע, אליצור, נוער דתי עובד, חוקי השבת והכשרות, שמירת ההלכה בצה"ל, חוק הנישואים היהודיים, בתי אבות "תפארת בנים", השיפוט הרבני, הרבנות הראשית כמוסד הילכתי עליון, גשר בין חלקי העם, התמודדות עם בעיות הילכתיות הקשורות לחיים במדינה מודרנית...
אלו הם המעשים והערכים עליהם גדלת.
זוהי הבאר ממנה שתית.
עכשיו שותים ממנה גם בני הדור הצעיר וגם ילדיך. בלי קשר לפוליטיקה, אתה שייך לתנועה הזאת.

מפד"ל חדשה.
את התנועה הדתית־לאומית תייצג בכנסת ה־12 רשימה חדשה. התחדשות המפד"ל התרחשה בתהליך דמוקרטי חסר תקדים בישראל, בהשתתפות 153,000(!) איש ואשה. מפד"ל החדשה, היא מפלגה חזקה ומלוכדת, עם מסרים מגובשים חד־משמעיים בנושאי ארץ־ישראל, התנחלויות, תורה ומדינה, חינוך יהודי, חברה וכלכלה.

נבחרי המפד"ל לכנסת ה־12, ישתלבו בהנהגת העם והמדינה, בכל תחומי החיים, כנציגי הציבור הדתי־לאומי בכנסת ובממשלה. והם יעשו זאת באמונה.

מפד"ל

התנועה הדתית־לאומית

10
יצה בשפיר
חל וייס, 70, נרצחה בשבוע שעבר. במושב שפיר מדברים על חזרה של ימי הפדאיון ● אריאלה רינגל-הופמן

16
אהבה בצמח
הודית רביץ ונורית גלרון נתנו את ל הלב ל־6000 הצעירים שבאו שמוע אותן יחד. כובשות את שטח של שלום חנוך ושלמה רצי ● אבישי מתיה

18
יימונד צ'נדלר
ופר המתח, הממציא של פיליפ ארלו, 100 שנה להולדתו. על מות הבלש, ז'אנר הסרט האפל, חיים האפלים של הסופר דני מוג'ה

20
כל הלב
הדיה מצרו, שנה אחרי השתלת לב. רק עכשיו, בחודש האחרון, השיפור המיוחל ● עמית רייכר

22
ושניות
נאי העילית שוב סוגדים לגוף אישה. הגיזרה הצמודה חוזרת, תה הדיאטה ● נורית בת־יער

25
ת פלשיתנאי
אס זנגירי, 34, יליד שכם, ונאי, הוזמן ע"י וושינגטון קור היכרות. „אני מייצג את טחים הכבושים" ● סמדר פרי

28
לתפוס גל
20 אלף נערים עוסקים בארץ בגלישת גלים. תעשיה, אופנה, חלומות על אליפות עולם. הגלשן יותר גדול מהגולש ● לאה אתגר

30
עלילה
פרופ' אלכסנדר דונגי, על 5 שנים של עינוי, עד שזוכה מאשמת ביצוע מעשים מגונים בשתיים מעובדותיו. למה הן עשו את זה? ● נחמה דואק

32
בקצב הפאקס
אם יש לך טלפון, אתה יכול להתחבר לפקסימיליה. מכונת צילום כמעט עתידנית, מעבירה מיסמך למרחקים עצומים תוך דקה ● שושנה חן

36
גלות הכסף
כחצי מיליון איראנים גולים התרכזו בקליפורניה. 30 אלף מהם יהודים, רובם עשירים מופלגים. למה הם לא באו ארצה? ● משה דונן

39
כחול לבן
ישראלה מרגלית, פסנתרנית בסדר גודל בינלאומי, חותמת חוזה עם הפילהרמונית. מינכן, פאריז, ניו יורק, תל אביב ● ג'ודי ניר־מוזס

41
הנסיך
„לאב־סקסי", מסע ההופעות העולמי החדש של פרינס, הגיע ללונדון. כדאי מאוד לכל חובב מוסיקה לנסות ולהגיע להופעה הזאת ● אופירה דקורד/ יואב קוטנר

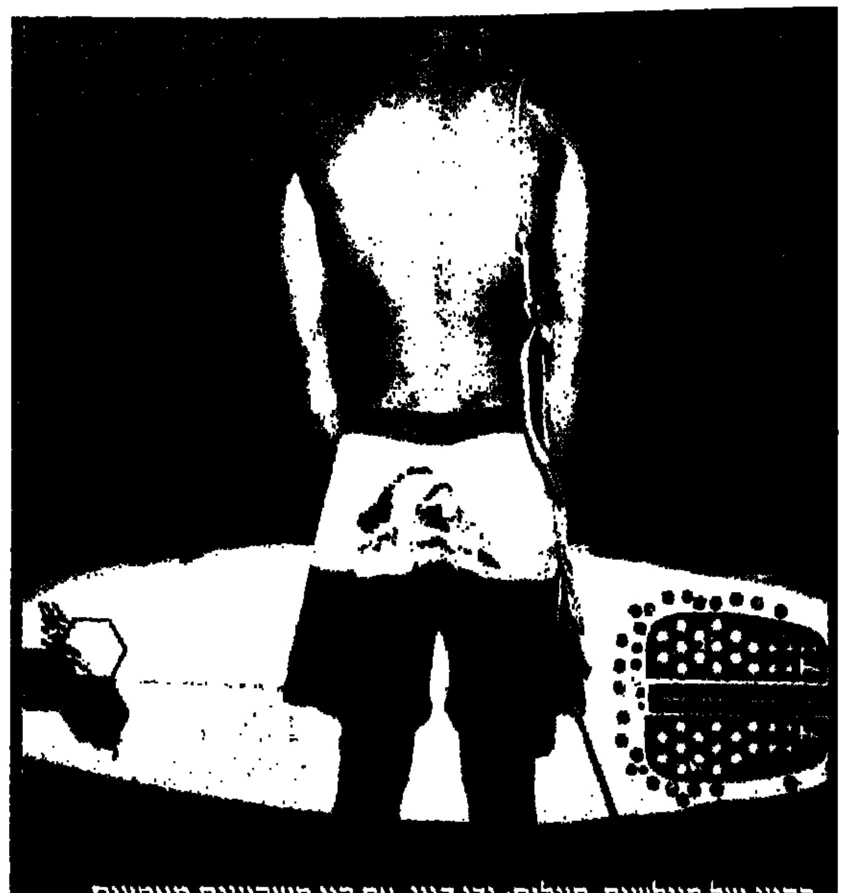
הקיץ של הגולשים. תצלום: גדי דגון. אם היו משקיעים מאמצים כאלה בלימודים, היו הופכים לגאונים

100 אחוז אשה. דגם: ז'אן לואי שרר. תחרה שחורה, סאטן ורוד, נוצות יען, חגורות מחוץ, סרטים בגב. החושניות החדשה

תושב שפיר. תצלום: אסנת קרסנסקי. אחרי שהבתים כבר עמדו, גילו שאי אפשר לדפוק בהם מסמר לקיר, שבחורף קר בהם ובקיץ חם

המדינה חייבת לך כסף?!

בנק טפחות
שלמו לפקודת לבאי משרד השיכון
ש"ח
תאריך
חשבון מספר
טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ
חשבון
מס' סניף
מס' השיק

בוא וקבל אותו מהמומחים למשכנתאות

אם אתה נמנה על אחת הקבוצות הבאות:

חסרי דיור: זוגות צעירים ● עולים חדשים ● משפחות חד־הוריות ● יחידים מעל גיל 27 ● מתיישבים בישובי פיתוח ● זכאי מפעל חסכון לבניין.

בעלי דיור: משפחות המתגוררות בצפיפות ● בריאות לקויה המחייבת שינוי בתנאי המגורים ● מוכרי דירות לפני 1983 ● דיירי שכונות שיקום ● רוכשי דירה שניה באזורי פיתוח ויש"ע ● מחזיקי דירה בשכירות סוציאלית ● זכאי מפעל חסכון לבניין.

בנוסף לסכומים אותם "חייבת" לכם המדינה תוכלו לקבל הלוואות משלימות ממקורות הבנק.
המומחים למשכנתאות יבדקו את גובה זכאותכם, ידריכו, יכוונו אתכם ויעזרו לכם לקבל את המשכנתא ביעילות ובמהירות אפילו בו ביום.
היכנסו עוד היום לאחד מסניפי בנק טפחות ושאלו את המומחים.

בנק טפחות

בשפיר, אחרי הרצח

למחרת הרצח, ב־9 בבוקר, שמעו ברדיו ששיחררו את כל הערבים שנעצרו לחקירה. ואחר כך, קראו שהרקע למעשה פלילי ולא לאומני. המשטרה, הם אומרים, לא רוצה להפחיד • אריאלה רינגל במושב שפיר, 30 ק"מ מעזה, לאחר רצח רחל וייס, 70

אריאלה רינגל־הופמן

מי שרצח את רחל וייס, יכול היה לבוא מהוואדי שבין המושבים שפיר ואביגדור. יכול היה גם לבוא מהכביש שהולך לקריית מלאכי. אם אומנם בא מהוואדי או הכביש, צריך היה קודם שיגיע לבית, לחצות את מיקשת האבטיחים שזרע יוסי וייס, הבן היחיד של רחל, מאחורי הבית של הוריו.

מיקשת אבטיחים מכוסה עשב, ובין העשבים כתמים מפוספסים, צהוב ירוק, של אבטיחים, שבגלל המחיר הנמוך לא כדאי היה לקטוף אותם.

ואחרי המיקשה, עדיין עשרים מטר, או קצת יותר, רחוק מהבית, היה צריך לעבור בין גדר ברזל מחלידה של מה שהיה פעם רפת,

רחל וייס ובעלה

ולול קטן ועזוב מכוסה צמחיה. ואחר כך עצי זית לא גזומים ואיזדרכת שגדלה פרא, מטפס, שיח גומא יבש ופיסת דשא קטנה הנגמרת בחמש מדרגות שעולות לכניסה האחורית של הבית.

ואת כל הדרך הזו, כמה מאות מטרים, עד לכניסה, יכול היה מי שרצח אותה, לעבור בשעה 10.00 בבוקר, שהיא השעה המשוערת שבה נרצחה רחל, מבלי שאיש יראה אותו.

רחל וייס, אומרים בשפיר, היתה אותה שעה במטבח. הכינה קומפוט. בשפיר, אגב, אומרים קומפוט. לא אומרים לפתן ולא מרק פירות. ורחל וייס הכינה קומפוט לשבת, כמו בכל יום רביעי בשבוע, ובגלל שהיה חם כל כך פתחה את דלת העץ והשאירה סגורה רק את דלת הרשת, שאינה ננעלת. ומי שבא, יכול היה לבוא עד דלת הרשת מבלי שהיא תראה אותו, כי החלון קטן וגבוה ואינו מכסה את השביל הצר שבא ממיקשת האבטיחים שלה עד לבית.

עכשיו, שבוע ימים אחרי הרצח, מוטלים על המדרגה העליונה שני זוגות מגפיים שחורים, שהבוץ שעליהן כבר יבש, ערימת עיתונים שנזרקה הרצח, שלוש מגבות מטבח קרועות. למטה עומדים שני פחי אשפה כתומים, בקבוקים ריקים של מי סודה, ושני כסאות נוח הרוסים. ובאמצע הצהריים, בחום הנוראי של השבוע האחרון, אין טיפת רוח, ואין מי שיסיע את הקולות.

כמה בתים הלאה משם, לתוך המושב, בבית של הבן שלה, יושבים שבעה. הבן יוסי ואביו זאב, לא רוצים להתראיין. יושבים על ספה נמוכה, ריש הבגד קרוע, והשכנים נכנסים ויוצאים. מפחיד מאוד, אומרת אשה אחת שיוצאת אחרינו, מפחיד מאוד ואף אחד לא אומר לנו שום דבר.

עכשיו, אחרי הרצח הנורא של רחל וייס, פחדים חדשים באו על הישנים, ובשפיר מגיפים היטב את התריסים בלילה. כמו לפני 30 וכמה שנים, אומרים הוותיקים, כשהיו פה התקפות של פראיונים שבאו מעזה.

ביום הם מדברים על הפראיונים מעזה ובלילות חוזרים לחלום על אושוויץ ומאטהאוזן.

■■■

הזקנים שישבו ליד המרפאה של שפיר שמחו מאוד לקראתנו. חשבו שאנחנו הרופאה והאחות שאמורים היו להגיע בבוקר. הרופא והאחות הקבועים יצאו לחופש ועל לוח המודעות בצרכניה ובמרפאה נרשם שהצוות המחליף יגיע ביום שישי ב־11.00. אחר כך ישבנו איתם שעה, ואיש לא בא, והם אמרו זה לזה שצריך לחזור הביתה, כי ממילא איש כבר לא יבוא.

כשבאנו, הם ישבו על הספסל שלאורך הקיר ועל המדרגות והרחבות שבחזית הבניין, ודיברו על הרצח של רחל וייס. בדיוק על זה אנחנו מדברים, אמרה לאה נוי, ופניה שנפלו כששמעה שאנחנו לא אחות ורופאה, אורו שוב, וגם אמרנו זה לזה, אמרה, איך זה שאת אף אחד לא מעניין מה קרה פה, והטלוויזיה לא באה, ועיתונאים לא באים.

ב־9 בבוקר שמעו ברדיו ששיחררו את כל הערבים שנעצרו לחקירה, ואחר כך קראו בעיתון שיכול להיות שהרקע למעשה הוא פלילי ולא לאומני. שמעו מה שנאמר ברדיו וקראו מה שכתוב בעיתונים, אבל אותם לא ירמו. הם יושבים פה כבר מספיק זמן בשביל לדעת מתי מדובר בגניבת כסף, או תכשיטים, שהוא אירוע פלילי לכל דבר, ורצח של אשה אחת כמעט בת 70, שהוא סיפור אחר.

שפיר, הם עושים חישוב, 30 קילומטר מעזה. פחות מחצי שעה נסיעה. ובכלל, לא צריך לנסוע דרך הכביש. דרכי עפר מרשתות את כל הפלטו (המישור) הגדול ששפיר יושבת עליו, ועזה מונחת בדרום מערב לו.

אבל המשטרה, הם אומרים, לא רוצה להפחיד את האנשים.

■■■

המושב שפיר יושב על הכביש שהולך מקריית מלאכי לכיוון אשקלון. הוקם בינואר 1950, על ידי עולים חדשים שבאו מהונגריה, מצ'כסלובקיה ומרומניה, דרך תנועת הפועל המזרחי, שהיא התנועה שעליה ועל המזרחי יוסד המפד"ל. הפועל המזרחי הייתה תנועה מיישבת שעסקה בבניינה של ארץ ישראל.

עוברים את קריית מלאכי, את כפר ורבורג, את מושב אביגדור ובאים לשפיר. לא רחוק משפיר משואות יצחק, שהוא מושב שיתופי של הפועל המזרחי, ועין צורים שהוא קיבוץ של הפועל המזרחי, [illegible] הישובים האלו ישנו קודם [illegible] שנכבש וחרב.

וכבר בבתים הראשונים [illegible] שזה משהו אחר. כאילו [illegible] עצר את הזמן.

בין שפיר לאביגדור [illegible] קוראים לו נחל שפיר, [illegible] האלה ונשפך לנחל לכיש, [illegible] מי השדות הסמוכים [illegible] מאביגדור ומשפיר [illegible] הזרימה. בנפרה. אלה [illegible] ממזרח לוואדי.

הישוב כולו מונח על [illegible] עד קו האופק. אדמה [illegible] מצליחה להחזיק את [illegible] גם בבניינים החדשים, [illegible] סדקים. בחורף הופכת [illegible] ועקשני.

לאה נוי אומרת שמה [illegible] מהימים הראשונים, [illegible] עד לגובה הפלטפורמה [illegible] לטרקטור שחצה [illegible] האנשים לעבודה.

אבל אז, היא אומרת [illegible] האמנו שאנחנו [illegible] שלנו, עם עתיד [illegible] השתנתה ושום דבר [illegible]

לאה נוי אומרת, [illegible] פמיליה". שמתרגם [illegible] משפחה טובה", [illegible] בשפיר, באו ממשפחות [illegible] שתיים שלוש שפות [illegible] לחקלאות. לא חשבו [illegible] אני שואלת אותה [illegible] היא אומרת.

נוי באה מבוקרשט [illegible] היתה ילדה. ונגיע [illegible] שבאו הרוסים ושיחררו [illegible] הריכוז אמרו, שלמרות [illegible] במיוחד, כי הן באו [illegible] אומנות, קיבלו את [illegible]

אברהם פולק [illegible] ריכוז: מאטהאוזן. [illegible] מצ'כסלובקיה, היה באושוויץ, אחר כך במחנה ריכוז בוכנוואלד. גם ישראל רבין וחנה קליין וחנה הרשקוביץ, ומאיר פרידמן. פרידמן, שיושב בצד וכשנדמה לו שלא רשמנו את שמו, הוא אומר "ומה, מאיר פרידמן לא יהודי?".

יושבים על הספסל, מחכים לרופאה ולאחות שכבר לא יבואו. בני 65 ו־70, מדברים הונגרית, חלקם, אחרי 40 שנה בארץ, לא יודעים עברית.

בבית שאביגדור פרידמן נולד בו, גדלו 8 אחים ואחיות. חוץ משניים, הוא אומר, כולם הלכו. לארץ בא עם אח יחיד שנותר לו. אביגדור התחתן ובא לשפיר, האח הלך למשמר איילון. ב־27 למאי 1953, פגעה חוליית מסתננים בשלושה ישובים: בכפר הס, בגרשמן ומשמר איילון. בין ההרוגים היה גם אחיו של אביגדור פרידמן. ומכיוון שלא נולדו לפרידמן ילדים, אין, הוא אומר, המשך למשפחה.

מושב שפיר, תור יומי לקופת חולים

[illegible] כשבא לשפיר היתה לו רפת, אחר כך [illegible]ל ירקות, עכשיו הוא פנסיונר. כבר 10 [illegible]ים. נוסע כל בוקר למועדון קשישים [illegible]שקלון, אוכל שם ארוחת בוקר, משחק [illegible]ים, אוכל ארוחת צהריים וחוזר לשפיר. [illegible] אחר לא נוגע במשק. 30 דונם עומדים [illegible]ים. גם לפולק אין ילדים, גם אצל פולק [illegible] מי שנוגע במשק.

[illegible] ב־56', באה קבוצה נוספת של הונגרים, [illegible]גיעו מיד אחרי המהפכה שם. באו [illegible]ונגריה לישראל, לא ידעו לאן נפלו וחלקם [illegible]זול, תוך שבוע שבועיים, ארזו את עצמו [illegible] לגרמניה ולארצות הברית. מאלה [illegible]שארו בארץ, לא נשאר אף חקלאי אחד.

■■■

[illegible] חצי צעירים יש בשפיר, אומרים שם, חצי [illegible]קים. אחר כך מיכאל שטקלר, 41, שהוא [illegible] חבר ועד, יעשה את החשבון הבא: יש 88 [illegible]דות משק. יש 15 רפתנים, 6 ירקנים, אחד [illegible]ש לו מכוורת, אחד שיש לו חממה לפרחים. [illegible] הכל. משהו כמו 23 משקים פעילים, [illegible] מתפרנסים מחקלאות.

[illegible] יש עוד 40־50 יחידות שאינן מעובדות, [illegible] עליהם פנסיונרים או שהם שייכים לאלמנות. והשאר משקים של אנשים שעובדים בחוץ: מורים, פקידים, אנשי שירותים. חלקם הגדול עובד במרכז שפיר, שם ממוקמים מוסדות המועצה האזורית שפיר.

בשנות החמישים נכנסו המתיישבים לבתים, שהיום קוראים להם בתים סוכנותיים. ברוב המושבים גם נשארו שניים שלושה כאלו, על תקן מחסנים. 24 מטרים מרובעים. בלי חשמל, בלי מים, בלי שירותים. קו מים אחד עבר לאורך המושב וממנו לקחו כולם מים לרחיצה, לבישול, לניקוי.

משה דיין, שר החקלאות בשנות ה־60, חילק את המושבים במדינה למושבי לול, חלב וירקות. שפיר היה מושב חלב. כל אחד מהמתיישבים התחיל עם רפת ופרות. כשבנו את הרפתות, אומרים בשפיר, עבדו שלושה איש, שניים שידעו להרים קירות והשלישי שידע לצקת תקרה.

החקלאי היחיד בין המתיישבים היה יששכר לוינגר, שביום שבו נרצחה רחל וייס מלאה בדיוק שנה למותו. לוינגר היה בעל אחוזה בצ'כיה והכיר את המקצוע.

אחר כך, חלק מהאנשים החלו לגדל ירקות, חלק בנו לול קטן. התחילו עם תרנגולות, המשיכו עם הודים. כמה חקלאים הקימו חממות והחלו לגדל פרחים.

בשנות ה־70, קודם שנוספו ענפים חדשים למושב, באו נציגי הסוכנות וראו כמה קשה מצבם של הבתים הסוכנותיים. הגיעו להסדר פנימי עם המושב, חלק יממן משרד השיכון, חלק יממנו החקלאים בעצמם, ויביאו להם בתים טרומיים. מי שהיה לו קצת כסף, נכנס לרשימה. משרד השיכון הביא משאיות ומנופים ואלה הורידו קירות טרומיים מכוסים בצרפות קטנות. סיגנון שבשנות השבעים המוקדמות יצר אשליה של איכות בניה, של שימת לב לאסתטיקה של המבנה.

אחרי שהבתים כבר עמדו, גילו שאי אפשר לדפוק בהם מסמר לקיר, שהבית אינו נושם וגרוע מכל – שבחורף קר בהם ובקיץ חם. הגיעו, איפוא, להסדר נוסף: מי שישתתף במימון, יקבל גג רעפים שיונח מעל לגג השטוח וייצור בידוד יעיל יותר.

היום, כשחוצים את שפיר רואים למי לא היה כסף כבר בשנות ה־70. ומי שלא היה לו כסף אז, גר עדיין בבתים הטרומיים, שקירותיהם החיצוניים מצופים בצרפים קטנים, אפורים, צפופים מאוד וגגותיהם שטוחים. ומי שגר בבית כזה יוצא ביום שישי בצהריים החוצה, יושב בחצר הבית ובוהה בנכט מעולף במכוניות שעוברות בכביש.

■■■

רחל וייס גרה בבית בנוי בניה קונבנציונאלית, מבלוקים. הבית, השלישי משמאל בכניסה למושב, מוקף בפיסת דשא רחבה מקדימה, צרה בצדדים ומאחור. את פיסת הדשא מקיף שדה בור, שמישהו כנראה טרח, עבר עם טרקטור והשכיב את הקוצים.

מושב שפיר, תושב עם "אוייקלט" ביד

צלומים: אסנת קרסנסקי

מכוסה שפריץ בגוון שאולי היה לבן, חלונות קטנים, גבוהים. דלת כניסה צרה.

סמוך לבית שבו גרה היה פעם פרדס, שניטע קודם הקמת המדינה על ידי ערביי סואפיר, כפר ערבי גדול, שעל אדמותיו קם שפיר.

ב־8.4.56, נכנסה חוליית מסתננים שבאה מרצועת עזה לשפיר, הרגה דרך הפרדס ופוצצה שני בתים. ילד אחד נפצע קשה. היום, אומרים בשפיר, הוא יורד שחי באיזה מקום על פני הכדור. תינוק שהיה בבית אחר, ניצל בנס.

היום כבר אין ניסים, אומרים בשפיר. רק מוות אקראי, ורוצח שנעלם. וגם מבצע קדש, שאז בא כמה חודשים אחרי הפיגועים, כבר לא יחזור על עצמו.

רחל וייס היתה אשה שקטה, אומרים בשפיר, שלא יצאה מפתח ביתה. אני, אומר מישהו, ראיתי אותה אולי ארבע פעמים. האיש שמוכר בצרכניה של הישוב לא ראה אותה מעולם.

כשמיכאל שטקלר עבר בתור טרקטוריסט בשפיר, היה בא לפעמים גם לחצר של וייס.

חוזרים לתקופת הפדאיון?

אפריל 1956, בשבוע השני של אותו חודש, תחדור חוליית מסתננים ותפרוץ בית בשפיר. אבל קודם, בתחילת החודש, מחזירים ארבעה שבויים ישראלים מהכלא הסורי. הארבעה שנשבו יחד עם אורי אילן מגן שמואל, שומעים בפעם הראשונה שאילן התאבד בכלא. לא בגדתי, כתב קודם שתלה את עצמו.

ב־4.4, באיזור כיסופים, יורים המצרים והורגים שלושה חיילים ישראלים. ב־5.4, מפגיזים המצרים את עין השלושה, נירים, כפר עזה, כיסופים ונחל עוז. בית הילדים בעין השלושה נהרס כמה דקות לאחר שהילדים הוצאו והועברו למקלט. באותו לילה, טוען הדיין קהיר, נהרגו 42 פלישים ערבים בהפגזה ישראלית על רצועת עזה.

ב־7.4, נרצחים 4 איש ו־15 נפצעים בשורת פיגועים של אנשי הפדאיון בדרום הארץ.

ב־8.4, פועל נרצח, שלושה נפצעו בניצנה. פדאיון נורה ושני נתפסו. יעקב רוזנרוך בן ה־12 משפיר, נפצע קשה מרימון שנזרק לבית הוריו.

ב־9.4 מפוצצים 4 מבני מים בנגב על ידי פדאיונים.

ב־11.4 נרצחים שלושה תלמידים והמדריך בישיבה בשפריר. 4 נפצעים קשה. משפחה באזור מתקפה, 6 נוסעי אוטובוס נפצעים בתוקפה.

במושב הזה של הפועל המזרחי מישהו עצר את הזמן. עכשיו, בשפיר מגיפים היטב את התריסים בלילה, כמו לפני 30 וכמה שנים

רחל וייס היתה אשה שקטה, אומרים בשפיר, שלא יצאה מפתח ביתה. אולי ארבע פעמים. האיש שמוכר בצרכניה לא ראה אותה מעולם

רק AEG גרמניה,
מייצרת מכונת כביסה קומפקטית כל כך, עם ביצועים ויתרונות רבים כל כך, במחיר סביר כל כך!
AEG LAVAMAT - 440

כל הידע הטכנולוגיה והביצועים המתקדמים בעולם, מוגשים לך ע"י מהנדסי AEG גרמניה, במכונת הכביסה הקומפקטית של AEG עם הפתח העליון.

התוף, גופי החימום והדוד עשויים נירוסטה!

850 סיבובים לדקה.

850

כפתור חסכון חצי כמות כביסה.

1/2

ערבול צנטריפוגלי עם התחלה איטית ואלקטרונית U.K.S ליעילות הסחיטה.

15 שנות ביטוח שרות EVIS.

15

יתרונות נוספים:

★ הגוף החיצוני עשוי פלדה ומצופה ב־4 שכבות של: אבץ, פוספט ושתי שכבות צבע אמאייל.

★ בולמי זעזועים טלסקופיים ליציבות המכונה.

★ טמפרטורת הכביסה לפי בחירה בסיבוב כפתור חלק - ללא קפיצות.

★ רגליים ניתנות להתאמה לרצפה לא ישרה.

להשיג בחנויות המובחרות ב:

תל-אביב: אליאס - ה' באייר 38 ככר המדינה. אלקטרו סיטי - מן העיר אלקוסר את כהן - הרצל 51 טוקיו - אלנבי 66 שאול סופר - אלנבי 111 הכל לבית - רמב"ם 13 טרקלין חשמל - רב-מכר צומת גלילות מ.ש.י - בן יהודה 1 סנסור - דיזנגוף סנטר. סלון מס' 1 - בן יהודה 24 לבל - שד' ירושלים 29 יפו ב.ר.ה.ב. - ברודצקי 43 רמת-אביב סלון המרכז - העליה 13 סלון חזי - ההגנה 18, שכ. התקווה. ירושלים: הנין יונה - לונץ 10 שיר יחזקאל - יפו 117, שיר יחזקאל - המלך ג'ורג' 33 סלון ירושלים - יפו 97 פרידלנדר - יפו 50 לוסטיג - שטראוס 29 מרכז ירושלמי - יפו 30 אחים לוי - שלומציון המלכה 8 אמפיסל - יפו 68. חיפה: טרקלין חשמל - הנביאים 25 טרקלין חשמל - שד' ההסתדרות 44 צ'ק פוסט אריה מכשירי חשמל - כטיב 2 סלון ביאליק - ביאליק 11. מ.ע. אלקטרוניקה - טרומפלדור 56, נוה שאנן. טרקלין חשמל - מרכז חורב, אחוזה. סנסור - מגדל הנביאים. אילת: הוכמן - שד' מריאן אשדוד: רשת ד' - מרכז מסחרי ד' אשקלון: קרן אור - הרצל 22 אופקים: טויור - מרכז מסחרי באר-שבע: א.א.אלקטרוניקה - העצמאות 28 סלון אריב - ק.ק.ל 98 שיטון אלקטרוניקה - הרצל 78 הנשיאים - מרכז רסקו. בית לחם: סלון קואס. בית שאן: חשמל מויאל - מרכז מסחרי קווש - מרכז מסחרי רסקו. בית-שמש: סלון ישראל - מרכז מסחרי באקה-אל-גרביה: אל אנואר מקלדי. בני-ברק: לוסטיג - ירושלים 12 מאיר יוסף - רבי עקיבא 41. אלקטרוסנטר - רבי עקיבא 111. בת-ים: ליפשיץ - בלפור 33. מ.ש.י - רוטשילד 34 סלון הוד - בלפור 48 סלון הוד - רוטשילד גבעתיים: מ.ש.י - כצנלסון 145 סלון סטאר - כצנלסון 54 דימונה: סילים - מרכז מסחרי ישן הרצליה: סלון הרצליה - סוקולוב 59 דויו טלויזיה - סוקולוב 53 חדרה: א.ג. אלקטרוניקה - מעבר פלטרין פ.ר. אלקטרוניקה - הנשיא 21 ק.י. אלקטרוניקה - מעבר פלטרין. חולון: סלון סבוי - סוקולוב 77 מ.ש.י. - שנקר 42. אמדו - סוקולוב 65 חצור הגלילית: חשמל כהן - מרכז מסחרי. טמעון: ל.א.ד.ר. - ככר בן גוריון 11. טבריה: קוז - רח' הגליל אלקטרו חן - רח' הגליל יבנה: עיני - דרך רחובות 3 כפר-סבא: מוטי בן-שלוש - ויצמן 101. כרמיאל: אחים סט - מרכז מסחרי. לוד: סלון חנ"ג - הרצל מגדל העמק: ש.ב.ס - מרכז מסחרי. נהריה: סלסטאר (ליבוביץ) - שד' נשתון בנין אגד נס ציונה: פינקלשטיין - ויצמן 25 נתניה: פיקס אברהם - הרצל 51 גל-אלקטריק - שד' בנימין 12 בת-קסם - הרצל 30 אלמוט - ויצמן 5. נתיבות: בן ועים - מרכז מסחרי עכו: אחים סט - בן עמי 43, סלון ברטלי - בן עמי 17. עפולה: חשמל חיים - העצמאות 4. פתח-תקוה: רדיו אורון - חיים עוזר 10 קדוש - חיים עוזר 1 סלון ברק - חובבי ציון 30. צפת: חדד - רח' ירושלים קרית אתא - ש. קימל - העצמאות 70 ויטר - מרכז מסחרי. קרית מוצקין: סנסור - סלב - מרכז מסחרי. קרית שמונה: פרס (סלון 2000) - התחנה המרכזית. קרית מלאכי: עובד ניסים - מרכז מסחרי. ראשון לציון: בן-ויקרי - ביאליק 12 ברנפלד - רוטשילד 39, רוטשילד 79 גל - ז'בוטינסקי 53. רחובות: טט - בית הפועלים 6 רמלה: אסתר אוניברסל - ביאליק 2. רמת גן: רדיו אשר - הרואה 9, סנסור - קניון סלון רמת-גן ביאליק 69 טלסטאר - ביאליק 36. רמת השרון: סנסור - סוקולוב 42. רעננה: אלי רוזני - אוסטרובסקי 11 ברשת תשקם וטרקלין חשמל ברשת החיפור שוק (רשימה חלקית)

יבוא ושיווק בלעדי: אלקטרו, ניסטה בע"מ

מסורת של איכות!

ביום הם מדברים על הפדאיונים מעזה, ובלילות חוזרים לחלום על אושוויץ ומאטהאוזן

רחל היתה מציצה החוצה ושטקלר היה שואל אותה איפה זאב השאיר את הזרעים בשבילו.

יש אשה אחת בשפיר שצועקת בלילות. כבר 45 שנים שהיא חוזרת אחורה לארץ אחרת, למקום אחר ומאבדת מחדש את אמה ואביה ואת האחים שהיו לה. הילדים שלה, שהיום הם כבר הורים לנכדים שלה, היו מתעוררים, יושבים במיטה בשקט ומחכים שתרדם.

ויש אשה אחת שילדה בגיל 40 ולילד שלה הם קוראים 'ילד של זהב', וקוראים לו כך גם היום, 30 שנה אחרי שנולד.

כל הילדים שנולדו בשפיר, שאמורים היו להיות דור ההמשך, למדו לחיות עם הסיפורים שדלפו מהבתים החוצה. ומכיוון שמרוב הבתים באו סיפורים דומים, חשבו שזו דרך עולם. ורק כשגדלו ויצאו את המושב, חלק מהם גילה עולם אחר, ולא חזר למושב. וההורים, שילדיהם לא חזרו למושב יודעים שהם לא מסוגלים להחזיק לבד את המשק, והם מחסלים לאט לאט את הרפת ואת הירקות ואת מה שדורש עבודה.

■■■

כמה ימים אחרי שנרצחה רחל וייס, נרצחה אשה נוספת באשדוד. אחרי הרצח באשדוד אמרו בשפיר, הנה, וידענו, ותראו מה קורה. והקפידו שבעתיים לסגור את הפתחים. ויותר מכל חששו כל האלמנות שגרות לבד.

כשנרצחה רחל וייס, חבר מעין צורים סיפר למיכאל שטקלר, שכמה ימים קודם לכן נכנסו גנבים אליו הביתה וגנבו דברים. שטקלר אומר שהוא כעס מאוד. אם היינו יודעים על כל מקרי הגניבה באיזור ועל נסיונות הפריצה, היינו נזהרים הרבה יותר. בכל מקרה, אחרי הרצח אמר לאנשים לעקור את העצים שמאחורי הבית, לנקות את צמחיית הפרא. כדי שתוכלו לראות מי מתקרב לבית שלכם, אמר להם, וכדי שגם השכנים יוכלו לראות מה נעשה זה אצל זה.

אם מדובר ברצח על רקע לאומני, הוא אומר, הרי שבוודאי הם ימשיכו, ואם מדובר בפסיכופאת, גם אז, עד שייתפס, אם בכלל, צריך להגן על עצמנו.

לפני שבוע, כששטקלר ביקר אצל אחד החברים הוותיקים במושב, הראה לו החבר אזיקים מיוחדים שהיו נועלים על רגלי הפרות, כדי שהמסתננים לא יוכלו לסחוב אותן.

אז, גם אמרו לו, היה מקובל שעל כל שישה בתים יש זוג שומרים. היום, אומר שטקלר, אין שומר אחד בכל המושב. אני מגן על יחידת המשק שלי; יוצא עשר פעמים בלילה, אבל הבעיה היא הקשישים, האלמנות, אלה שלא יוצאים בלילה.

■■■

באביגדור, בבאר טוביה, בכפר ורבורג, נכדי המייסדים כבר חוזרים הביתה. באים מהצבא, משנה בדרום אמריקה, מטיול במזרח הרחוק. אבות בני 45 עובדים עם הבנים.

בשפיר יש הורים מייסדים בני 70 ו־80. יש להם ילדים בני 35 ו־40. ובין לבין יש חלל. ולילדים שלהם, שהם בסביבות גיל ה־40, יש ילדים בני 14, 13, 12.

שטקלר אומר שכבה זו, שקשה להסביר, אבל משהו ברצף הגילאי בשפיר נקטע, ונוצרו חורים.

עכשיו מחזיקים את המשקים, ומפתחים אותם, רק מי שיש לו ילדים בני 10־14 והוא מאמין שהם יחזרו למשק.

שטקלר הוא חילוני, ויש עוד כמה כמוהו במושב. כשהוא רוצה לצאת בשבת מהמושב, הוא עושה זאת דרך השרות. כשהוא מופיע במוסדות כנציג המושב וכחבר ועד, הוא בא עם כיפה. וכבר 18 שנים הוא משלם ומחזיק את הכיסא של אבא שלו בבית הכנסת. 18 שנים אחרי שאבא שלו נפטר. משלם גם עבור כיסא לעצמו. בשפיר אומרים – מי שיש לו מקום למטה, יש לו גם מקום למעלה.

הוא משתתף גם בהוצאות ההחזקה של המקווה, של הרב, של החזקת בית הכנסת. כך גם שאר החילונים. כמו הבן של רחל וייס, למשל.

ואין להם, לחילונים, טענות נגד עובדה זו. הבעיה העיקרית, הם אומרים, זה התנאי שמציב המושב לקליטת מועמדים חדשים – שיהיו דתיים. התנאי הזה, אומר שטקלר, מונע כניסת אנשים חדשים, צעירים, שלא רק שישקמו את המשקים אלא גם ישפרו את מצבו החברתי של המושב.

בינתיים, שטקלר והחברים שלו נלחמים מלחמה אבודה. רק שאם יכשלו בה, יילך המושב וידעך. ויודעים את זה גם אלה שיושבים איתנו בצהריים ליד המרפאה ומחכים. משק פה, הם אומרים, עולה 60, 65 אלף דולר, ואין קונים. מוכרים בחינם, ולא באים לקנות.

זה בגלל שאין עתיד אומר פולק, בגלל האי רנטביליות של החקלאות, בגלל הערבים שבאו לעבוד פה ועכשיו לא באים, כי יש אינתיפאדה. בגלל, הוא אומר, ולא ממשיך, ורק מרים את היד למעלה ומלווה את תנועת היד במבטו, ואחר כך נאנח ומנגב את הזיעה.

וברוך צייזלר, שכבר מזמן היה בן 70, ובשפיר כולם קוראים לו באצו, שזה דודי בהונגרית, קם מתוך השורה שליד הקיר ועולה על הטרקטור שלו, ומחייך. אומר משהו שמבעד לרעש המנוע אי אפשר לשמוע.

באצו הוא חלק מהנוף, ושטקלר הוא חלק מהנוף. ואמא של שטקלר, שלא חשוב כמה רחוק לוקחים אותה החלומות בלילה, בבוקר קמה לחלוב. ורחל וייס שכבר איננה, והבעל שלה. והבתים הטרומיים, והסוכנותיים והווילות, שצעירים שנשארו במקום, בנו. ורק שהבן שלי ימשיך אחרי, אומר שטקלר. ■

מושב שפיר, בית טיפוסי

מושב שפיר, בית הנרצחת רחל וייס

היא היתה הונגריה

זכרונות חייל מילואים ממושב שפיר, 1970

עכשיו אני בטוח שהיא היתה הונגריה. אבל, אז, לפני בערך 20 שנה, רק ניחשתי שהיא הונגריה. והיא לא ידעה עברית, או שהיא לא ידעה טוב עברית, או שזה היה עניין של היגוי, של אקצנט.

היא לא היתה יפה, ולא לא יפה. היא היתה צעירה מאוד. אסתר, אם אני לא טועה. ולעיתים, די בכך שהן צעירות מאוד כדי שהלב ירחב. ביקשתי ממנה מים קרים. והיא אמרה לי, הנה חייל שמה מים. והצביעה על צינור מים ירוק, שנח על האדמה החומה הרטובה, ופיו האחר בפיו של ברז נמוך, הפיות מחוברים בחוט תייל ובחבל קטן, ומטפטפים. בגלל שהצינור היה גלוי לשמש, הנחתי למעט המים החמים, שהיו בצינור, לשטוף לאדמה, ולאחר חצי דקה באו המים הקרים מהאדמה, ומאוד הוטב לי.

החיילים שהיו איתי במחלקה כבר הרחיקו מעט אל המישורת שמחוץ לבתי המושב שפיר, חבל לכיש.

עד שהמים הקרים הגיעו, ובשעה ששתיתי אותם, הייתי כפוף מעט אל האדמה, ושפיר וההונגריה נראו לי אחרת, מעט מהופכים, וראיתי שרגלי ההונגריה לבנות מאוד, כל כך לבנות עד שנבהלתי קצת. לובן כזה לא אראה עוד.

מישהו קרא לי ממרחק. הכתפי לעבר הקורא הרחוק, והנה החיילים יושבים תחת עץ, מתפרקים ממשאם, נחים על האדמה.

תחום היה עצום. ההונגריה נשארה איתי, בחצר הקטנה השטוחה, לא חזרה לביתה. הבית היה מוגבה על עמודים קצרים ועבים, לא מטויחים. ברווח שבין האדמה לבין ריצפת הבית, בין העמודים, היו מוטלים שברי וחלקי כלים חקלאיים, צמיגים, עגלת ילדים, מיטה פשוטה, וביניהם עלתה צמחיית פרא קטנה ירוקה ואפילו מדושנת.

לכל מלוא העין, מכיוון המושב, לא נראה איש. על הכביש המקיף, והרחוק, לא נראתה מכונית. בקצה הרחוק, בניין ישיבת נערים או מוסד נוער.

ההונגריה שאלה, אז מה, חייל, מה מה עכשיו.

הייתי בן 20 וכמה, והייתי אז במילואים, וכבר בגיל הזה יצא לי להבין שחיים לפעמים ספרותיים. ולכן חשבתי שההונגריה ספרותית, ואני, בתור חייל מילואים ובן הארץ, ביחס להונגריה, בתור עולה חדשה, ספרותי. כלומר, אני ספרותי לה והיא ספרותית לי.

מרוב ספרותיות לא ידעתי בדיוק מה לעשות. איש מלבדנו לא היה אותה שעה במשק המשפחתי שלהם. אז שאלתי אותה, בת כמה את, והיא אמרה, בת 18, והמשיכה לעמוד מולי, במרחק קצר, מביטה לי ישר בעיניים, רועדת מעט. ואז שאלתי אותה אם היא רוצה. והיא אמרה, ככה ככה, אבל בטוח מאמינה באלוהים וכל זה.

כשאמרה 'וכל זה', נעשתה בעיני מעט ישראלית וכל זה, ומשנעשתה מעט ישראלית, הוקל לי מעט, כמו שאומרים.

מישהו מהחיילים עשה כפות ידיו מעין משפך על פיו וקרא לעברי, יאללה [illegible] יאללה. ההונגריה הביטה שוב לראות [illegible] ובכל זאת לא פנתה לעבר הבית. הדלת

הבית הייתה כפולה. האחת, דלת לכל דבר, והאחרת דלת רשת. הדלת הראשונה הייתה פתוחה, ודלת הרשת נעולה.

יש שמה מישהו ככה בבית, שאלתי אותה. והיא אמרה, הלכו. מתי יבואו, שאלתי אותה. בצהריים אחר כך, כמו בארבע, היא אמרה.

עכשיו, גם המושב שפיר עצמו נעשה בעיני ספרותי. בגלל שהייתי בן הארץ, ובגלל שידעתי בדיוק את ההבדל בין המזרחי לבין הפועל מזרחי, ואת ההבדל בין השר שפירא לבין נגיד יוסף כהן, ידעתי בדיוק מה זה שפיר, ואפילו לפני שפיר.

בסוף שנות ה־50, היינו נעשים [illegible] לאומיים קטנים בארץ ישראל. כשהפועל המזרחי יישב את שפיר, כפי שיישב לא מעט ישובים אחרים. האמת, לא חשבנו ממש את הישובים האלה. עולים חדשים ויוצאי שואה הגיעו אליהם. ואנחנו, הא לא היינו עולים חדשים, ולא היינו יוצאי שואה. מה כן היינו. אני חושב, אם אני זוכר נכון, שאנחנו היינו העתיד, [illegible] אפילו לא ההווה. והיינו עתיד [illegible] טוב יותר, בריא יותר.

הישוב שפיר, של הפועל המזרחי, כאילו הצטרף לכוחותינו, [illegible] לאומיים, הצטרף לסוף התור, הצטרף כמעין מאסף, שאינו מעניק [illegible] לראש התור. ולא רק שאינו מעניק [illegible] אלא הוא עצמו זקוק לשיקום [illegible]

בבוא היום, היה ברור, [illegible] המאסף הזה יעלה איתנו [illegible]

זה לא קרה. לא יושנו [illegible]

ופעם, כנערים, [illegible] במשאיות, למעין טיול [illegible] הצרעה נערית למאמץ [illegible]

אני זוכר אנשי [illegible] נחרדים, אנשי תורה [illegible] התרוממות רוח, [illegible] אנשים צעירים של [illegible] את המאמץ [illegible] לתפילה, [illegible] טוב. "ברוך ישראל" [illegible] היו אנשים ממש [illegible] המלים יצאו מהסידור [illegible]

שפיר התאזרח [illegible] ילדי העתיד [illegible] ושקעה לתוך [illegible] מוכחשת, [illegible] עוד חדש, [illegible] החברה הישראלית [illegible] העתיד שעשה [illegible] כלעה את עצמה [illegible]

ההונגריה [illegible] בבכיה נוצחה [illegible] קטן, מכונס [illegible] במרכזו, [illegible] צבעו [illegible] הקדוש היא [illegible] עשוי [illegible] כחול.

[illegible] היה אני [illegible] דיבר על [illegible] שזוכר [illegible] יש אלוהים [illegible]

> באו ממשפחות טובות. למדו שתיים שלוש שפות, ניגנו בפסנתר. אחרי כן השואה. שום קשר לחקלאות. לא חשבו שכך ייצא מהם

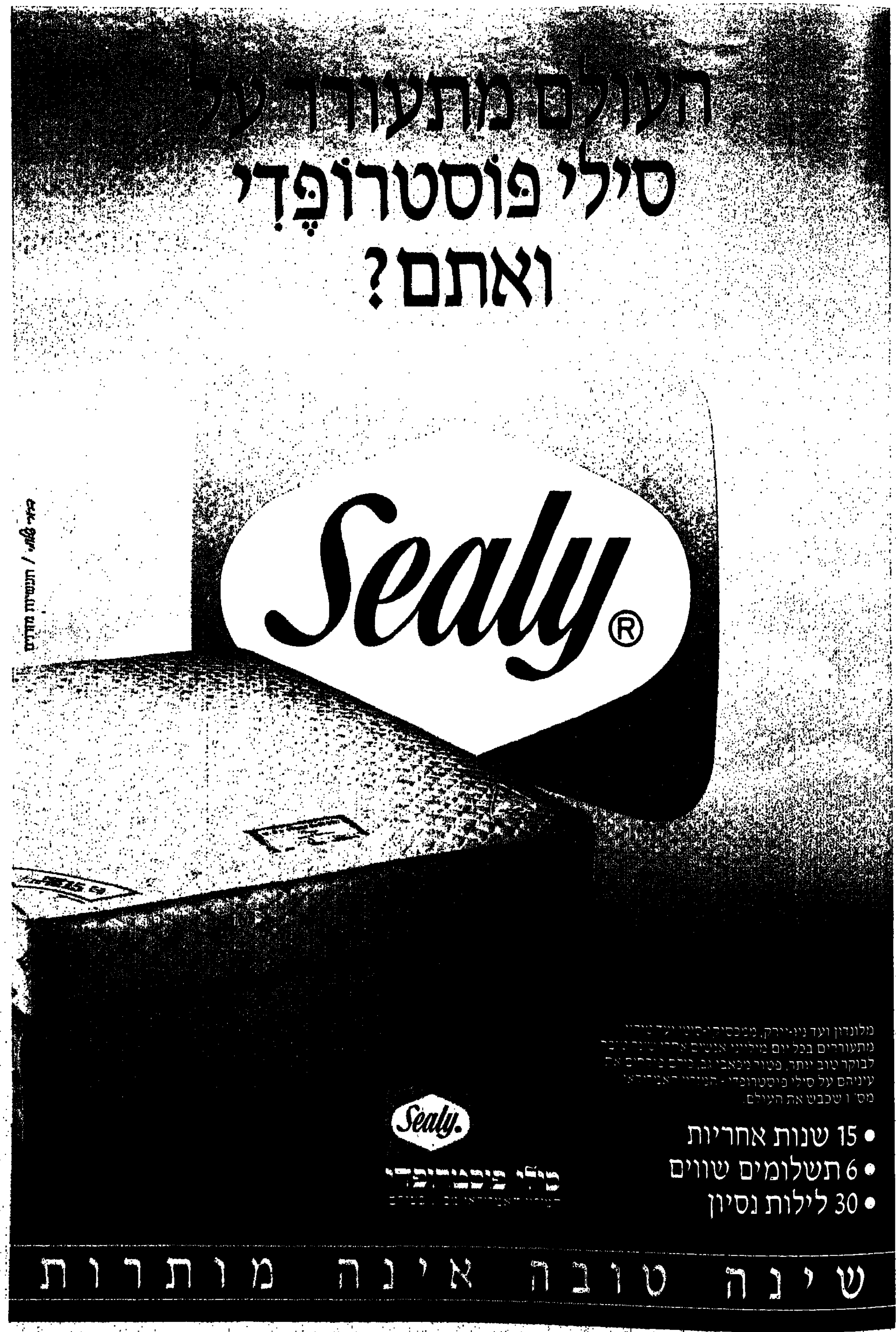

העולם מתעורר על
סילי פוסטרופֶּדִי
ואתם?
Sealy®
מלונדון ועד ניו-יורק, ממכסיקו-סיטי ועד טוקיו
מתעוררים בכל יום מיליוני אנשים אחרי שינה טובה
לבוקר טוב יותר, פטור מכאבי גב. כולם פוקחים את
עיניהם על סילי פוסטרופדי - המזרן האמריקאי
מס' 1 שכבש את העולם.
• 15 שנות אחריות
• 6 תשלומים שווים
• 30 לילות נסיון
Sealy.
סילי פוסטרופדי
שינה טובה אינה מותרות

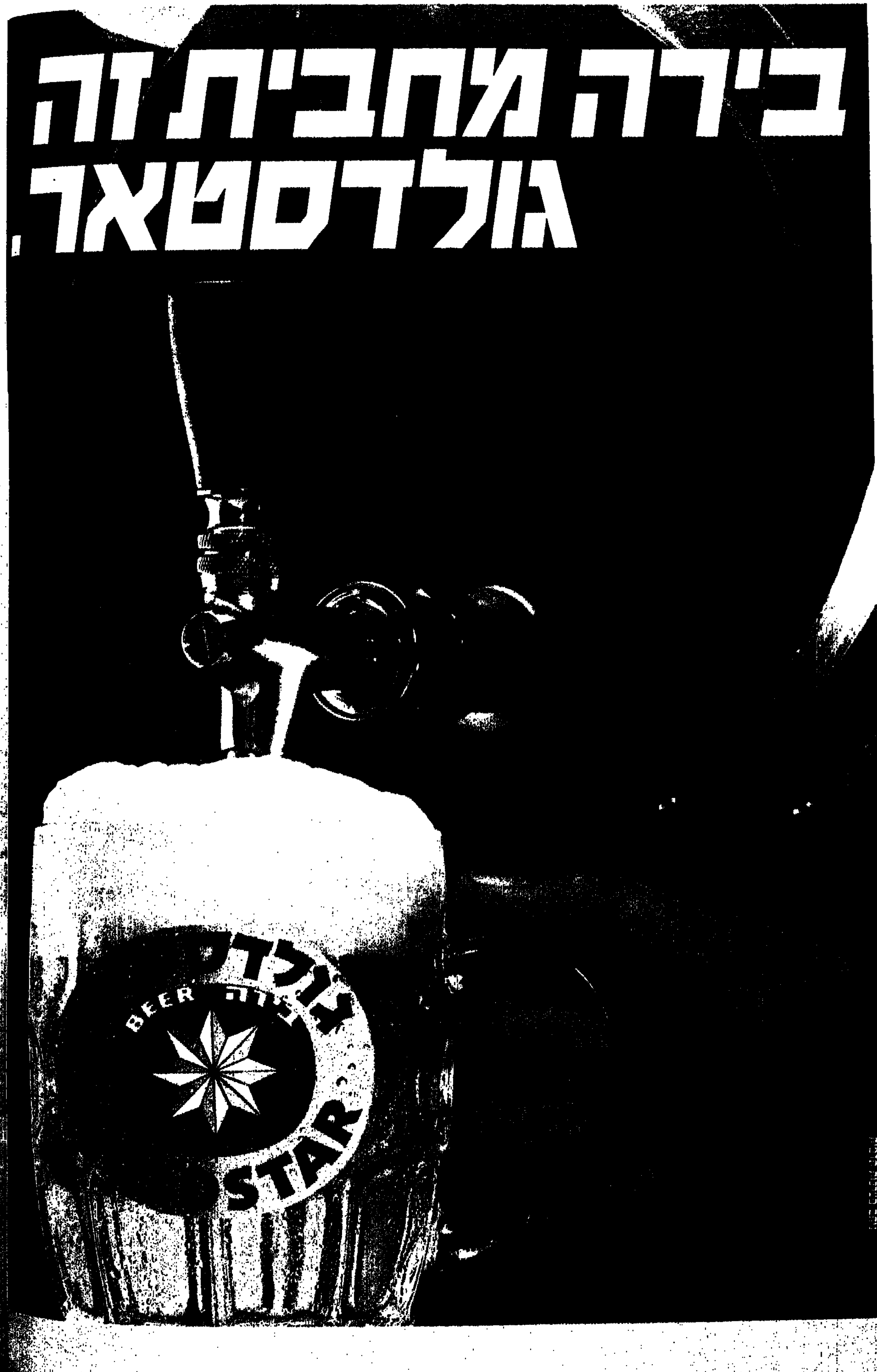

בירה מחבית זה
גולדסטאר.
BEER בירה
גולדסטאר
STAR

נורית ויהודית עשו את זה

בליל שבת, בצמח, הביאו שתי כוכבות הפופ־רוק הישראלי 6,000 איש לאקסטזה, במופע הקיץ המשותף שלהן • כולם נהנים, כולם מרוויחים: הזמרות, הנגנים, המפיקים, חברת־התקליטים והמעריצים

אבישי מתיה

בצמח, ביום שישי שעבר, התקיים השישי בסידרת מיפגשי הפיסגה בין נורית גלרון ליהודית רביץ. שתי הכוכבות המבוססות של תרבות הפופ־רוק הישראלית, שנות ה־80, התאחדו למופע משותף, קצר־מועד (צפויים עוד שישה מיפגשים, עד סוף ספטמבר) ועתיר־רווחים, המהווה אלטרנטיבה מהנה לקיץ הנורא הזה. במלים אחרות: כולם נהנים, כולם מרוויחים. הזמרות, הנגנים, המפיקים, חברת־התקליטים והמעריצים.

איך נולד הרעיון?

טמירה ירדני („טרי הפקות", מתנה רביץ): „אני ומיכאל תפוח ידידים מאוד טובים. גילגלנו רעיון. לפני שנתיים עשו השתיים מופע־קיץ משותף. כל אחת חצי מופע. חשבנו, שעכשיו זה הזמן. הצירוף בין שתיהן יצר רעננות חדשה". תפוח („המון הפקות", מתנה גלרון): „קבענו 3־4 הופעות לאולמות קונבנציונאליים (1,500־1,000 מקומות), ורק אחר־כך שכרנו את צמח".

רביץ כבר ידעה את קסם צמח. לגלרון, 37, זו היתה הפעם הראשונה. בכך, אולי, סגרה את שאריות הפער האחרונות עם כוכבי הרוק האשכנזי־אינטליגנטי הישראלי, שלמה ארצי ושלום חנוך. גלרון ורביץ הן ודאי האלטרנטיבה הנשית לארצי ולחנוך.

כמו ארצי וחנוך, פרצה גלרון לתודעה ובנתה לה בהדרגה את הבסיס הקשה של מעריציה, בהופעות ב„צוותא", צפון תל אביב. הם היו המלכים הבלתי מעורערים של המקום בסוף שנות ה־70. היא – מלכת שנות ה־80. סי היימן, הנסיכה שתמלוך ודאי אחריה, צוברת שם עכשיו תאוצה במהירות מדהימה. גם רביץ, 31, החלה את הדרך עם גיטרה ביד, תרשה את הארץ, מתנ"סים וקיבוצים, לפחות 1,500 פעם, עד שהתמקמה אף היא ברוק העשן של „באה מאהבה".

■■■

בשישי בין הערביים, מי הכינרת ירקרקים ושקטים, מלחכים את החוף, מטרים ספורים מאמפיתיאטרון צמח הריק. נכנסים למחסן שמתפקד כחדר־הלבשה, עולים בגרם־המדרגות אל מאחורי הקלעים, על הבימה, מתבוננים בנוף: שורות שורות של כיסאות כהים, עירומים ומאובקים, המובילים לשורות ספורות של מושבי עץ ופיסת דשא וברושים הצופים מסביב, עוטפים את הכל ברחש־לחש כמו של בית־קברות.

בחדר שמתחת לבמה, הביל, מחניק, המזגן מחמם למרחק מטר. אלי מהקייטרינג מטגן חביתות לצוות. איך עושים חביתה במופע רוק? מקפרים ראשו של בקבוק „מי עדן", מכניסים חלמוני ביצים לפי הכמות הרצויה, ומטגנים במחבת עמוק על כירה. עוזרת לו אחייניתו, קרן, הבת של ענבל („אמא הערב אצל שלום חנוך, בעכו"), שמכינה פיתות עם עגבניות ומלפפונים. עוד במלאיו אבטיח, ענבים שחורים וירוקים, וכמובן, קוביות קרח.

הרמקולים משמיעים באירוניה את „כסף לחינם" של 'דייר סטרייטס'. על חלקת הדשא, ליד האמפי, מעבר לגדר, שני מתולתלים סטייל גלרון־רביץ, חשופי חזה, אונסים גיטרה אקוסטית. בערך לפי הקצב.

בחמש ורבע מגיעים נורית גלרון, תלתלים, טריקו לבנה, ג'ינס אפור, סנדלים ירוקות ומשקפי שמש, רפי רשף והילדים, עומר ומיכל.

בחוץ, על הכביש, פוסעים להם רפי (שדה־ניצן, בקירוב בוסטון) ושושי (נס־ציונה), בני 16, עמוסים בשקי שינה. מתכוונים ללון במקום אחרי ההופעה. שניהם ראו כבר את מופעי הסולו של שתי הזמרות. שושי באה בגלל יהודית, רפי בגלל שתיהן: „מהחבר שלי לחדר סגנתי את רביץ, ומאחותי – את נורית גלרון". הכרטיס עלה 25 ש"ח.

בחמש וחצי, הנגנים של גלרון בשטח. אילן וירצברג (המפיק המוסיקאלי של גלרון) נוגס באדישות מפיתה מתוצרת קרקאת־אלי, מאיר ישראל מחזק הברגות בתופים, אלונה טוראל מטפלת בסינתיסייזר. אתי אנטה („המון הפקות", מתנה גלרון), בבגדיים שחור, חמושה במגבת, פורשת לרחצה מרעננת.

בשש, מוכרי הכרטיסים, מצויידים באגסים, סופרים שטרות מגוהצים של חמישה שקלים. קרן פותרת תשבצים. על הבימה מתחילים בבאלאנס עם הנגנים. „1, 2, 3, 1, 2... שלך זה השחור, הקומפרסור השחור, השמאלי במיקסר". ממרומי האמפי צופה בהם משפחת גלרון־רשף. הכוכבת מפהקת. רוח קלילה, נוגעת־לא־נוגעת, מתחילה לנשב באיטיות, לצבור תאוצה.

■■■

בשש וחצי מגיעה יהודית רביץ, טריקו כחולה, מכנסים קצרים בצבע חרדל, נעלי־בד לבנות, אוחזת בידה צרור פרחים. פגישה עליזה עם נורית והילדים. אחרי חצי שעה היא מתחילה לעשות את הבאלאנס שלה, גיטרה ביד – „אחת, אחת, היי, היי... יש שירה?".

מידע טכני – הצוות שמסביב למופע מונה לא פחות מ־100 איש, לפי החלוקה הבאה: שתי זמרות, שמונה נגנים (ארבעה כ"א), שלושה מפיקים, שתי מנהלות הצגה, שני צוותים טכניים, הכוללים, בין השאר, 18 פועלי במה, סבלים, שלושה אנשי קייטרינג, נהגים, קופאים ומפיצי כרטיסים, שוטרים ו־40 אנשי ביטחון.

■■■

בשבע ורבע מחממים ארוחת־ערב. התפריט: פשטידת קישואים, מחית ירקות מבושלים, איטריות סיניות, אורז, חתיכות עוף קארי, אפונה וגזר. המנות קטנטנות.

גלי הכינרת גבוהים, חסרי מנוחה ותכלית, לכודים ברוח המערבית. החום מתחיל לשקוע לאיטו. להקת ציפורים שחורות עוברת, מעיפה מבט חטוף, ונעלמת. בשמונה כבר חושך מוחלט. נורית מעבירה את הזמן עד להופעה במלון „פלאוה" בטבריה.

שעה ורבע לפני. כמה עשרות צופים שכבר תפסו כיסאות, מתחממים לאור הזרקורים. הרמקולים מעריפים פאנקי. אסנת (23) מרמת־גן באה בגלל גלרון, הילה (20) מחיפה מעדיפה את רביץ, ואילו גלית (20) מרמת־גן „לא מתה עליהן, אבל הן טובות בהופעה". הן לא מייצגות את נוער צמח הרוק־מאובק – באו ברכב, חוזרות לישון בחיפה.

■■■

פרטים כספיים: במופע הרוקנ'רול „באה מאהבה" הושקעו 70 אלף דולאר, עוד לפני שהחל לרוץ ביולי '87. עד כה נערכו כ־130 הופעות. ב„משהו בלבנה" הושקעו, עד למופע הראשון, 25 אלף דולאר. הסיבוב העיקרי היה בין דצמבר '86 לדצמבר '87. מאז, היו עוד 20 עד 25 הופעות (כולל 10 בארה"ב) – ובסה"כ: כ־150 הופעות.

התקליט „משהו בלבנה" יצא באוקטובר '86 ומכר עד כה 40 אלף עותקים (תקליט פלטינה). מ„באה מאהבה" נמכרו עד היום למעלה מ־60 אלף עותקים. אם תרצו, העבודה משתלמת, ההשקעה נושאת פרי.

בוועידת הפיסגה הושקע פחות כסף מכרגיל, משום שהיא מבוססת על מופעים קיימים. יחסי ציבור מינימאליים: מודעות בחוצות ובעיתונים, „סיבה למסיבה", תקליט שירים של הדואט „כשאת בוכה, את לא יפה".

בשלב זה, אין כוונה לתעד את האיחוד בתקליט משותף. בעתיד, ייתכן שיתוף פעולה (לדוגמה, רביץ תכתוב לגלרון). כרגע, נורית בשלבים מתקדמים של איסוף חומר לתקליט חדש. כמו ב„משהו בלבנה", יהיו בו גם טקסטים שלה. תחילת ההקלטות: תוך חודשיים וחצי. יהודית תגמור בספטמבר לעבוד על תקליט הסולו השלישי של קורין אלאל (הפקה ועיבודים), ואז תיכנס לעבודה על תקליט חדש משלה.

■■■

רביץ מתפנה לשיחה קצרה במיניבוס. מדליקים אור. בחורה רזה, מכנסיים קצרים, רצינית, כנה, מושכת. מדברת על עצמה בגוף ראשון ושני.

„לפני ההופעה אני נחה. יושבים עם החבר'ה, מפטפטים. יום של הסתגרות. חוסכת אנרגיה. באופן אינסטינקטיבי, החושים מתאפסים. אין מחשבה ספציפית, אבל יש ריכוז פנימי.

„ברגע שההופעה מתחילה, אתה נכנס לוואקום, נשאב לתוך יחידת זמן שמנותקת מהמציאות. להבדיל מההופעה הראשונה של 'באה מאהבה', זה לא מאמץ. נהנית מהנתינה ומהקבלה, מרגישה את הקהל. בסך הכל אני שרה שירים. השירים הם אמצעי, הפלאג שמחבר אותי לאנשים.

„אחרי שזה נגמר, יש ריקנות. אין אופוריה. פעם לא ידעתי מה לעשות. היום יש סוויץ' – צחוקים, התפרקויות. אם זה היה טוב, הולכת לישון כמו תינוק".

משהו על השנה האחרונה: „הייתי תחת מכבש, היום אני מעליו. היה לחץ אדיר, כי היה מופע גדול וההצלחה היתה גדולה יותר ממה שחשבתי. גם הראיון (עם ארם ברוך ב"7 ימים') הבהיל אותי. אני בחורה שברירית וזה היה לי מאוד קשה. הורדתי את בגדי העור. לא הרגשתי נוח, נחנקתי בחליפה".

■■■

בתשע ועשרים ארוחת נגנים. רשף מגוון, מחסל קצת מכל דבר. נורית מאופרת, לבושה בחולצה כחולה מנוקדת בלבן, כריות בכתפיים, ג'ינס וסנדלים. אתי אנטה נושאת שני עציצים ומיכתב המיועדים לנורית. השולח: המעריץ איציק, שלא כל־כך אהב את קיסריה, אבל בכל־זאת הוא כאן, בצמח.

יהודית מצטרפת לחבורה, מתרווחת על הספה. אנטה עורכת מישאל קצרצר בין הנגנים של גלרון: „מי בעד להתחיל עם 'זה הגשם'? מי בעד 'אתה הרי יודע'?"

עשר לעשר. גלרון בבגדי ההופעה: חולצת משי לבנה, שרוולים קצרים, מכנסיים שחורים, חגורה שחורה, נעליים שחורות. ראיון קצר בחוץ. ממקום עומדנו אפשר להבחין, שהאמפי גדוש בקהל. אחר כך תספר טמירה, שנמכרו בין 5,000 ל־6,000 כרטיסים.

נורית מודה, שהיא מתרגשת: „האמת, שאני קצת מתוחה ולא יודעת איך לאכול את זה שאני מופיעה בצמח. בקיסריה הייתי מנותקת עד רגע העלייה לבמה, הכל עבר לידי. בהופעות גדולות יש משהו יותר גדול ממך, שלוקח אותך למקומות שאתה לא יודע לשלוט בהם. האווירה מוציאה אותך מהקטע שאתה מכיר, מפעילה אותך אחרת. תמיד אני שרה לשורה האחרונה ב'צוותא', והפעם היא רחוקה יותר. בקיסריה, אחרי שני שירים הרגשתי סחוטה כמו אחרי הופעה שלמה – ואז צריך להתחיל מחדש".

בעשר ורבע, הקהל (חתך גיל משוער: 14 עד 35) עדיין ממתין בסבלנות. רותי, מנהלת ההצגה, מודאגת: „איפה מיכאל (תפוח)? אני רוצה להתחיל". תפוח מגיע, אוחז במצלמת וידאו, מתלוצץ: „תעיתי בדרך".

עכשיו נורית על הבמה, ממתינה מאחורי הקלעים, צמודה לכוס משקה. כבר סגרה עניין עם הנגנים, לא לפני ויכוח קצר – „מתחילים ב'אתה הרי יודע'".

■■■

ב־22.25 המוסיקה נפסקת. מחיאות־כפיים, שאגות, שריקות, תשואות שמתגברות ועולות כנחשול. סוגרים אורות, נשיקה מרפי, זיקוק נורה לשמיים. הקסם מתחיל לפעול. „אתה הרי יודע" – כאילו לפי אות, עשרות נערים עוזבים כיסאות, זורמים במעברים, סוגרים על הבמה. „ערב טוב לכם, תודה שבאתם. יש לי חלומות רעים". נו, באמת.

„בעלת החלומות", „כולנו זקוקים לחסד" – נרות, „נורית, נורית", מקהלה גדולה מצטרפת ל„שיר אהבה", בשורות הראשונות נערים עומדים על הכיסאות.

מאחורי הקלעים, ממתינים יהודית בשחור (גופיה, מכנסיים ונעליים), וארבעת נגניה. נורית עוברת ל„פפאייה" – רביץ רוקדת לבד, עם כוס פלסטיק ביד.

■■■

בשיחות עם השתיים אפשר להתרשם, מבלי להיכנס למלכודת של ציניות, שהן באמת מפרגנות זו לזו. זה בא מבפנים, לא לשם יחסי־ציבור הכרחיים.

יהודית: „אני מאוד נהנית מעצם הגיוון. זו שבירה בתוך המופע שלי. אנחנו חברות הרבה שנים. חשבנו הרבה זמן לעשות משהו ביחד. אני מרגישה איתה מאוד טוב על הבימה. יש הערכה של שתינו זו לזו, סקרנות אחת לגבי השנייה. אין פיברוק. המופע עובר קודם־כל באנושיות, אחרת לא הייתי עושה אותו. זה קרה כל כך טבעי ומהר. מאוד מתרגשות זו מזו. אולי הקהל לא כל כך יכול להרגיש בכך. אני שרה את 'עץ השדה' והיא מסתכלת עליי ואני יודעת שזה עובר דרכה".

נורית: „ידעתי, שבאיזשהו מקום אפגוש אותה על הבימה. זה היה בלתי־נמנע. התפרסמנו יחד. קריירות מקבילות, קהל דומה. אפילו התלתלים. אחרי שש הופעות, ההתרגשות עדיין קיימת. אני מרגישה ממנה כוח".

■■■

„בגובה שווה" – יהודית פורצת לבימה, זועקת: „אז אולי תאמר לי/ מה פשר הקשר בינינו". התיזמון מבריק, הקהל באקסטזה, עוד זיקוק מאיר את הרקיע. תוך כדי זימרתה של יהודית, שפתיה של נורית נעות, היא ממש מדברת אליה. אלונה טוראל מסמנת באצבעות למעלה – וחוזרת לסינתסייזר.

„כי האדם עץ השדה" – דואט. הנערים נענים לאתגר השקט, מרימים ידיים, נעים כמו הברושים, באיטיות, לצדדים, נושאים תפילה לאלוהי הרוק. רשף עולה לבימה, מציץ במתרחש. נורית מודה לקהל על הסימפטיה – „יש לי סימפטיה". סיום – והמישחק נמשך: מחיאות כפיים, שריקות והדרן. „תודה רבה. יש לכם טעם טוב". „סוס מעץ" חותם סופית. הפסקה.

ב־23.30 נורית בחדר ההלבשה, סחוטה. האיפור גלש סביב עיניה, חולצתה ספוגת מים, דבוקה לגבה, כאילו חזרה בזה הרגע מרחצה לילית. בקהל, נערה בשחור לנערה בשחור־פסים: „היה פשוט מטמטם – זה שעמד שם".

בעשר לחצות עולים ירון בכר, שאר הנגנים – ויהודית באה מאהבה, מגבירה ווליום וכוח. חיית־בימה. „רחבת הריקודים". אש באוויר. אין זכר לנאפאס של „ליל אהבה בכינרת" בט"ו באב, שבוע לפני־כן. התופים מרעימים. כל חבטה פוגעת בלב. רוק מכסח, חזק. שפה בינלאומית. מגיע זמן לצלילי השקט עם „מישהו". רביץ, דקת־גו, מתנועעת בחושניות, מסמנת „כמה כוכבים", מחייכת לירון, מבקשת „נשמע אתכם יותר קרוב". הקהל יודע את המלאכה. וחוזר לתפקד כמקהלה אחת גדולה, מהחיים.

ממשיכים להתרגש עם „שירה". רביץ איטית, מאפשרת ללחן להפנט אותה, מיקרופון אל־על, מתמכרת למוסיקה. אין כמעט קטעי קישור, מוסיקה נטו. מחממת את הקהל ל„דרך חמש" המלטפת. קהל: „גוף בתוך גוף". סולו גיטרה של ארז נץ. התאורה שוטפת כפיים, נץ מחייך. הוא ורביץ מסתובבים זה מול זו במעגלים, משוחחים.

כרבע לאחת שוב נורית על הבימה, החליפה לחולצה שחורה, הקהל מזכיר ליהודית נשכחות עם „הילדה הכי יפה בגן", היא עוברת לפנטומימה. „לקחת את ידיי בידך" – שוב ביחד, פנים אל מול פנים, חיוכים רחבים. יהודית מתנשמת, מבטיחה: „זה עוד לא הסוף, זה עוד לא הסוף".

נורית: „אנחנו רק הנענו".

„שיר ללא שם" – נורית שרה, יהודית מלווה בגיטרה, בכר בקלידים. רשף מציץ בשעון. כבר 7 דקות לאחת. „אולי, אולי, אולי,/ אתה בא והולך אליי". נורית יורדת באחת ורבע. גם יהודית מגששת את דרכה, יונקת מים מינרליים. הקהל רוצה אותה, היא חוזרת, „סוף לסיפור".

לבימה עולים נורית ונגניה. מאחורי הקלעים מתקבצים 30 מאנשי ההפקה. חגיגה משפחתית. חיבוק אמיץ מנורית לאלונה טוראל. „בלילות הקיץ החמים" – שתי זמרות, שני מתופפים, שני גיטריסטים, בסיסט ושלושה קלידנים: „כשאת בוכה את לא יפה". סיום. הקהל: „לא נפסיק לשיר". דואט „ילדות נשכחות" – סוף מוחלט בהחלט.

01.25 – למטה, בחדר המחנק (מאוורר אחד), הן מתנגבות במגבת משותפת. נורית: „אוי, איך שאני נתתי". ז'אן־פול, המתופף, במכנסיים קצרים צבעוניים, עטוף במגבת, כבר הספיק להתקלח. ציפי, הצלמת, מנסה לתפוס תמונה משותפת.

נורית מתבדחת: „ציפי, אני לא מחייכת אלייך יותר". פינג־פונג מבודח קצר: „נורית, זה מגבת שלי" – „לא יהודית, זו מגבת שלי". רפי מחשב הוצאות: „המונה של הבייביסיטר דופק שעות נוספות". אנשים עייפים, שפוכים, אווירה עליזה. הם יודעים שניצחו גם בקרב הזה.

ברבע לשתיים משמיעים הרמקולים של חוף צמח הסמוך את „ראשים מדברים". על הדשא שרים דווקא „זוהי יפו, ילדה, זוהי יפו". מנוע המכונית מצקצק, מתרחק, מפוגג לאט לאט את הקסם. גם הקיץ מתחיל להתמעט. האוויר צח, נקי, הכינרת לוחשת „לילה טוב". נוסעים לתל־אביב. ■

יהודית רביץ ונורית גלרון, בחדר ההלבשה, אחרי ההופעה בצמח, 5.8.88. לגלרון זו הפעם הראשונה

תצלומים: ציפי מנשה

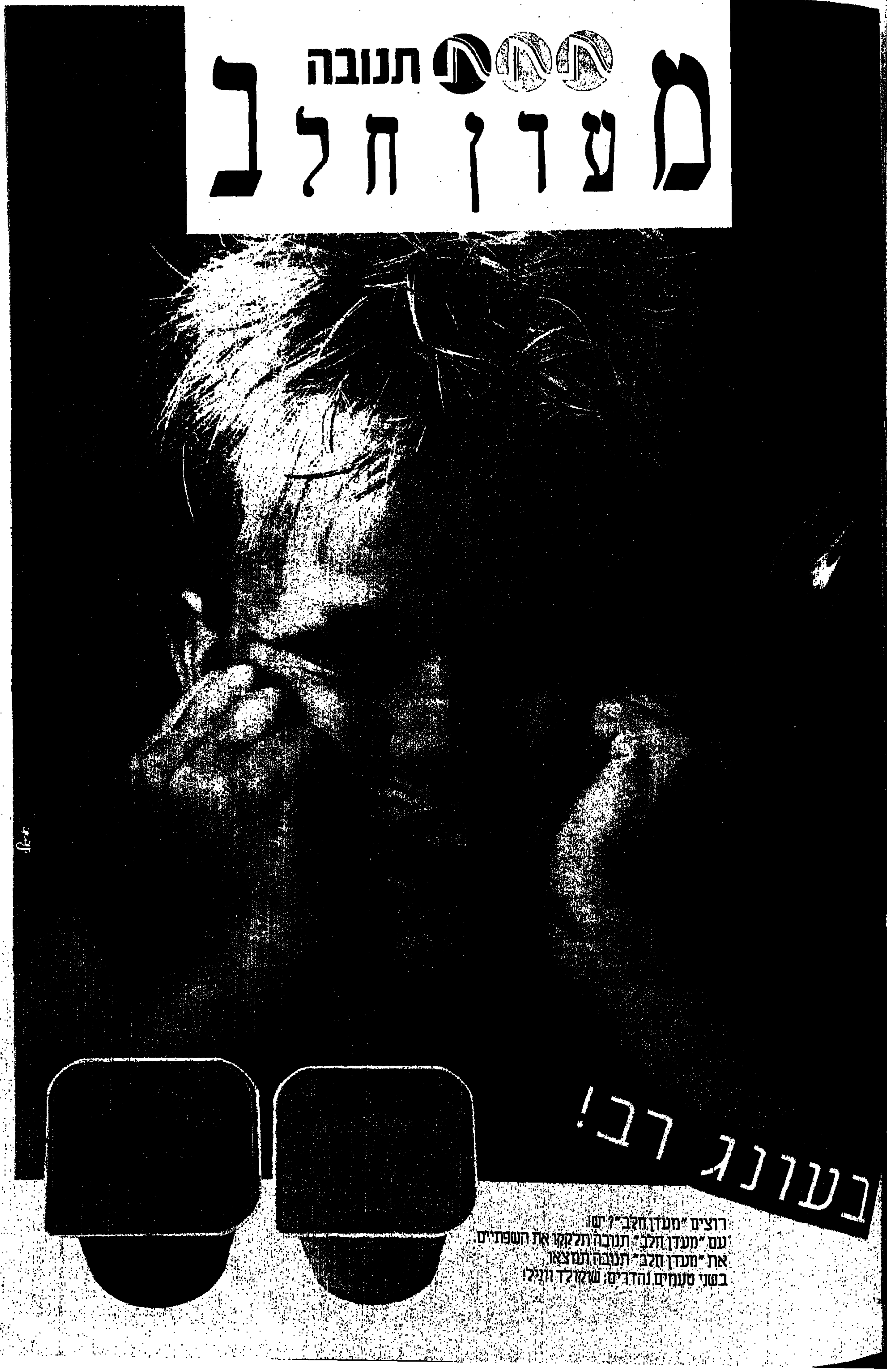

דני מוג'ה

הוא היה הבלש המזמר

השבוע לפני 100 שנה, נולד ריימונד צ'נדלר, סופר הבלשים הנודע, יוצרו של פיליפ מארלו. בהשראת דמותו נוצרה הסדרה "הבלש המזמר"

ריימונד צ'נדלר. תצלום: אידה קאר. "חייתי את חיי על סף הכלום"

שבעה־עשר איש עמדו סביב הקבר הפתוח, ממתינים שיורד אליו הארון. היום היה בהיר ושקט, תפאורה שאינה הולמת את האירוע. סערת גשמים ושמיים אפלים חסרו כאן, ועימם שבעה־עשר מעילי הגשם והמגבעות, שהיו וודאי מניחים את דעתו של המנוח ספוג האלכוהול.

ריימונד צ'נדלר מת ארבעה ימים קודם לכן, מוות עצוב, חסר פנים, כמעט בלתי מורגש.

תמונת מותו העכורה משלימה את תמונת חייו שהחלו ב־1888, החודש לפני 100 שנים.

בין הלידה והמוות פרושים חיים אינטנסיביים. נפט, עיתונות, ספרות, קולנוע, אלכוהול וסמים אחרים.

רגישותו ורגשנותו עשו אותו אומנם אומלל, אך גם הזינו את יצירתו הסנטימנטלית, אותה ספרות בלשים מסוגננת, אליה הגיע בשליש האחרון של חייו.

צ'נדלר, מן המשובחים שבסופרי דורו, זכה לפרסום רב בעודו בחיים, וגיבור ספריו, פיליפ מארלו – בלש פרטי, מוכר היה, כבר אז, למיליוני קוראים.

עם מותו, ציין הטיים הלונדוני, ששמו וודאי ירשם בין תריסר סופרי המיסתורין החדשניים. הוא לא חזה שריימונד צ'נדלר יהיה בין הסופרים הנלמדים ביותר באוניברסיטאות האמריקניות, מעט אחרי המינגווי, הרבה לפני סול בלו. הוא לא חזה גם שתהיה לו תחיה בלתי פוסקת. ספריו ייצאו במהדורה מחודשת מידי שנתיים, ותרגומיהם (גם אצלנו) בעולם כולו.

תחייתו באה לו גם מן הקולנוע, החוזר אל ספריו, שוב ושוב, ומעלה אותם על המסך בגלגולים מחודשים.

רוחו של הסופר התגלגלה גם אל סדרת הטלוויזיה "הבלש המזמר". שהרי הסופר המתקלף פיליפ מארלו (שם שאם נולדת איתו – גורלך נחתם להיות סופר של בלשים), כותב בסגנונו של צ'נדלר, עם הרחובות האפלים, האשה המפתה והגברים הקשוחים. צ'נדלר מסרב למות.

■■■

ריימונד ת'ורנטון צ'נדלר נולד בשיקגו, עבר עם אימו הגרושה לאנגליה, נתגלגל לצרפת ולגרמניה ושוב לאנגליה. כאן רכש

נפט, עיתונות, ספרות, קולנוע, אלכוהול וסמים אחרים. בילי ווילדר לא סלח לו, המפגש עם אלפרד היצ'קוק הסתיים בשנאה

לא רק אורחות בריטית, אלא גם אופי אירופאי מסויים, שהקשה על חייו בשובו לארצות הברית. "איני מזדהה עם ארצות הברית, אך גם אנגלי אינני", הוא כותב לחברו במכתב שכולו עצב ותסכול.

מגיל צעיר ראה עצמו איש עט, וניסה כוחו בסיפורת ובשירה, אך נאלץ להתפרנס כמחסנאי בשרות האדמירלות הבריטית. בהיותו בן 20 הבין שבאנגליה לא ימצא מנוחה. בכאב מסויים, לווה מדודו 500 פאונד, אותם החזיר כדבריו "עד לשילינג האחרון, בתוספת ריבית של שישה אחוזים", ויצא למסע הרפתקאות אל מולדתו.

כשלונותיו הנשנים בשטח הסיפרות דחפו אותו לנסות ולהצליח בעיסוקים אחרים. "הייתי פעם בעסקי הנפט", הוא מספר שנים מאוחר יותר, "מנהל בשמונה חברות, נשיא של שלוש, יושב במשרד משובח, המון עורכי־דין מסביב, אך בעצם הייתי סתם פקיד עם משכורת מנופחת".

אי שביעות רצונו, והצורך להקיף עצמו בעורכי־דין, מעידים על אופיו הקשה. גם כאן, כמו מאוחר יותר בעבודתו בהוליווד, הצליח לרכוש לעצמו לא מעט אויבים.

שבועיים לאחר מות אימו, וכמו כדי למלא את מקומה שהתפנה, נשא ריימונד לאשה את סיסי, אהובתו המבוגרת ממנו ב־17 שנה.

בתעודת הנישואין רשמה סיסי תחת הסעיף גילה 42, בשעה שהשעון הביולוגי הראה כבר 53. פער הגילים לא הציק בשנים הראשונות, אך משהתקרבה ל־60, וצ'נדלר עוד לא בן 40, הלכו היחסים והסתבכו.

נסיונותיה להסתיר את גילה הביכו את הבעל. השיער הצבוע, תשמלות הנשים, חדר המיטות הוורדרד, היו בעיניו פאתטיים. מחלותיה תכפו וצ'נדלר, חובב האלכוהול, בילה שעותיו לבד, מחוץ לבית.

והחלה תקופת האלכוהוליזם, הבגידות והדיכאון. פעם סירבה ידידתו לקום ולשחק עימו טניס, כפי שקבעו, והיא מצאה אותו בסלון דירתה, מכוון אקדח לרקתו.

הוא איבד את מישרתו, אך למרבה האירוניה, דווקא אז שב אל הכתיבה. משך חמש שנים פירסם סיפורי מתח במהדורות עממיות, שהיקנו לו הרבה ביטחון ומעט פרסום.

■■■

מכאן החל בכתיבת רומנים בלשים. הראשון – "השינה הגדולה", והשני – "שלום אהובתי", זכו לביקורות טובות, ואף שדולרים רבים לא ראה מהם, תפוצתם היתה ניכרת למדי.

עבור שכר מגוחך מכר צ'נדלר זכויות הסרטה לשניים מספריו, וכעבור זמן קצר מצא עצמו, כמו סופרים רבים באותם ימים, קשור בחוזה עם אולפני הצילום בהוליווד.

בשנת 43' פסע צ'נדלר אל תוך מישרדו של בילי ווילדר. הוא ידע מעט מאוד על תעשיית הקולנוע ועוד פחות מכך על כתיבת תסריטים. השניים סיכמו ביניהם שיתוף פעולה בכתיבת תסריט על פי סיפורו של ג'יימס מ. קיין, "ביטוח כפול".

כשמסר צ'נדלר את גירסתו הראשונה, ניפנף ווילדר בתסריט ואמר: "זה פשוט זבל, מר צ'נדלר!" כעבור שנה היה התסריט מועמד לפרס האוסקר. שנתיים מאוחר יותר היה צ'נדלר מועמד לפרס בפעם השנייה, עבור התסריט של "הדליה הכחולה". תוך 7 שנים יזקוף לזכותו חמישה תסריטים ועוד שישה סרטים המבוססים על ספריו.

היום אפשר להצביע על תרומתו של צ'נדלר לעיצובו של הסרט האפל. אותו קולנוע עירוני, קשוח, אקספרסיוניסטי בעיצובו. השימוש במספר בגוף ראשון אומץ על ידי ה'פילם נואר' והפך לקלישאה קולנועית, המנוצלת גם בסדרה "הבלש המזמר".

■■■

צ'נדלר סייע רבות לעיצובו של הבלש הפרטי הקולנועי. גבר מתבודד, אינטליגנטי, אבירי, שחקן שח משובח ואוהד בייסבול מושבע.

סרטי ה"פילם נואר" היו לרוב מן הסוג היוקרתיים, אך לאלה הקשורים בצ'נדלר היה [illegible] אחר על פי דרכו, יחוד ותהודה. "השינה הגדולה", סרטו הקלאסי של הווארד הוקס, השתתפו לורן בקאל והמפרי בוגארט [illegible] הפופולריות שלהם. "הדליה הכחולה" [illegible]

צ'נדלר תרם לעיצוב הבלש הפרטי הקולנועי: גבר מתבודד, אינטליגנטי, אבירי, שחקן שח משובח ואוהד בייסבול מושבע

את ורוניקה לייק ואלן לאד. ואילו [illegible] מתוקתי" שינה לחלוטין את תדמיתו של [illegible] פאוול, מכוכב מתקתק לגבר קשוח.

ההישגים היו גדולים, וכך גם ההכ[illegible] אך לריימונד צ'נדלר היה הכישרון [illegible] בעיקר את השחור שבחיים. על [illegible] התסריט ל"ביטוח כפול" אמרו: "שיתוף הפעולה עם בילי ווילדר חסך לחוויה [illegible] שבוודאי קיצרה את חיי". ווילדר לא סלח [illegible] המפגש עם אלפרד היצ'קוק, שהוביל [illegible] התסריט המושלם ל"זרים ברכבת" [illegible] בעייתי לא פחות, והסתיים בשנאה [illegible] וכמעט בבית המשפט.

האפשרויות הגלומות בקולנוע הסעירו את דמיונו, אך ככל שלמד להכיר את [illegible] כך גדלה סלידתו ממנה. "כמו כל [illegible] שהגיע להוליווד, סברתי שישנה [illegible] אוכל ללמוד כאן. אך מהר מאוד [illegible] שליותר מדי אנשים, שאינם מבינים [illegible] בכתיבה, יש יותר מדי עצות [illegible] עבודתך מפסיקה להיות שלך".

מן הגירסה לסרטו "אשה באגם" [illegible] ממש. ואף שסייע בכתיבת התסריט [illegible] שמו מן הכותרות. על ביקורת [illegible] כתבו: "...לבחור מהניו־יורקר [illegible] לאהוב סרט אחד בשנה ולא יותר".

היחסים עם הוליווד היו [illegible] והאלכוהוליזם לא עזר. את [illegible] ל"פלייבק" לא הצליח להפוך לסרט [illegible] גילגלו כחוזה לרומן. תוך שבע שנים [illegible] היחסים עם הקולנוע.

לאחר מותה של אשתו, שקע בדיכאון וניסה להתאבד. אלכוהוליסט ומסומם למחצה יצא למסע בין אנגליה לצפון־אפריקה.

מדוכא ומיואש פירסם את הרומן הבלשי והמריר מכולם, "שלום לנצח". שנתיים לפני מותו כתב לעורך דינו: "חייתי את חיי על סף הכלום". ■

המפרי בוגארט ולורן בקאל ב"שינה הגדולה", 1964

הלב הצעיר שלו

כך נראתה השנה הראשונה של מושתל הלב עובדיה

מעתיד סמוי, תקווה, התחלות חדשות • עמית רייכר פגשה את לאה, אשתו • „לפעמים אני חושבת: איך עמדתי בזה? מאיפה היה לי הכוח?"

עמית רייכר

פעם אחת כבר קראו עליו תהילים, חשבו שזה הסוף. עכשיו, חושבים במשפחתו של עובדיה מצרי, שבא הסוף לשבע השנים הרעות. שנות בגידת הלב. בחום של אוגוסט, שנה שעברה, השתילו לעובדיה לב חדש. מאותו רגע, התחילה גם ספירה חדשה.

השבוע, בהרכב מלא, מתכננים במשפחת מצרי את החגיגה. יום הולדת לעובדיה שהוא בן 52, וגם בן שנה.

שנה קשה הם עברו. רק עכשיו, כלומר ממש עכשיו, בחודש האחרון, בא השיפור המיוחל. בזמן הזה, באוגוסט שעבר, היו מיואשים לגמרי. כל השנה הזאת, התנדנדו בין רגעים של תקווה ליאוש מוחלט. נכון לעכשיו, הם מתחילים לראות את האור: עובדיה מרגיש טוב, מתכנן טיול מחוף אל חוף על ספינת אהבה. חושב להקים עמותה להתרמת אברים. אולי לעבור דירה. „תוכניות של צעירים", אומרת לאה, אשתו.

המרפסת בביתם של עובדיה ולאה מצרי מכוסה סוכת גפנים. בחצר, עצי פרי. החום היבש של באר־שבע מתיר לנו לשבת בחוץ. „פעם היו לנו גם יונים בחצר, וכלב שהיה חלק מהמשפחה", אומרת לאה, „הבטחתי שאם יעבור את הניתוח בשלום, אפריח את כל היונים. את הכלב נאלצנו למסור בגלל ההגיינה".

כל סדרי הניקיון בבית השתנו בגלל ההגיינה. פעמיים בשבוע, מחוייבת לאה לשטוף את כל הרשתות והחלונות שלא יצטבר אבק. להחליף כמה פעמים בשבוע את המצעים. לרסס כל יום את כל הבית והחצר. להקפיד מאוד.

מיום הניתוח, וכל חייו, צריך עובדיה להתרחק מכל חשש של זיהום אפשרי. מה שאומר, למשל, מבחינת לאה, שאסור לה להיות חולה. לפני כמה חודשים, חלתה בחזרה. עובדיה עבר לגור אצל אחותו, עד שהבריאה.

■■■

מה עובר על אשה, שהתחתנה לפני 27 שנים עם קבלן בניין מוצק, יוצא גולני – שפעם נפל עליו גג בטון והוא קם ניער את האבק מבגדיו וחזר לעבודה – ופתאום מוצאת עצמה אשתו של חולה לב קשה.

לאה מעידה על עצמה שהיא אשה חזקה. אולי יותר מהרגיל. מובן שהיו לה רגעי שבירה. „היו רגעים שקיוויתי לעצום את העיניים ולא לקום יותר. הגעתי למין מבוי סתום. אי אפשר לסגת, וגם אי אפשר לנטוש את המערכה באמצע. חשבתי שהחיים שלי ריקים מתוכן. שאני עושה הכל בשביל ולמען אחרים.

„היו ימים שגמרתי לעבוד בארבע וחצי אחר הצהריים, ולא רציתי לחזור הביתה. חשבתי הלוואי והייתי עובדת שעות נוספות. ומצד שני, יש בבית חולה שזקוק לי. שפיתח תלות עצומה בי. פתאום הפכתי לאחות רחמניה. אבל אני אשה, רוצה לפעמים להתפרץ. לפעמים להתפנק. לפעמים להשעין ראש, לקבל לטיפה, ואין. צריכה להיות חזקה, כל הזמן מאופקת. כאשה, ואת הרגשה גרועה מאוד.

„עשיתי כאן עבודה. היה לי חשוב לשמור על התדמית שלו כגבר, כאבא, כבעל. לא רציתי שירגיש נחות. רציתי שימשיך להרגיש בתפקיד הראשי. למרתי לדבר אל ליבו, להרגיע אותו. הייתי אומרת לו בשביל מה לך לכעוס, תקבל את הדברים בצורה יותר פשוטה. תדבר, במקום לצעוק. היה לי חשוב שהילדים לא יעזבו את הבית".

ארבעה ילדים: אסנת (26), ענת (23), רוני (20), אייל (18). שתי הבנות נשואות. רוני בת"א. ואייל עוד מעט מתגייס.

„עובדיה", אומרת לאה, „מרגיש שהוא חי על זמן שאול. זמן לא שלו. מרגיש חייב את חייו־למישהו אחר. כואב לו על אותו בחור שמת, זה שלבו הושתל בעובדיה, 20 שנה צעיר יותר, והוא צריך להמשיך את חייו. עובדיה חושב שהיה לו לב טוב לצעיר ההוא. פתאום הפך לכוח רגיש ופגיע, בוכה בקלות.

„לא שחלילה היה רע מקודם" – ממהרת לתקן את הרושם שאולי ישתמע מדבריה – „אך ללא שום ספק הפך אדם אחר. השתנה לגמרי. ובעצם, חיי כולנו השתנו מהקצה אל הקצה".

את כל מה שעבר עליהם תיעדה לאה ביומן ובספר. הספר ייצא לאור בחודשים הקרובים. מוקדש למשפחה התורמת.

■■■

לאה: „היום, עובדיה הוא כמו אדם שהיה כבול ופתאום השתחרר. יותר חופשי. אפשר כבר לדבר על עתיד. אולי לא רחוק, אך בכל זאת עתיד. הוא מתכנן דברים שאני לא יודעת אם אדם בריא בגילו היה מתכנן.

„איכפת לו להתלבש לפי צו האופנה, דבר שבחיים שלו לא שם לב. תפר אצל חייט שני זוגות מכנסיים חדשים, מקפיד איזה צבע הולך עם מה. איזו חגורה מתאימה לנעליים. דברים צעירים כאלה. חוש ההומור התחיל לחזור אליו. ולא פחות ולא יותר, הפך למעריץ של ריטה".

לא כך היה בהתחלה. כשחזר עובדיה הביתה, עם הלב החדש, החיים נראו הרבה פחות ורודים. „עובדיה חזר עצבני. כל דבר הפריע לו. נדלק על דברים פעוטים, חסרי ערך. היה נכנס הביתה, וכל הבית היה צף יחד איתו, עם המתח, הכאבים וחוסר השקט. היו ימים שלא רציתי לחזור הביתה. כל יום הייתי חושבת, היום יהיה בסדר יהיה יום שקט. פתאום הבן חוזר עם תקליט של חבר. ועובדיה מתפרץ, מה פתאום תקליט של חבר. אין לך תקליטים משלך. ושוב בלגן.

„רק אחר כך הסתבר שהיתה לו סיבה, היו לו כאבי תופת ברגליים, הדם לא זרם לשם, והוא השתולל מכאבים. שלושה חודשים אחרי השתלת הלב, כרתו לו את אצבעות הרגליים, שלוש בכל צד.

„אחרי הכריתה, היה לו יום קשה מאוד. לא הכינו אותו לכך. כשפתחו את התחבושות, קיבל את שוק חייו, בכה המון. אמרתי לו, היית כל כך בסדר וכל כך חזק לאורך כל הדרך, מה זה הדבר הזה לעומת כל מה שעברת. לאט לאט השלים עם זה. רק כשהולכים לבריכה, הוא לא מוכן בשום אופן להיכנס למים. לא רוצה שיידעו שאין לו אצבעות. ואני לא נכנסת, כי הוא לא נכנס.

„יש מגבלות. הוא לא חזר להיות כמו שהיה. התנועות שלו איטיות. ההליכה שלו השתנתה. אני מרגישה שאני רוצה ללכת קדימה, ולא יכולה. הוא חולה ואני בריאה. קשה לי ללכת בקצב שלו, קשה לו ללכת בקצב שלי.

„הולכים לאירוע משפחתי. אני רוצה לרקוד, לשמוח. הוא מוגבל. אם הוא לא מרגיש טוב, לא הולכים בכלל. אני מתאימה את עצמי אליו.

„התפריט שלנו השתנה לגמרי. אוכל ללא שומן, נמנע לחלוטין מאכילת שומן, סוכר, מלח, וכמובן הפסיק לעשן. התאמנו את עצמנו אליו, שלא ירגיש שהוא חריג או שיש לו פריווילגיה. אנחנו משתדלים לתת לו את ההרגשה שהוא אהוב ורצוי, שלא יסתגר כמרה שחורה.

„לפני שבועיים, חזרנו מהעיר. החניתי את הרכב. ניסה לרדת, והתקפל לי. אמר, יש לי כאב בחזה, בצד שמאל. שמעתי את זה והברכיים קפאו לי. רעדתי ממש, לקח לי שעה וחצי להרגע.

„כל הזמן אני חרדה, חיה בפחד. הפחד קיים ואני רק מקפיאה אותו לצורך. בזמן האחרון הוא מרגיש יותר טוב, אז הפסקתי קצת להיות בחיכון. עם הלב החדש לא יהיו התראות. הלב הזה לא מחובר כמו הלב הטבעי. כך שאם חלילה הוא יקבל התקף, זה יהיה בלי כאבים ובלי התראות, יגמור צ'יק צ'אק.

„כשהוא בא ואמר לי עם דמעות, גמרנו עם העבודה. אמרתי לו או מה. אתה יכול להתחיל פרק חדש בחיים שלך. תודה לאל, אתה חי, וזה הכי חשוב".

■■■

התקף הלב הראשון, לפני שבע שנים, סימן את בוא הימים הרעים. מאז ספרה את המכות. „חסרה רק עוד מכת אחת למכות מצרים", אומרת במין הומור. ביומן שהיא מנהלת רשום:

1. התקף ראשון, מארס 81', מוות קליני, דקות.
2. התקף שני, דצמבר 82', מוות קליני, תהילים, החייאה.
3. צינתור מס' 1.
4. צינתור מס' 2.
5. השתלת לב, 25.8.87.
6. כריתת אצבעות הרגליים, שלוש בכל צד, 8.11.87.
7. צינתור מס' 1 בלב החדש.

(הלב בריא, אבל כלי הדם של עובדיה היו הרוסים לגמרי, היא מסבירה).

8. צינתור מס' 2 בלב החדש. אפריל 88'.
9. פרישה מוקדמת מהעבודה מטעמי בריאות.

ולא כתובות ביומן כל אזעקות השווא. והאמבולנס הצופר, שנכנס לסדר היום של המשפחה – „פעם בשבוע, פק"ל, אמבולנס ושיוך". והחרדה המתמדת שהסכה גם היא בת ביתו: „הלילות שישבתי על ידו, הקשבתי אם הוא ישן, וכל הזמן פחדתי". ואלף הפרידות שכבר נפרדנו.

„בלילה שלקחתי אותו לחדר הניתוח, להשתלה, נפרדנו. הוא אמר, את מבטיחה לי שגם אם אני לא חוזר את ממשיכה להיות חזקה ויפה כמו שאת. התחלתי לבכות. אמרתי לו בהצלחה ואל תשאיר אותי לבד. הייתי לבד לפחות בחצי השעה הראשונה עד שהמשפחה התחילה לזרום. ישבתי בפינה והתחלתי לחשוב, מה עשיתי. למה הבאתי אותו כמו ירי לניתוח הזה. מה אני יכולה לעשות עכשיו כדי להחזיר את הגלגל ולקחת אותו הביתה איך שהוא".

■■■

יומן:

„25.8.87, 22:00. עובדיה נכנס לחדר ניתוח. הוא עודד אותי מאוד והבטיח לי שזה יעבור בשלום והוא יחזור איתי הביתה.

„25.8.87, 24:00. חיברו אותו. אנחנו יושבים קופאים ודוממים. כל פעם שבא אחד הרופאים לעדכן אותנו, אנחנו קופצים ממקום לשמוע מה קורה. קשה לתאר את הרגעים שעוברים עלינו.

„בבוקר, כשהסתיים הניתוח, רציתי לראות את הלב שהוציאו לו. פרופ' מרווין וסטמן אמר, שזה בלתי אפשרי. שאת הלב הזה, צריך מיד לקבור. שאלתי אותו כמה זמן הלב חי בלי ההשתלה. הוא אמר, ראינו כבר אנשים עם בעיות לב, אבל אדם שתי כליו וזה שמאלי עוד לא ראינו. הוא עמד כל רגע לנפטר. באותו רגע הייתי שלמה עם עצמי ועם ההחלטה".

זה לא מנע מאיש אחר במכולת, שראה תמונה לא פוטוגנית שלה בעיתון, להעיר עליה ליד אוזנה, כי „עם אשה שנראית ככה, מה הפלא שהמסכן חטף התקפי לב". ורינונים שעברו במשפחה, „איך הוא שוכב חולה והיא שמה לאקה על האצבעות".

עכשיו, כשהיא נזכרת, היא אומרת בהתרסת מה: „מאז ומתמיד ובכל מצב שמרתי על הופעה. תמיד אני אומרת שאשה צריכה לטפח עצמה, בכל גיל ומצב". וצוחקת: „הלב הצעיר שלו, כשהתעורר מההשתלה, דבר ראשון אמר לי, לאה, הורקנת נורא".

מרגע זה, הופיעה כל יום לבית חולים עם בגדים חדשים, מאופרת ומסודרת. ומצירה – שירכלו.

היו שבועיים קשים. יחיה, לא יחיה. כל יום הרופאים עידכנו, אמרו הריאות כבר בסדר, גם הכליות מתחילות להסתדר. למחרת שאלו על הכליות. הרופאים אמרו, הכליות כבר בסדר, גם הכבד מתחיל להסתדר. וכך הלאה.

הרגע הכי קשה היה הרגע ההוא בבית החולים, שלושה ימים אחרי ההשתלה. עובדיה נכנס לאי ספיקה נשימתית, החמצן לא הגיע למוח. הבת שהיתה אצלו יצאה מחדר ההתאוששות ובכתה על הרצפה: „אמא וזהו, אבא נשאר דפוק". לאה: „נכנסתי לחדר, הוא העיף בי מבט. אף פעם בחיים לא אשכח את המבט הזה, מבט של חולת נפש קשה. האישונים שלו נעלמו. הוא לא הכיר אותי, לא ידע מי אני.

„זה היה מפחיד. אמרתי לאחות, אני לא יכולה להישאר. זאת היתה שבת שחורה. בבית החולים היתה לנו פינה, קראו לזה פינת מצרי. ישבנו אני והילדים בפינה. חשבנו מה יהיה. איך יכול להיות שישאר דפוק אחרי כל מה שעבר.

„הזמינו פסיכיאטר מוזהר. אחרי יומיים, המצב התחיל להשתפר. אמרו לנו, אנחנו מאוד מקווים שלא תישאר פגיעה מוחית".

„בהתקף לב הראשון, ב־81', קרה דבר דומה. הוא מת מוות קליני למשך 8 דקות. נתנו לו 4 מכות חשמל ולא היתה תגובה. קרעו מעליו את החולצה וזרקו לפח. כאילו הוא מת, גמור. נכנס קרדיולוג תורן, הסתכל בכרטיס. הוא בן 44, אמר, צעיר מאוד, בואו ננסה עוד פעם. והיתה תגובה. 11 יום הנשימו אותו. אחר כך באתי לבקר אותו, נגעתי לו ביד. הוא החזיר לי לחיצה. הסתכלתי בעיניים שלו וראיתי שהוא בוכה. הקרדיולוג אמר לי, הוא יחיה. בכי זה סימן גדול.

„גם אז, בגלל חוסר אספקת החמצן למוח, נגרם לו בלבול. שאל את הבת היילת איפה היא גרה. אחר כך שאל אותה למה היא לא הולכת לבית־ספר. שרק לאחיות. לא זיהה אנשים ועצמים. דברים כאלה. אחר כך גם זה עבר".

■■■

עד לפני ההתקף הראשון, מתגעגעת לאה, היה בריון. מהסוג שיכול ללכת מכות עם עשרה אנשים בבת אחת. „כשהיכרתי אותו, היה לי שיער ארוך עד הברכיים, הלכנו לקולנוע. מישהו משך לי בשיער. לא הספקתי להסתובב, ושתי השיניים של ההוא היו למטה.

„אני לא זוכרת שבת אחת שנשארנו בבית. חוף טבע, ים, מטולה, אילת. בער מרוב מרץ. נסענו, לא חשוב לאן. ההתראה הראשונה באה באמצע משחק כדורגל. חזר הביתה. אמר לי, בואי תעשי לי מסאג' עם עראק. שבוע אחרי זה, ישבנו בסלון. הוא אמר לי, החזה נורא כואב לי. וזהו. כך התחיל הכל".

עד אז היתה לאה עובדת סוציאלית, עבדה 11 שעות ביום, מחוץ לבאר שבע. אחר כך עזבה את עבודתה. עברה לעבוד כמזכירת כוח אדם בחברה הישראלית לטרקטורים ולציוד כבד.

שלושה חודשים אחרי ההתקף הראשון, חזר עובדיה כמעט לכושר מלא. חשב שזה חד פעמי. המשיך לעשן, המשיך לטפס על גגות, ריצף את המרפסת.

שנה וחצי אחר כך, חטף את ההתקף השני. „בהתקף השני, צלצל הטלפון. אמרו לי, גב' מצרי, בואי מיד לבית החולים, ואל תבואי לבד. אלא עם מישהו מהמשפחה. חשבתי, זה הסוף. התפללתי כל הדרך שלא אגיע באיחור. שאספיק לראות אותו בחיים. הרופאה עמדה בקצה החדר, סימנה לי להתקרב. לא רציתי להתקרב. רציתי שיגידו לי שאני חולמת חלום רע. הרופאה אמרה שהוא מצטער, שהוא במצב בין מאווה. הוא אמר לה שאין לו מה לחפש אצלם. אמר, שמע ישראל, ושקט.

ביקשתי מאחותו שתזעיק את אחיו. האחים התאספו קראו תהילים.

„עבר לילה מאוד קשה. אחרי 48 שעות, אמרו שיצא מכלל סכנה, אבל מצבו עדיין לא יציב.

„רק אחרי ההתקף השני, השלים עם זה שהוא חולה לב קשה. סגר את העסק, עבר להיות קב"ט במכתשים. התחיל לבלוע כמויות אדירות של תרופות. לא היה במצב של ניתוח לב פתוח. עבר מספר צינתורים. מצבו הלך והורע. הוא הפך להיות מוגבל.

„חשבתי שעולמי חרב עלי. היו לי 4 ילדים בבית. הייתי צריכה להמשיך גם את התפקיד שלו וגם את שלי. וגם לעמוד על ידו ולתמוך בו שימצא את מקומו במשפחה.

„בבית היה מאוד עצבני. התפרץ על הבנים הצעירים. הייתי צריכה לעמוד ביניהם, להרגיע את שני הצדדים. שהילדים לא ייעלבו, ושהוא לא יקבל עוד התקף.

„לפני שנה וחצי מת אחד מאחיו, יחיאל, בניתוח לב פתוח. באחת הפעמים שאושפז אמר לי, את יודעת מי שכב בדיוק על המיטה הזאת? יחיאל, אחיו".

■■■

„היום אני קמה כל יום ב־5:30, הולכת להתעמל. עובדיה קם איתי באותה השעה. מכין לי קפה בבוקר. בימים ששכב במיטה, הכי כאב לו שהוא לא יכול להכין לי את הקפה של הבוקר. עד לפני שבועיים, יצאנו ביחד לעבודה וחזרנו בסביבות חמש. בימים שחזר מהעבודה לפני, לפעמים הכין אוכל, הלך למכולת. עכשיו, הוא בחופש, בהשלמת הסידורים לקראת הפנסיה המוקדמת.

„כל המסביב לא מעניין אותי. בליל הסדר, עמד וקרא את ההגדה, ובראש השנה יעמוד ויברך. אין יותר טוב מזה.

„במשך כל השנה אני לא זוכרת יום אחד שלא שיחזרנו את מה שהיה. נתתי לו לקרוא את היומנים שכתבתי, היו בהם הרבה דברים שהוא לא ידע. כל יום קרא קצת. בסוף אמר לי, לאה, לא ידעתי מה טמון כאן.

„תמיד אמרתי לו, אני מאוד מקווה שלא תקבור אותי בסוף. ולפעמים אני יושבת במשרד, חושבת, אני מה פתאום. איך עמדתי בזה? מאיפה היו לי הכוח". ■

אוגוסט '88. עובדיה ולאה מצרי. תצלום: ציפי מנשה. מתכנן טיול מחוף אל חוף על ספינת אהבה. אולי לעבור דירה. „תוכניות של צעירים"

אוגוסט '87. עובדיה מצרי עם המנתח פרופ' יוסף בורמן, הדסה עין כרם, ירושלים. כל השנה הזאת התנדנדו בין רגעים של תקווה ליאוש מוחלט

אילו פגשתי את משפחת התורם

כל זמן השיחה, עובדיה לא בבית. הלך לנחם אבלים. כשהוא חוזר, שואלת אותו לאה למה איחר. הייתי אצל חברה שלי, הוא צוחק. שובב, היא צוחקת אלינו, ומנפנפת לו עם האצבע.

– עובדיה, יום הולדת שמח. מה שלומך?

„עכשיו בסדר, מרגיש יותר צעיר. בכושר הגופני עדיין מוגבל. לכושר הנפשי אין מגבלות".

– מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול.

„להרגיש טוב. להמשיך לחיות. משבוע לשבוע ההרגשה שלי משתפרת. היו לי פחדים שלא נגמור שנה. שכן נגמור שנה. האם תהיה רחיה או לא. היום אני יותר אוהב את החיים, את המשפחה, את החברים, את המדינה".

– איזה מתנה היית רוצה לקבל ליום הולדתך?

„הייתי רוצה להכיר את המשפחה הטובה והנהדרת הזאת, שקמה ותרמה דבר כל כך יקר. את טוב ליבם קשה להעריך בכסף או מילים".

– והתרגשות לא תהיה גדולה מדי?

„לא תהיה. עם זה בעיה. העצבים של ההתרגשות במוח, מנותקים אצלי עכשיו מהלב".

– מה היית אומר להם אילו פגשת אותם?

„הייתי אומר להם, שאמצו את לבי".

אופנאי העילית מוציאים את החושניות מהנפטלין. לא זו של בריג'יט בארדו – של בריג'יט נילסן

נורית בת־יער

ענן של חושניות ריחף על אולמות בתי האופנה העילית של פאריז בתצוגותיהם לסתיו־חורף 88־1989. לא רק מניחוחות הבשמים הנושאים את שמותיהם של אופנאי העילית, ומהווים את מקור ההכנסה העיקרי של בתי האופנה. בעיקר מהבגדים.

הם נצמדו לעור, סגרו לנשיות הארוזה בתוכו. אבל, כמו שפייר קארדן אומר, הגוף הוא שמעניק לבגד את חושניותו. הקווים המעוגלים, המותניים הצרים, המחוקים.

מסקנה: עם בגדים שאינם מסתירים את הגוף אלא מבליטים אותו, חובה להקדיש תשומת לב לגיזרה.

■■■

שובה של החושניות לאופנה אינו רק עניין שניתן לסידור בשעורי התעמלות, שחיה, מחול אירובי, או מכוני כושר. כדי להיכנס שוב למחוך של הואמפ – על האשה של סוף שנות ה־80 להסכים להחשב שוב אובייקט מיני. האם האשה המודרנית, אשת הקריירה, האם עכשיו, לאחר שלחמה נגד התווית הסקסיסטית, נגד ה"חזירים השובניסטים ממין זכר", תחזור שוב להיות חתולת־מין קטנה?

פרדוקס? לא בהכרח. זוכרים את הגבר שרוצה את אשתו טבחית במטבח, ליידי בסלון, ופרוצה במיטה? על אותו משקל, האשה המודרנית יכולה להרשות לעצמה להחליט להיות נמרה בעבודה, וחתלתולה בערב.

והיום, מסתבר, היא מוכנה לכך יותר מבעבר. מלחמת השיוויון כמעט מאחוריה, והאשה יכולה להסיר את השריון. שריפת החזיות שירתה את הנשים בשנות ה־70, סייעה להחדרת הנושא הפמיניסטי לתודעה. כיום, לפחות בחוגים מסויימים, כבר אין צורך להסוות את הנשיות. ובתצוגות סתיו־חורף 88־'89, פייר קארדן, עמנואל אונגרו, ז'אן לואי שרר, מרק בוהן לבית דיור, ואחרים – עשו זאת.

על אף שהמכנסיים הם אחת הבשורות המרכזיות של החורף, קארדן רואה בתצוגות האופנה העילית את "נצחון האשה־אשה". משתמש בבדים אלסטיים, נמתחים, ובסריגים, הנראים במיטבם על קווי המיתאר של גוף עגלגל.

מרק בוהן לבית דיור, שאוסקר זיכה אותו בפרס אצבעון הזהב, סיפר ל"פארי מאץ'": "היום רוצים לראות כתפיים מעט מעוגלות... שאשת שנות ה־90 שעל הסף, תהיה סקסית ורומנטית. היא יודעת לשדר סקס מתוק ורומנטי ללא אגרסיביות". בוהן עיצב למענה שמלות ערב עתירות מחשופים ואריגים שקופים, בעיקר עם מחשוף "סטרפלס" דמוי לב, מהסוג שהפך את כוכבות מסך הכסף של שנות ה־50 לאגדה.

גם ז'אן לואי שרר חולם על אשה נשית. אצלו זה מתבטא בפרווה, שהוא מעטר בה את קו מחשוף ה"סטרפלס".

איב סאן לורן, שהחורף שלו הוגדר כנפלא מכל החורפים שפרצו בשבוע שעבר לתוך חום אוגוסט, רואה את החושניות בשקיפות. על אחת החצאיות שצירף לחולצת אורגנזה שקופה גם כתב את המשפט: Je suis belle (אני יפה). אורי זוהר של מלפני החזרה בתשובה – היה אוהב את זה.

אם הנגלה (מבעד לחולצה שקופה) – מסעיר, הנסתר הורג את החתול מסקרנות. בפרט כאשר הוא מוסתר כמו שג'ונקו קושינו, האופנאית היפאנית־פריזאית עתירת המעוף, יודעת להסתיר. הפטנט של קושינו: ללבוש את חזיית המחוך מעל השמלה. שתי שכבות. הרבה בד. מאוד בלתי־צפוי ולכן מבטיח.

עמנואל אונגרו לא חיכה ל־88־'89 כדי להרים כוסית לחיי החושניות. האופנה שלו מדברת בשפת הגוף מאז ומתמיד. לו היה משורר, הוא מבטיח, היה מקדיש את שיריו לתפארת האשה. אפילו במלאכת הלכשתה אינו רואה תרגיל בעיצוב אלא הצהרת אהבה. "כיום", הוא משתפך, "האשה נוטה להיות היא עצמה. לא להתכחש לכך. אני חושב שזה נהדר".

כריסטיאן לאקרואה, שבעונות האחרונות קנה את עולמו כשהוא מרחף על דגמי בלון ושמלות מרופרפות־עכוז סטייל דגמי הנשים בציורי סורה מהמאה שעברה – נכנע אף הוא ליצירת הבורא. החורף ידגיש את הגוף הנשי כמות שהוא. לא יעמיס עליו ריפוד, בלונים או כדורים פורחים. יאהב נשים דוגמת אלילות מיתולוגיות. קווים רכים, שיפולי אריג בנוסח הדראפה בפסלי יוון העתיקה, טוניקות רומאיות.

■■■

לא רק הגזרות, גם החומרים: בדי לאשה זוהרים בגווני כסף וזהב. תחרה שחורה ולבנה. סאטן ורוד, ברוקאר. נוצות, יען ותרנגול המדגדגות את הצוואר. גם סלסלות, שכל תפקידן למסגר ולהדגיש את המותניים. חגורות רחבות דמויות־מחוך שנועדו להדק אותנו עד כלות. סרטים בגב.

כשאתה חושב חושניות – מה אתה חושב. אולי על שכרון חושים, נוסח הסרט "חיזור גורלי" עם גלן קלוז על כיור המטבח. אולי על לילה סוער עם קתלין טרנר שמגנטת את ג'ק ניקולסון בסרט "הכבוד של פריצי".

האופנאים, חושבים על דברים אחרים לגמרי. על קטיפה מלטפת, על סאטן חלקלק, על סריג קולח, על קווים נקיים שמעניקים לגוף את רשות הדיבור. על סוג הבגדים שגרמו להורינו להידלק על גרטה גרבו ומרילין מונרו, כולל מיקטורנים הנצמדים למותניים ומתרחקים מהם למעין "פפלום" מפלרטט. וגם על מיקטורנים צמודים, חובקי־ירכיים.

יוברט ג'יבאנשי הלך על הנושא הזה עד הסוף. פתח את תצוגתו בשמלת סריג ג'רסי אפורה ונצמדת, עם מחשוף מאחור לאחוריה, שצלל עד לחגורת זמש רחבה־מאוד. האם ג'יבאנשי מייעד לנו חורף של דלקת ריאות? לא. יודעי דבר טוענים שהוא פשוט נתבקש על־ידי הבעלים החדשים של בית האופנה שלו "להגביר את הלהבה" בקו הדגמים המתוחכמים שלו. לעצבם מסעירים יותר. הבעלים החדשים הם חברת הארנקים והמזוודות היוקרתיים לואי ויטון, והחברה לייצור שמפניה מואט־הנסי".

חלק מהמעצבים אינם מסתפקים בצללית נקיית־קו, בשיק עכשיוי, במחשופים. למען החושניות הסירו את האבק מספרי ההיסטוריה ודלו מתוכם סממנים מאופנת הרנסאנס. תוקעים אבני־חן על מיקטורני ברוקאר (האנה מורי), משתמשים בקטיפה מודפסת, בבדי טגלו, בעיטורי פרוות מינק, בצווארונים אליזבטיים מסולסלים (מריל לאנוון).

לרנסאנס, אופנאי העילית לא יצליחו להחזיר אותנו. ולא רק משום שהטון האופנתי נקבע כיום גם על־ידי היוצרים מתחום הבגד המוכן. סיבה נוספת: האופנה כיום היא כיום יותר בבחינת רפרטואר של רעיונות, מאשר תכתיבים חד־משמעיים. והרנסאנס הוא לא הזמן המועדף כרגע.

ומה בקשר למתיקות הרומנטית, זו שמרק בוהן מבית דיור חולם עליה? יתכן שהפטנט של ההתרפקות הרומנטית, רשום על שמו של הדור שגדל עליהם. מי שלא ליקק סוכריות על מקל, לא אסף פרסים עם כנפי כרובים, לא קפץ על חבל עם שירלי טמפל, ולא לעס "קיינה" (קנה־סוכר) – אולי כבר לא יידע לעולם טעמה של מתיקות מסוג זה.

מי הרג את החושניות מהסוג המתוק? החיים הרגו אותם. בעיקר מלחמת הפמיניסטיות האמריקנית של תחילת שנות ה־70 והמחאה החברתית הבוטה של הפאנק הבריטי של אמצע אותו עשור.

כשחברי להקות הפאנק הראשונות נעצו באוזניהם סיכות בטחון וירקו על קהל צופיהן, הם נחשבו לתופעה שולית. אחר־כך, כשבני התשחורת החלו לגדל קוצים במקום תלתלים, לאמץ לעצמם מראה קר ומנוכר – היה ברור שהנאצאות תיסל את המתיקות, הנועם, הנחמדות, והפך מתופעה שולית לנורמה חברתית.

אפילו בסוף העשור הנוכחי, לאחר שהפאנק כבר נקבר יותר מפעם אחת ופעמיים – ספיחיו עוד אתנו. בראש הקוצני של התספורות קצרצרות מודקרות. במראה הרטוב של שיער הנצמד לקרקפת במקום למסגר אותה ברוך. גם כשהן מדגמנות את הסקסיות שבשמלות נראות דוגמניות לא־מעטות קרות, קשות, אם אפשר גם רעות.

■■■

החלום הרומנטי המתקתק של מרק בוהן, בקולקשן של גרייס קלי המנוחה ובתה נסיכת מונקו קרוליין – יוותר כנראה בגדר חלום. לחושניות החדשה – מאפיינים חדשים, שמתיקות אינה אחד מהם. בריג'יט נילסון אחד מסמלי הסקס החדשים של תקופתנו – אינה בריג'יט בארדו. היא סקסית, נכון. אך החושניות שלה נוקשה משהו, קרה מעט, מנוכרת. כתפיה רחבות. גובהה מכאן ועד להודעה חדשה. תספורתה נערית. אפילו איש השרירים, מלך מסך הכסף בכבודו ובעצמו – לא ליקק אצלה דבש. ■

נא להדק את המחוכים

עמוק. אדום ושחור בחליפה של סאן לורן

כתפיים. צואר ארוך בשמלות ערב של סקאסי, ניו־יורק

שקוף. תחרה נוצצת בשמלת קומבינזון המדגישה את החזה. ג'יאנה ורסאצ'ה, איטליה

גולש. ורוד וטורקיז, מיקתה צוואר וגב. עמנואל אונגרו, פאריז

חצאית־צעיף, לקוואנה המאנט

דמוי לב. אימון בדגם של ז'אן לואי שרר

עשיר. מסגרת למחשוף, לקוואנה המאנט

תעשיית הגלישה מגלגלת 4 מיליון דולר בשנה ⊙ גולש יכול להוריד אלף שקל לעונה ⊙

אפשר לקנות גלשן משומש ב־200 שקל, אבל יש תחרות, ממש כמו לקנות מכונית מודל 88

בהסטוריות הגלישה בישראל לא רשומים הרבה אסונות: יש רק סיפור המסתובב כשמועה לא בדוקה על ילד זה שאיבד עין מפגיעת חרטום גלשן. כך או כך, על הים, בטוח הרבה יותר מלהסתובב בכבישי ישראל.

בעולם, ובמיוחד בארצות הברית, יש מיליוני גולשים. שם גם מופיעות חוברות צבעוניות המוכרות לצרכנים הצעירים את כל אופנת הגלישה. אם פעם ביקשו ילדים סניקרז אמריקאים, הרי היום כבר מבקשים בגדי גלישה של „קוויק סילבר", „בילבונג", „מאווי", „אינסטינקט" והרשימה ארוכה. רק תראה לגולש חולצה או מכנסיים, והוא יידע מייד אם זה מאוסטרליה או מארצות הברית. על הגב או הרגל מצויירות גולגלות, פרחים או חרבות. שפע של צבעים, ורודים־ירוקים בוהקים, קיץ מחשמל ותוסס.

בארץ מייצרים לפי זכיון את האופנה הקליפורנית של „אושן פסיפיק" ומחקים את כל השאר. המחירים של סחורה איכותית: 75 שקלים עבור זוג מכנסי גלישה ו־55 שקלים עבור חולצת טריקו או גופיית גלישה. משלמים רק בשביל השם והסמל. חיקויים אפשר לרכוש ב־10 עד 20 שקלים לפריט בתחנה המרכזית בתל אביב. רק הילדים רואים את ההבדל.

עופר כהן, גולש בן 9 מקיבוץ שפיים. המציל במשק „הדליק" כ־20 ילדים לנושא. קנו להם גלשנים. הגלשן של עופר עלה 600 שקלים והוא משומש. במשק, מסביר עופר, „נהנים מהגלישה ולא מערבים קשקושי אופנה".

למי שמפריד את הספורט מהאופנה לא תהייה בהכרח הוצאה גבוהה: אפשר להסתפק במינימום. גלשן מיושן ב־200 שקל וסתם מכנסי ספורט. אופנת ילדים: לא צריך רכב, לא ג'יפ, לא מינהלה שלמה. אתה צריך רק בית קרוב לחוף. אין ילדים ירושלמים שגולשים.

החלום של כל כל גולש קטן הוא להפוך לגולש גדול. לנסוע לחופי מאליבו, לטופנגה קניון שבקליפורניה. לגלוש בגלים המפחידים של חופי סן סט בהוואי, או להגיע לחופי דורבן שבדרום אפריקה. בעלי החלומות הרחוקים רוצים להגיע לאיזור קאן ובריירי ריף באוסטרליה.

בישראל הופיעו הגלשנים לפני כעשרים שנה. יהודי אמריקאי בשם דוריאן פסקוביץ הביא עימו שבעה גלשנים וקיווה להתחיל מועדון בחוף תל ברוך. אלא שעד מהרה התייאש. לילדי ישראל של אז לא היה ראש לגלשנים הצבעוניים. פסקוביץ עזב את הארץ והשאיר את הגלשנים. כמה משוגעים לדבר רכבו על הגלים והדביקו אחרים.

■■■

עד לפני כחמש שנים היו בארץ כאלפיים גולשים בלבד, משוגעים לדבר. זה הצליח לייבא גלשן בכוחות עצמו, אחרים הרכיבו או אילתרו. גם אופנת גלשני הרוח והסקייטבורד סייעה להתפשטות השיגעון החדש. בעיקרון התנועות דומות. לא חשוב אם אתה גולש על גלגלים בכביש או על סנפירים בים. סרטים, טלוויזיה והנסיעות לחו"ל, הביאו גם אלינו את החיקוי לתרבות החופים האמריקאית.

לפני כשלוש שנים הגיעה ארצה משלחת של כ־20 גולשים מקצועיים מחו"ל. התיקשורת התלהבה. הילדים ראו. במקביל גילתה גם רשות הספורט הישראלית עניין בנושא. לפני כשנתיים שלחו משלחת של גולשים ישראלים לתחרות בפורטו ריקו ובצרפת. שלחו גם גולשת אחת, את מאיה ראובר, בת 16. תופעה יוצאת דופן של נערה גולשת.

קמו בתי חרושת מקומיים לגלשנים. הוקם אירגון גלישה ישראלי שמרכזו בדיזנגוף סנטר. הוכרזו תחרויות שנתיות עם פרסים: גלשן חדש, שעווה או מדבקות. המממנים הם רשות הספורט, הגולשים עצמם ויצרני הגלשנים המקומיים. היום, כל ילד ישראלי חולם להגיע לרמה של גלי זינר, אלוף ישראל בגלישה, או של דן גוליק, אמור קנצפולסקי, אורן וייס, גיבורי הגולשים.

ציון אבירם, 22, גולש מגיל 13 וחבר בנבחרת ישראל, מספר שרוב הגולשים חדלים להתאמן בגיל צבא. אולם יש כאלה הנישארים משוגעים לדבר, וממשיכים לגלוש אפילו אחרי שנשאו אשה והולידו ילדים. אבירם שב בימים אלה מסיור גלישה בחוף המערבי של ארצות הברית ומהוואי.

הוא מדבר על גלים בגובה שבעה מטרים, כאשר אתה חש אימה אמיתית, גולש בתוך הצינור (הכוונה להימצא באותה נקודה בה הגל יוצר עיגול מעל לראש ואינו נשבר) ומדחוף על גל שמשקלו אלף טון. בהשוואה לגלישה כזו, גלישת החופים שלנו אורכת שניות ספורות ורק בחורף זוכים לגלים של שני מטרים או מעט יותר.

אצל אבירם הגלישה היא אורח חיים: בערב נאספים לעיתים בפאב הנתנייתי של שמחה: רואים סרטי גלישה בוידאו, מקשיבים למוסיקת רגאי או ללהקת ראשים מדברים. יוצאים לגלישה, החברות ממתינות על החוף. עורכים קומזיצים וממתינים על החוף לזריחה כדי לצאת לגלישה נוספת. גלשנים ובירה? לא כל כך הווי ישראלי. אצלנו, הוא אומר מסתפקים רוב הגולשים בקולה. גם מקפידים על אכילה נכונה: ירקות, פירות ומעט בשר אדום.

החלום של גולש ישראלי ברמה של אבירם, הוא להגיע לרמה של אלופי עולם כמו טומי קארן מסנטה ברברה או טום קרול מאוסטרליה. אלה מפורסמים בעולם. כסף גדול? בין מיליוני הגולשים בעולם יש רק כעשרים שהגיעו לכסף גדול, בעיקר מפירסום מוצרי גלישה של חברות מקצועיות. הרוב, גם המצטיינים, נחשבים לחובבנים תפרנים.

הגלישה, ספורט למטורפים לים, לא זול, אך בהחלט אופנה מדבקת: עניין של גיל, של ריחוף על המים. עכשיו היא אצלנו, במלוא עוצמתה, כמו בשיר של דני סנדרסון שכל גולש יודע לצטט ממנו קטעים, לא בהכרח לפי הסדר:

„יום בהיר של שמש, אין שום עננים, אני וכל החבר'ה, אל הים הולכים...זהו סוף החופש, תחילת הלימודים... שוב אנחנו מתגלשים, עולים על הגלים... מחכים במים שיבוא הגל, ואם הוא בא, או לא זזים בכלל... מחוף בת ים עד הרצליה, רק אני והגלשן שלי..." ■

תצלומים: גדי דגון

„ידעתי שמבשלים נגדי עלילה"

חמש שנים עברו מאז הואשם פרופ' אלכסנדר דונגי בביצוע מעשים מגונים בשתי עובדות הכפופות לו – עד שזוכה, בשבוע שעבר • הוא הפסיד את מקום עבודתו, משפחתו נפגעה, חייו הפרטיים נחשפו • „כל כך קל להרוס חיים של בן־אדם"

נחמה דואק

„השתניתי, אני חושב שהשתניתי". כך פרופ' אלכסנדר דונגי, 58, חמש שנים מאז הוגש נגדו כתב אישום, בו הואשם במעשים מגונים בכפיה בשתיים מהעובדות הכפופות לו, ויומיים לאחר ששופט בית משפט השלום, ארי זיו אב, הקריא את הכרעת הדין: „לאחר שעברתי, ניתחתי ושקלתי העדויות השונות בחומר שהוצג בפני, והתרשמותי מכל המעורבים והעדים, אני מזכה את הנאשם מההאשמות המיוחסות לו בשני האישומים בתיק זה".

מחול השדים, כפי שמכנה אותו פרופ' דונגי, שבמהלכו פרש ממשרתו כמנהל המכון לחקר בריאות הסביבה, החל ביולי 1983. „הוזמנתי למשרדו של סמנכ"ל משרד הבריאות, בחדר נכחו גם שני יועצים משפטיים. 'אתה מואשם בניצול שיטתי של מעמדך לביצוע מעשים מגונים בעובדות שכפופות לך', הוא אמר לי.

„הייתי המום", מספר דונגי, המכונה בפי חבריו אלק. ממוצע קומה, קרחת בקידמת הראש, שיער שיבה, שפם מברשת, עיניים קטנות חומות. לבוש פשוט. דיבור אטי, ארכני כלשהו. ירידה לפרטי פרטים.

כשיצא מחדר הסמנכ"ל, היתה בפניו משימה קשה יותר: לספר לאשתו רחל ולשני בניו על ההאשמה. איך אומרים לאשה, שחיה לצידך באמון מלא משך עשרות שנים, שאתה נחשב פושע פלילי ומואשם במעשים מגונים בכפיה? איך מסבירים ששתיים מעובדות המכון, שאחת מהן אף היתה בת בית בבית דונגי, מאשימות אותך שבמשך 10 שנים הטרדת אותן מינית וניסית לגעת באבריהן המוצנעים בכוח?

„בחמש השנים האחרונות, נותרו לי המשפחה, שעמדה כחומה בצורה מאחורי, וקומץ חברים. תודה לאל שיש לי אישה וילדים כאלה. אנשים אחרים לא החזיקו מעמד בלחצים מסוג זה והתאבדו. עוד קודם לשיחה אצל הסמנכ"ל, החלה חרושת שמועות במכון. לא הייתי מודע לכך, שנשלח מכתב אנונימי למנכ"ל משרד הבריאות, שמחשיד אותי באותם מעשים. שמתי לב שמנסים להצר את צעדי, אך יחסתי זאת לעובדה שלא הייתי בוס קל. דרשתי שלמות, ויתכן שלא הייתי עדין עם העובדים.

„אני זוכר שאמרתי לאישתי, שיש לי הרושם שמבשלים נגדי עלילה מתוך רצון לסלק אותי מהמכון. הבנתי זאת מכל מיני שמועות ו'דורשי טובתי' שבאו אלי וסיפרו לי. יש דברים שאני אפילו לא רוצה להיזכר בהם".

לאחר השיחה עם הסמנכ"ל, הוא מספר על הצרת צעדים, על הקמת ועדת חקירה, רביעית במספר, לתפקוד המכון. בשלב מסויים, החלה חקירה במשטרה. התנהגו איתי יפה מאוד, הוא אומר, יחד עם זאת, ניסו בהחלט לגרום לי למעוד.

עו"ד יהודה רסלר, פרקליטו, אומר שלמשטרה לא היתה ברירה אלא לחקור אותו, כי ברגע שמוגשת תלונה מסוג זה, מוטלת עליה חובה לחקור ולהגיש מימצאיה לפרקליטות.

– גם אם עברו 10 שנים? לא שאלו אותן למה חיכו כל־כך הרבה שנים עד שהתלוננו?

רסלר: ברגע שיש תלונה מפורשת של שתי נשים, אין רלוונטיות לעובדה מתי הדברים נעשו. הן תמיד יכולות לומר שחששו להתלונן שמא יפוטרו.

■■■

ב־15 באוקטובר 1984, מגישה פרקליטות מחוז תל־אביב כתב אישום נגד פרופ' אלכסנדר דונגי. כתב האישום מתחלק לשניים.

בחלקו הראשון נקבע, כי בין השנים 1974־1984, אז כיהן פרופ' דונגי כמנהל המכון לחקר בריאות הסביבה, עבדה במכון גם ע.ג., 48, (שמה אסור לפרסום, מאחר ובתקופת הפרשה היו ילדיה קטינים).

בתאריכים בלתי ידועים, נכתב בכתב האישום, בשנת 1974־1975, עשה בה הנאשם מעשים מגונים שלא בהסכמתה, בחדרו של הנאשם ובחדרה של המתלוננת, במכון ברחוב פרופ' שור בת"א. הוא גיפף וחיבק אותה וניסה לנשק אותה, אולם היא התנגדה.

בתאריך בלתי ידוע בשנת 1975 או 1976, נסעו הנאשם והמתלוננת במכוניתו של הנאשם מהמכון לבית קפה ברחוב אבן־גבירול. בדרכם חזרה מבית הקפה, סטה הנאשם לאזור שומם מאוד בקרבת תחנת החשמל רידינג, ושם ניסה לעשות בה מעשים מגונים בכוח וללא הסכמתה בכך שניסה לשלוח את ידה לחזה ולאיבר מינה, אולם היא התנגדה.

בסעיף אחר, תלונות דומות, אך מתווסף מימד חדש: הוא ניסה למנוע ממנה לצאת מחדרו, ושיחרר אותה רק לאחר שגילתה התנגדות.

חלקו השני של כתב האישום מתייחס לתלונתה של א.ט. עובדת המכון, שהאשימה אותו, שבמספר הזדמנויות, בין השנים 1979־1983, בחדרו של הנאשם, הציע הנאשם למתלוננת לקיים עימו יחסי מין... עשה בה מעשים מגונים בניגוד לרצונה בכך שחיבק, ליטף ונשק אותה, בכך ששלח ידיים לאבר מינה...

הוראת החיקוק לפיה מואשם הנאשם – מעשה מגונה בכפיה. עבירה על סעיף 355 לחוק העונשים תשל"ז־1977. על כתב האישום חתום אברהם טל, סגן בכיר לפרקליט מחוז תל־אביב.

■■■

קשה לו כשהוא מנסה לשחזר את הפרשה. נע בכסאו בחוסר נוחות. מתעקש שפרקליטו יהיה נוכח בשיחה, כדי שלא ימעד בלשונו וחס וחלילה לא יוציא דיבת אנשים רעה. מרכין ראשו מדי פעם, מעיף מבטים לעבר אשתו ומבקש אישורה לחלק מהדברים.

„המכון לחקר בריאות הסביבה היה הדבר הכי חשוב בחיים שלי. הוא בא הרבה לפני האשה והילדים, והם סבלו מכך. כשחזרתי מארצות הברית ב־1962, שם סיימתי תואר שני ושלישי, היה המכון מחלקה בת אדם אחד – אני. כשעזבתי, ב־1984, היו בו 40 עובדים על שטח של 2000 מ"ר. זה היה הבייבי שלי, תמצית חיי. ההאשמה הזו היתה אחד התרגילים להוציא אותי מהמכון ועובדה שזה הצליח".

לדבריו, הכל מתחיל מזה שבהרבה מקומות עבודה, פרטיים ובעיקר ציבוריים, יש מלחמות יהודים על כיוונים ודרכי פעולה. מלחמות אלו לא פסחו על המכון שהוא עמד בראשו, מה עוד, שהוא חתר ליתר אוטונומיה דבר שהיה, לדבריו, לצנינים בעיני ראשי משרד הבריאות. לכך חברה העובדה, שלא היה אדם שנעים במיוחד לעבוד איתו. הוא עצמו מעיד על כך שהיה נוזף בעובדיו בצורה קשה.

הרבה בוסים צועקים על הכפופים להם ודורשים הקפדה. מעטים מאוד מגיעים למצב שהעובדות הכפופות להם מאשימים אותם במעשים מגונים בכפיה. האשמה חמורה, מעליבה. לדונגי הסבר מדוע עשו לו את זה. טוען שסירב לקדם את אחת המתלוננת, לכן העלילה עליו. והשניה? סתם ביקשה להתנקם ללא סיבה.

■■■

המכתב האנונימי שהגיע לידי ראשי משרד הבריאות, נכתב על ידי ע.ג., שנתבקשה להעביר מכתב ברוח זו לפרופ' ברוך מודן, אז מנכ"ל משרד הבריאות, לאחר ששטחה בפניו את תלונתה. מודן, ע"פ עדותה, הציע לה מכתב אנונימי, כי לא רצתה ששמה יתפרסם.

עמוד 12 לפרוטוקול המשפט: אומרת המתלוננת ע.ג. „המכתב הזה נכתב על ידי לפי בקשת פרופ' מודן. הוא אמר לי לשלוח זאת אנונימית... סיפרתי למודן על ההטרדות המיניות של פרופ' דונגי..."

גם פרופ' ברוך מודן הוזמן להעיד במשפט. עמוד 179 לפרוטוקול: „לא הצעתי לעובדי המכון לכתוב לי מכתב אנונימי. לא אמרתי לע.ג. לכתוב מכתב אנונימי. אולי אמרתי לה לא לחתום. אני לא זוכר. אולי בגלל שמכתבים שונים במשרד עוברים אינסטאנציות שונות, אמרתי למישהו לא לחתום את השם. אמרתי למישהו, אך לא לע.ג."

עמוד 185 לפרוטוקול, פרופ' מודן: „אני לא מוציא מכלל חשבון שבאחת הפעמים אמרתי לע.ג., שהיתה בחרדה מה יקרה עם המעביר שלה, יכול להיות שאמרתי לה לא לחתום.."

■■■

פרופ' דונגי: „ע.ג. חושבת עצמה למדענית רגולה. נכון, היא כשרונית. כשהגיעה אלי למכון, היתה בתחילת דרכה האקדמית ואני גידלתי אותה ונתתי לה עדיפויות בהתאם לכישוריה. בשלב מסויים, בעזרתי, היא ניגשה למכרז על התפקיד השלישי בחשיבותו במכון. אני השתתפתי בוועדת המכרזים ועזרתי לה להיבחר. הוחלט על תקופת ניסיון בת חצי שנה. היא חשבה שהמשרה מונחת בכיסה והחלה לזלזל. לאמיתו של דבר, היא פשוט לא הוכיחה עצמה ראויה לתפקיד. היו גם דברים קטנים, כמו היעדרות ללא סיבה, מסירת עמדות המכון בניגוד לעמדתי כמנהל המכון. במלים פשוטות, החלה לחתור תחתי.

„אני מודה שנפגעתי, כי התייחסתי אליה כאל בת טיפוחים. קראתי לה לחדרי והבהרתי לה שעליה להוכיח את עצמה וכי המשרה לא מונחת בכיסה".

ע.ג. נכנסה ללחץ. עוד באותו יום התקשר בעלה לאשתו של דונגי, וביקש ממנה שתשפיע על בעלה שימליץ על אשתו למינוי של קבע. הוא הזכיר לה שבזמנו, בתוקף תפקידו כפסיכולוג, המליץ עליה לעבודה מסויימת.

כשענתה לו אשתו של דונגי, שהיא לא מתערבת בעבודתו של בעלה, אמר לה, לדבריה: „אנחנו נלכלך עליו. נלך עד הסוף. אפילו נספר על הטרדה מינית. הוא גם אמר שלא תהיה לו בעיה לארגן עדים".

היא ניסתה להרגיע אותו. בעצם, אומר דונגי, הוא שטח בפניה, באותה שיחת טלפון, את תוכנית הפעולה לעלילה שלאחר מכן העלילו עליו.

ואם חשבתם שהדברים פשוטים כל כך, חכו לפרק הבא.

■■■

מעיון בפרוטוקול ומקריאת סיכומי ההגנה שהגיש יהודה רסלר, עולה כי בין השניים היה רומנצ'יק. לא, לא היו יחסי מין מלאים, אך היו גיפופים וחיבוקים ונסיעות ארוכות במסגרת העבודה.

עמוד 7 בסיכומי ההגנה: „סיטואציה של רומן בין בוס ומזכירה או בוס וכל עובדת אחרת, מוכרת וטבעית, ויש בה משהו מרגש וסוחף, לכן אפשר להבין מדוע ע.ג. כל כך רצתה לחזור למקום עבודתה שמספק קריירה פלוס רומן. וזהו שילוב שמכניס טעם לחיים..."

„איך אומרים לאשה, שחיה לצידך באמון מלא משך עשרות שנים, שאתה נחשב פושע פלילי ומואשם במעשים מגונים בכפיה?"

מסתבר שבשלב מסוים, אותה גברת נאלצה לעזוב את עבודתה, כי היתה על תקן זמני. לאחר שלא הצליחה להשיג עבודה אחרת, פנתה לפרופ' דונגי שיעזור לה לחזור לעבודתה. במהלך המשפט נשאלו היא ובעלה מדוע כל כך רצו שתחזור לאותה משרה, אם הבוס הטריד אותה. הבעל ענה, כי מקום העבודה היה נוח וקרוב לבית.

בעדותו הצהיר פרופ' דונגי: „התפתח בינינו קשר מעבר ליחסי עובד מעביד". בעמוד 93 לפרוטוקול הוא מתאר את אחת הפגישות: „יצאנו מחיפה בסביבות 2 בצהריים. הייתי קצת עייף... אמרתי לה בואי ננוחה. עצרנו בקירבת הדרך על החוף. הסתכלנו על הגלים... כך או אחרת, היא התקרבה אלי, ליטפתי לה את השיער התחבקנו. היתה נשיקה. היינו שם כמה דקות והחזרתי אותה הביתה וזהו".

דונגי אינו מכחיש שהיתה תחילתו של רומנצ'יק. „היתה ידידות מסויימת, שנבעה מהערכה. עבדנו יחד על עשרות מאמרים מקצועיים במשך 10 שנים. זה יוצר קירבה. לא היו בינינו יחסי מין. לא חיפשתי יחסים אינטימיים".

אגב, עורך הדין מספר, כי לקח לו הרבה זמן לשכנע את אשת הנאשם, שתסכים ללכת על קו ההגנה שהיו איזשהם יחסים בין בעלה לבין המתלוננת. הוא היה שמח אם היה מתברר שהיו ביניהם יחסי מין, כי אז היתה התביעה מתמוטטת. אולם האשה, מספר רסלר, העדיפה שבעלה יואשם, העיקר שלא יגידו שהוא בגד בה.

במסגרת החקירות הנגדיות, חשף עורך הדין את הדברים. הוא גם חקר את בעלה של המתלוננת, לאחר שטען כי ידע, במשך כל 10 השנים, שאשתו מוטרדת מינית על ידי הבוס שלה, ולא עשה דבר. הבעל, פסיכולוג במקצועו, אמר שהתייעץ עם פרופ' קריל, שבינתיים נפטר ואי אפשר היה לקרוא לו לעדות, וזה הציע לו שהאשה תבליג ותנסה ליצור מערכת יחסים חברתית בין שתי המשפחות. זאת, מאחר שמקום העבודה חשוב לה.

„עשר שנים הוא ידע על כך שמטרידים את אשתו והוא יוצא עם הפושע לבלות", אומר יהודה רסלר ומצטט מסיכומי ההגנה: „בנוסף לאירועים החברתיים, מסתבר שהיו פגישות רק בין ע.ג. ודונגי מחוץ לכותלי העבודה. נסיעות משותפות לבד, אותן חיפשו שניהם, וזה טבעי, חיות הזוג שיש בינו מתח מיני ורגשי, מחפש את הכיסויים של נסיעות בענייני עבודה.

[ב]יותר מזה. היה ביקור של דונגי אצל [...] נכית, כאשר בעלה היה בעבודה. איך [אפש]ר להאמין לאחת שטוענת שמחד מדובר [...] מניאק, חיה, שמנסה כל הזמן לדחוף לה [...] אם היא מזמינה את החיה אליה כאשר [בעל]ה אינו בביתו?"

■■■

[פ]רופ' דונגי: „החלק הכי קשה בשבילי [הי]ה כשהשופט אמר לי לשבת על ספסל [הנ]אשמים. אני על ספסל הנאשמים. זה הלם. [...]רכך לשבת במהלך המשפט ולהקשיב [...]רים ולעלילות ולא להיות מסוגל להגיב. [...]דעת שיש חיסיון על שמן והן יכולות [...]יד כל מה שהן רוצות, ושמי נמרח על פני [הע]יתונים ומשפחתי פגועה. זה היה קשה [...]ד. ופתאום כולם נוטשים אותך ואין גיבוי [...] המערכת. לזכות אוניברסיטת תל־אביב, בה אני מרצה, יש לומר, שהם לא ביקשו שאשעה עצמי מהעבודה, אמרו שימתינו להכרעת הדין".

היה גם קטע קשה מאוד עם החברים. חלקם הגדול פשוט נעלם. לא התקשרו ולא ביקרו. אחרים נותרו חברים ועזרו בכל דרך שנדרשו. אחד החברים לשעבר התקשר אל דונגי אחרי הזיכוי ואמר לו „פשוט לא ידעתי מה להגיד לך כשקראתי שאתה מואשם". דונגי אמר לו: „היית אומר, מה שלומך?"

העדות האחרונה הושמעה בחודש ינואר השנה. משפחת דונגי היתה משוכנעת שהכרעת הדין תינתן בתוך זמן קצר. הם התבדו. הימים הלכו ונקפו, והם ניסו לחזור לחיים נורמליים, וזה קשה. למעשה, בלתי אפשרי. הוא משקיע עצמו בעבודה: פתח משרד ליעוץ פרטי בתחום התמחותו, עובד מהבית בבני יהודה.

הוא מודע לכך שכאשר הישעה עצמו מעבודתו במכון, ואחר־כך הגיע איתם להסדר פיצויים, ניתן היה להסיק מכך שהוא אשם. „עשיתי זאת על פי עצת עורך הדין שלי, שאמר שבמקרים כאלה אי אפשר לדעת כיצד יפול דבר, ואם אורשע, לא אהיה זכאי לפיצויים", הוא אומר.

■■■

3.8.88, יום קריאת הכרעת הדין. פרופ' דונגי מגיע עם עורך־הדין רסלר לבית המשפט. אשתו, על פי עצת רסלר, נותרה במשרדו והיכתה לטלפון. חששו שאם ירשיעו אותו, יצלמו אותה, וזאת ביקשו למנוע. בכלל, היא השתתפה בישיבות בית המשפט עד לרגע שאחר העיתונים פירסמו את תמונתו. מאז, נמנעה מלבוא. הגיעה רק למתן עדות.

הוזמנו ל־10 בבוקר. השעה התארכה, כי השופט זיו־אב היה באותו בוקר תורן מעצרים. רק בשעה 12 נכנס לשכתו. קודם לכן אמר רסלר לפרופ' דונגי, שבדרך כלל נהוג שאם השופט מזכה את הנאשם הוא אומר בפתח דבריו: „אני מזכה" ואחר־כך מקריא את נימוקיו.

וזיו־אב חרג מהכללים המקובלים. הכרעת הדין שלו נפתח במלים: „כנגד הנאשם ד"ר אלכסנדר דונגי, אשר היה מנהל המכון... וכו' וכו'", עד שהוא מגיע למלים: „אני מזכה".

עוברות 10 שורות ודקות ארוכות של חרדה. ואז שומע פרופ' דונגי את המלים „אני מזכה", קופץ ממקומו ומנשק את רסלר. גם עכשיו, כשהוא מתאר את רגע הזיכוי, פניו מוארים בחיוך ענק. הוא נוגע ברכות בברכה של אשתו.

מבחינתו ירד מסך. החיים לעולם לא יחזרו למסלולם הקודם, אך כעת אפשר להתחיל לאחות את הקרעים.

לא, הוא לא שונא או מתעב את אותן נשים שהרסו את חייו. לגביו הן פשוט לא קיימות, למרות שעם המתלוננת הראשית הוא מלמד באותו חוג באוניברסיטה. אותה שבתקופת הזוהר שלהם המליץ עליה בפני שלטונות האוניברסיטה. הוא מחק אותן.

ויש גם מסקנות אישיות של פרופ' דונגי – אולי לא כדאי להילחם, אולי לא כדאי לריב עם אנשים ולהעביר דברים בנוקשות שכזו. קשה לו לומר את המלים האלה.

הוא מתקומם. אומר שנפגע, כי היה אידיאליסט שרצה את הכי טוב עבור המכון שלו, שלא היה מוכן להתפשר, שהסכים להתראיין רק כדי להתריע.

„אולי הסיפור שלי, על כל העוול שנעשה לי, ילמד לקח את השלטונות. לא למהר כל־כך בהאשמות. מי יכול לתקן את הנזק? כל כך קל להרוס חיים של בן־אדם". ■

„עצרנו בקירבת הדרך על החוף. הסתכלנו על הגלים... היא התקרבה אלי, ליטפתי לה את השיער התחבקנו. היתה נשיקה"

פרופ' אלכסנדר דונגי. תצלומים: מיכל רוזהם. „החלק הכי קשה היה, כשהשופט אמר לי לשבת על ספסל הנאשמים"

הפקסימליה מגיעה אליך

שיגעון תקשורת חדש כובש את העולם ● אתה צריך רק קו טלפון, ואתה בפנים. כל מסמך יעבור תוך דקה לכל מקום בעולם ● המכשיר הזול ביותר בארץ עולה 3,680 ש"ח ● 10,000 מכשירים בישראל

שושנה חן

יהודי אמריקאי היושב בניו יורק ניהל לפני שבועות אחדים מאבק סוער עם גרושתו על החזקת ילדים. 13 פעמים שלח לו עורך הדין הישראלי של האשה, המתגוררת בארץ, את נוסח ההסכם ביניהם. האב תיקן ושלח חזרה עד שהגיעו אל המנוחה והנחלה. הילד נשאר עם אמו. חילופי המסמכים נעשו באמצעות הפקסימיליה, שקיצרה לימים אחדים תהליך, אשר היה נמשך בעבר שבועות ארוכים והיה מחייב אפילו כמה טיסות טרנס אטלנטיות.

שירות הקייטרינג האנגלי של רוברט גבריאל, מתמחה באספקת ארוחות צהריים למרכזי הבנקים בסיטי של לונדון. בעבר היה המטבח שלהם נראה בשעה שתים עשרה כמו תחנת רכבת שנכנסה לסחרור. לא עוד. מדי בוקר שולח גבריאל ללקוחותיו בפקסימיליה את תפריט היום. כל אחד מסמן את ההזמנה האישית ומשגר חזרה בפקסימליה. הדו־שיח הקולינרי נמשך כ־30 שניות. אין בלגן בצהריים.

גם במערכת הבחירות הקרובה בארץ, צפוי קיצוץ משמעותי בבלגן ובסרבול. לפני כשבוע רכשה ועדת הבחירות המרכזית 20 מכשירי פקסימיליה. יעמידו אחד גדול במוקד, ומכשירים קטנים יותר יוצבו בסניפים באיזורי הארץ השונים. חלק גדול מן התקשורת הפנימית יתבצע באמצעותם. הם יחליפו הרבה שיחות טלפון ארוכות, שליחים ומנגנוני דיוור מסורבלים.

הפקסימיליה, שם חיבה „פקס", אחראית למהפכה המתחוללת בשנים האחרונות בתחום התקשורת. לישראל הגיעו הניצנים הרציניים רק בשנה שעברה, והמכירות שוברות את כל התחזיות. לפני כשבועיים התחילה חברת „אלדור" במבצע מכירות של המכשיר הזול ביותר בארץ, 3,680 ש"ח. תוך שבוע מכרו 200 מכשירים.

בראשית שנות ה־80 היו בארץ פחות מ־500 מכשירים, היום מדברים על סדר גודל של 10,000. מראשית 1988 מכרה חברת „תדיראן", יבואנית „פנסוניק", לא פחות מ־1,800 פקסימיליות ומדובר במכשירים שעולים בין 5,850 – 8,800 ש"ח, לא „כסף קטן".

■■■

דורון חרזי יצא לפני כחמישה שבועות למילואים. חרזי משמש כמנהל המכירות של „ישראטל", חברה בת של „כור", יבואנית פקסימליות מתוצרת „פיטני באואס". כששב למשרד גילה שהמחסן ריק. לא נותר מכשיר אחד לרפואה.

בשנת 1987, עמד ממוצע המכירות שלהם על 70־80 מכשירים לחודש. היום הם מסתובבים עם סכום חודשי של 140 מכשירים. והם לא היחידים. כל שבוע צץ יבואן חדש בשוק. מחידושי החודש האחרון. חברה בשם „טכנו ראלקו" התחילה להפיץ את „שרפ". „אמפיסל" ו„אלדור" מוכרים פקסימליות של „ברודר".

אם רק לפני שנתיים רוכז יבוא הפקסימיליות בידי שישה יבואנים בולטים, היום מדברים על 15 עד 30, במיטב המסורת היהודית המכתיבה פתיחת מכולת מול מכולת מצליחה. „התחרות עזה, ויחד אתה הבילבול", טוען יעקב סולן, ממפיצי „פנסוניק". „בארץ משווקים לעסקים קטנים מכשירים הנמכרים בעולם בקטגוריה של הביתיים. אלה אינם מספיק מדויקים ואמינים כדי למלא אחר צרכיו של עסק. כל חודש צץ יבואן חדש. כל חודש יורדים המחירים ב־2%־3%".

הפקסימיליה הפכה לסימן של סטאטוס. מנהל שמכבד את עצמו מסתובב היום עם כרטיס ביקור הנושא שלושה מספרי טלפון, אחד לסתם שח רחוק, שני לטלקס, ושלישי לפקס. עסקים קטנים שרוצים להרשים ספקים בחו"ל קונים מכשיר.

משרד רואי חשבון בצפון הארץ הציב על חשבונו מכשיר במשרד מס מקומי, כדי לחסוך בעלות השליחים. לשכת עורכי הדין מקיימת את התקשורת שלה עם ועדת חוקה ומשפט באמצעות הפקסימיליה. „מעבירים לנו את סדר היום של הוועדה, כדי שנוכל להכין עורכי דין", מספר עו"ד מיכה ינון מנכ"ל הלשכה. עכשיו הם מבקשים להעמיד מכשיר בבתי המשפט, להקל על תהליכי הגשת ערעורים ומסמכים לבתי המשפט. בינתיים נענו בשלילה. אבל הם אופטימיים.

לפני שיצא נשיא המדינה חיים הרצוג לביקור באנגליה היו אנשי „תדיראן" בלחץ. ביקשו מהם להתקין בדחיפות מכשיר בלשכה, כדי שהנשיא יוכל להשאר בקשר מהיר עם הארץ.

„מי שמכניס פקסימיליה למשרד מתמכר אליה. לא מבין איך חי קודם בלעדיה", אומרת מנהלת משרד ליעוץ פיננסי בתל־אביב המודה בחיוך שגם היא „מכורה" לפקס. מעבירים באמצעותו חוות דעת ללקוחות בארץ ובחו"ל, מקיימים קשר שוטף עם המנכ"ל השוהה מחוץ לישראל פעמים רבות בשנה. „חסלנו את שירות הבלדרים לחו"ל שעלה לנו 20־30 דולר בכל פעם". כמעט הפסיקו להעזר בדואר.

אלי דואק מ„נעלי פאואר" מייבא מקוריאה נעלי ספורט מחיקויי „ריבק". מייבא נעל בלתי מוגמרת כאשר המתיחה וההדבקה מבוצעות בארץ. הפקסימיליה הקלה על חייו. „במחיר שיחת טלפון, אתה גומר עיסקה".

העלות יחד עם קלות השימוש אחראיות לזינוק המטאורי בפופולריות של המכשיר. נניח שאתה רוצה להעביר את המאמר הזה (כאלפיים מלה), עם הערות שלך בכתב יד בשוליים, לדודה שלך בניו יורק. אם לשניכם יש פקסימיליות, תניח את הדפים על המכשיר, תלחץ על שנים, שלושה כפתורים – והכתבה תצא לדרך ותגיע תוך 22 שניות עד שתי דקות, לפי יעילות המכשיר.

מחיר התענוג ינוע בין 98 אגורות ל־10.64 ש"ח לפי שעת היום וזמן השידור. אם למשל תחליט לשלוח לדודה מברק שאורכו מאית מכתבה זו, 20 מלים בלבד, הוא יעלה לך 26 ש"ח והדודה תזכה לראות אותו במקרה הטוב אחרי 24 שעות, ובמקרה הגרוע אחרי 48 שעות ואפילו יותר. וזוהי כל תורת הפופולריות של הפקסימיליה על רגל אחת.

■■■

„הפקסימיליה" – פירוש המלה הלטינית „בן דמותה" – קשישה למדי. המכונה הראשונה הומצאה על ידי הסקוטי אלכסנדר ביין ונרשמה כפטנט כבר ב־1843, כן, לפני 145 שנה. כמובן, כל דמיון בינה לבין המכשיר שאנו מכירים היום הוא מקרי בהחלט, ממש כמו בין הגרמופון הראשון לקומפקט דיסק.

בראשית המאה הנוכחית התחילו להשתמש בה להעברת צילומים. בתחילה באירופה, ומאז 1922 בארצות הברית. בתחילה הוגבל השימוש להעברת צילומי חדשות. עד היום, כשאתה רואה בשולי צילום של אירוע חדשותי בעולם את הכותרת „תצלום רדיו טלגרפי", פירוש הדבר שהצילום הגיע דרך הרדיו, ונקלט באמצעות ציוד פקסימיליה לתצלומים. באמצע שנות ה־30 הוכנס לשימוש ציוד להעברת מפות מזג אויר בין השירותים המטאורולוגיים השונים בעולם. ואחר כך התחיל השימוש המשרדי.

עד לפני חמש שנים, הוגבל השימוש המשרדי של הפקסימיליה לעסקים גדולים בלבד. המכשירים היו מגושמים ויקרים, עשרת אלפים דולר האחד. אף שחקן תיאטרון, למשל, לא היה מעלה בדימיונו הפרוע לרכוש מכשיר כזה כדי להעביר טקסטים מהתיאטרון הביתה ולהיפך. היום כן. עובדה. זה קרה בארץ.

לפני כארבע שנים התחילה מהפכת הפקס. המחירים צנחו. תחילה לרמות של 5,000 דולר. אחר כך למחצית. היום אפשר להשיג בעולם מכשירי פקס קטנים ב־750 דולר, אם כי יש גם מכשירים לשימוש כבד ב־50 דולר האחד. בארץ נמצאים שלושה מכשירים כאלה, במערכת הביטחונית.

יצרני הפקס גילו, שהפריצה הגדולה צפויה בעסקים הקטנים ואפילו בבתים, הזקוקים למכשירים קטנים, נוחים וזולים יותר. הטכניקה הדיגיטלית איפשרה למזער את המכשיר ולהכניס שכלולים גם במכשירים קטנים יותר. הפקס צועדת בעקבות המזכירה האלקטרונית. יש אומרים שאף תעלה עליה.

■■■

המהפכה יצאה מיפן, המרכז העולמי בכל המובנים של תעשיית הפקס. ביפן פועלים היום שני מיליוני מכשירים, כשני שליש מכלל המכשירים הפועלים בעולם, ומרוכזים בה 98% מן היצרנים. רק מפעל צרפתי נועז בודד מנסה להתחרות בענק היפני. היפנים מעריכים שעד תום השנה יצליחו למכור עוד 3 מיליון מכשירים, מהם ירוויחו למעלה מ־3 מיליארד דולרים. כל יצרן אלקטרוניקה יפני המכבד את עצמו מייצר היום פקסימיליות. „ריקו", „שרפ", „פנסוניק", „קנון", „מוראטה", „ברודר" ועוד ועוד, כולם, אגב, מיובאים ארצה.

„האותיות היפניות אחראיות לפופולריות של הפקסימיליה אצלנו", מסביר לי מהנדס יפני עמו נפגשתי לצורך כתבה זו. האיש, בגיל העמידה, עובד באחת מהיצרניות הגדולות והגיע ארצה כדי להדריך את אנשי המכירות ואת הטכנאים בארץ. חרב החרם הערבי גורמת לו לבקש שלא להזכיר את שמו או שם חברתו. מכאן ייצא לסיבוב במדינות המזרח הקרוב, הוא לא [illegible]

„הכתב היפני", הוא מסביר, „היקשה עד היום על כל שיטות התיקשורת הקיימות. הפקס פתרה את הבעיות". זו הסיבה שאפשר היום למצוא ביפן מכשירים רבים בעסקים זעירים. בתי לחם יפניים משתמשים במכשיר כדי להעביר בסוף כל יום את ההזמנות למאפיה. בית מקדש יפני מציע לשגר לסטודנטים העומדים ערב בחינה באוניברסיטה, תפילה מיוחדת להצלחה. מחיר 23 דולר לתפילת־פקס.

רשות הדואר היפנית מציעה שירות מיוחד. אתה יכול להעביר אליהם פקס. הם יאכסנו אותו אצלם, וישלחו הלאה בכל שעה שתבקש. ממש לאחרונה חתמה רשות הדואר הישראלית על הסכם עם חברת „דיגיטל". גם בארץ מתכננים שירות דומה. לפי התחזיות הוא יופעל תוך חצי שנה.

בין אוסקה ליפן מתחו קווי טלפון דיגיטליים המאפשרים שימוש בדור החדש והמתקדם ביותר של הפקס. הדור הדיגיטלי. „ג'י ארבע" בשפה המקצועית. „עכשיו עובדים על העברת מידע בזמן אמיתי. אתה מכניס את הדף בצד שלך, וכבר הוא מתחיל לצאת אצל הנמען," מספר המהנדס היפני.

רשות הדואר היפנית התקינה בבתים פרטיים מכשירי פקס קטנים, צמודים למכשירי הטלפון, שנראים כמו פנקס הודעות. במקום לשלוח את הילד עם הזמנה למכולת, שולחים פקס.

„בישראל עוד יעבור זמן עד שנוכל להשתמש בפקס כדי לשלוח הזמנות לסופרמרקט", משוכנע ארנון דיסקין, מנהל השיווק של „תדי סק", מחלקת המיכון והמחשוב של „תדיראן". להערכתו, תוכל לדבר על פקסימיליה לכל פועל, רק בעוד חמש, אולי עשר שנים.

המיגבלה העיקרית טמונה במחיר. מכשירי הפקסימיליה ה„עממיים" הנמכרים היום בארץ נעים בין 3,680 עד 8,809 ש"ח, יקר ב־50%־100% ממחיר מכשירים מקבילים בחו"ל.

כשהחלה בארץ חדירת המחשבים האישיים בראשית שנות ה־80, דיברו על מחשב בכל מטבח. תיארו לנו איך נעלה על המחשב את ספר התפריטים הפרטי, או את ספר הטלפונים האישי ונהפוך את המחשב למכשיר יומיומי. במציאות לא התרחש התהליך הזה.

הפקסימיליה, אומרים המומחים, דילגה על המחסום של קושי ההפעלה. אתה מניח את הדף על המכשיר, ובדגמים טובים תניח ערמת דפים, לוחץ על שנים שלושה כפתורים, וזהו. העין האלקטרונית הנמצאת בתוך המכשיר שלך סורקת את הדף. בדגם משוכלל אפילו לא תצטרך להקיש את מספר הטלפון, יש עד ל־99 זכרונות בפנים.

המכשיר יחייג, ויתחיל בתהליך המכונה בשפה המקצועית „לחיצת יד" עם הפרטנר לתקשורת. יבדוק אם הפקסימיליה בצד השני פתוחה, אם יש בה דף, מה רוחבו. לאחר כל דף יתחקר המשדר את המקבל אם המסמך נקלט היטב ואם הוא קריא. שיבושים בקווי הטלפון יפריעו לתשדורת. „באיזור הרצליה עתיר התקלות, יהיה זמן השידור כפול מהמקובל בשאר איזורי הארץ", אומר ירון רוזאק, מבעלי „טכנו ראלקו", חברה לציוד משרדי שהתחילה לאחרונה להפיץ פקסימליות של „שרפ".

הפקסימיליה תשדר כל מה שתניח עליה. קשקוש, שרטוט, כתב יד, תדפיס מחשב. היא קולטת הכל. הנרי בלטר, מנכ"ל ישראטל, מראה לי את ערמת התכתובת הנכנסת על שולחנו. משמאל ערמה מצומקת של טלקסים. מימין גבעה צומחת של פקסים. מ„אי.טי.טי", ענק התקשורת האמריקאית קבל מכתב בכתב יד. „הפקסימיליה החזירה לתחיה את כתב היד גם במישור העסקי", הוא אומר. וחוסכים זמן. לא צריך להכתיב יותר למזכירה. משרבטים ושולחים. במכונית מעבירים סחורה, כפקס שולחים חשבוניות, מה שמצמצם את יכולת התירוצים הישראלית המצויה. אתה לא יכול להמציא שלא שלחת צ'ק כי לא קיבלת חשבונית.

חתימת חוזים מכל הסוגים מתבצעת היום באמצעותה. אבל צריך להזהר. נכון להיום חתימה על פקסימיליה איננה קבילה בבית משפט. „דינה כדין צילום" מסביר עו"ד דוד סופר, המתרה בלקוחותיו לחתום בפקסימיליה אבל לדאוג לקבל ולהעביר מיד את החוזה האורגינלי עם החתימות המקוריות.

לא כולם יאהבו את הפקסימיליה. היא מאיימת על מקצועות המעסיקים אלפי איש בישראל בלבד. לדוורים, לשליחים, אפילו לסוכני המכירות המשוטטים בין עסקים קטנים, לא יהיה מה לעשות אם אכן יחדור המכשיר למרבית הבתים. אך, עוד מוקדם לעשות הספד מקצועית. כי למרות שהמומחים מספרים היום על פיתוח פקסימליות, המסוגלות להעביר תשדורות מסביב לעולם בשתי שניות, יש להניח כי גם כל אשפי החברות היפניות, לא יצליחו להוריד אצלנו את המחירים בצורה משמעותית. ■

שירותי פקסימליה

הפופולריות של הפקסימליה, הולידה שורה של שירותי מישנה טריים:

משלוח פקסימיליות – גורמים פרטיים ורשות הדואר מציעים לך משלוח פקסימיליות. הגורמים הפרטיים פועלים ממשרדים בעיקר בגוש דן, רשות הדואר מ־94 סניפים ברחבי הארץ. רובם המכריע, להוציא ארבעה, פועלים בשעות העבודה הרגילות של סניפי דואר, כולל הפסקת הצהריים.

אתה יכול לשגר פקסים גם לנמענים נטולי מכשירים בארץ ובחו"ל. יקריאו להם בטלפון את מה ששלחת, יביאו אליהם הביתה, או ישגרו בדואר בהתאם לבחירתך. עבור שתי האפשרויות הראשונות גובים תשלום נוסף. ברשות הדואר טוענים שמספר המשתמשים השנה הוכפל בהשוואה לשנה שעברה.

עוד מדד של פופולריות. לאחרונה הוזלו תעריפי שירותי הפקס ב־30% למרות שכל שירותי הדואר התייקרו. למרות זאת, אפשר לשגר לעתים פקס באופן פרטי במחירים זולים יותר מאשר באמצעות הרשות.

ברשות הדואר גובים תמורת משלוח דף ראשון לארצות הברית 16 ש"ח ו־11 ש"ח לכל דף נוסף, גובים ב„סולן תקשורת" 12 ש"ח לדף הראשון ו־8 ש"ח לשני ויותר. במשלוח בארץ יקרה מעט האופציה הפרטית. בדואר גובים 3 ש"ח לדף ראשון ו־1 ש"ח לכל דף נוסף. ב„סולן" 3 ש"ח לדף ראשון ו־2.5 ש"ח לנוספים.

בנקים – בטווח הרחוק אמורה הפקסימיליה להחליף את כל שירותי הבנק הניתנים היום באמצעות הטלפון. בהווה השירות עדיין בחיתולים. ראשון הכניס „בנק לאומי" 50 מכשירים בחמישית מסניפיו. הפקסימיליות מוקמו בסניפים איזוריים, הפועלים כלווינים האחראים ל־5־10 סניפים קטנים בסביבתם. באמצעות הפקסימיליות מאפשרים ללקוחות להעביר דוקומנטים משפטיים, מסמכים הקשורים לסחר בינלאומי וכן הוראות ביצוע. יגדילו את מספר המכשירים בסניפים בצמוד למדד הפופולריות של הפקסימיליה בציבור.

מדריכי פקסימיליה – ב„דפי זהב" עובדים על הוצאה לאור של מהדורה שלישית הכוללת מספרי טלפון לפקסימיליות. במהדורה הקודמת נכללו כ־2,000, בנוכחית מצפים לפחות להכפלה. בגלל פשטות רכישת המכשיר אין לאיש נתונים מרוכזים של שמות בעלי הפקסימליות בישראל. „דפי זהב" מפרסמים מודעות בעתונות ומחכים לדיווחים מהציבור.

חברה בשם „רעיונות", המתמחה באספקת מידע בנושאי משפט, כלכלה ועבודה, מנסה לרכז במחשב את שמות הבעלים ומספרי הטלפון של הפקסימיליות בארץ.

יומן עורכי הדין שתוציא לאור לשכת עורכי הדין לקראת השנה החדשה יכלול לראשונה בתולדותיו את מספרי הפקסימיליה של המשפטנים. עד כה כבר דיווחו להם כמה מאות עורכי דין.

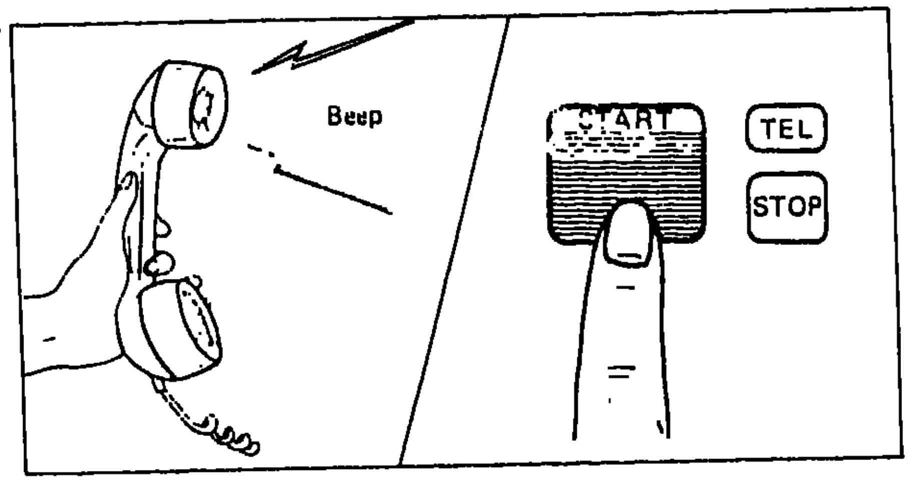

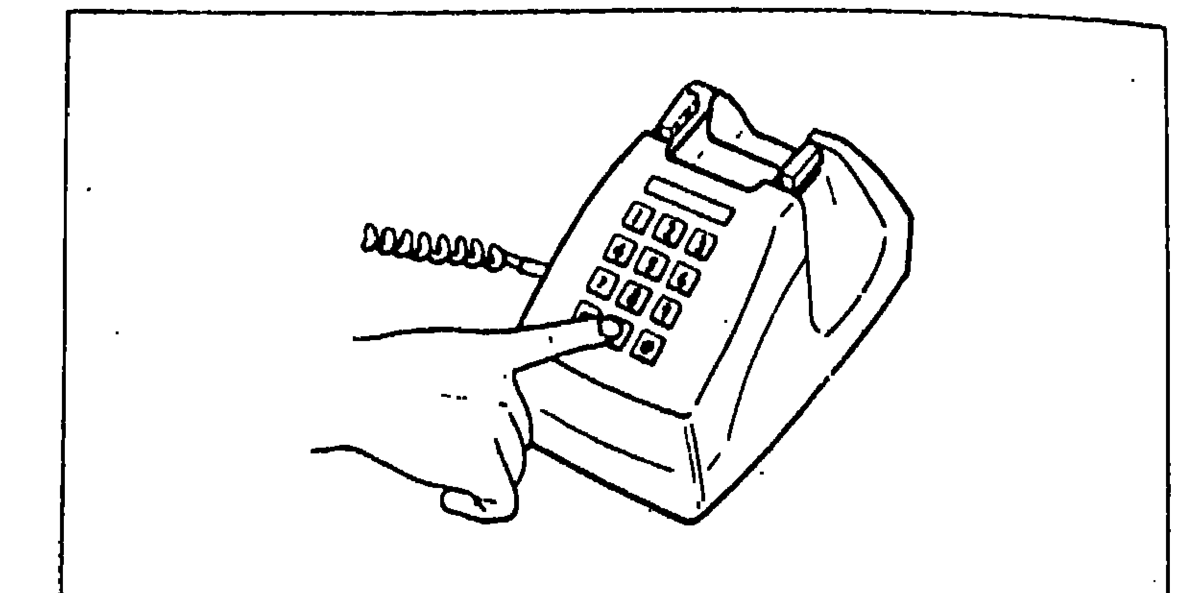

הפקסימיליה הפכה לסימן של סטאטוס. מנהל שמכבד את עצמו מסתובב היום עם כרטיס ביקור הנושא שלושה מספרי תיקשורת: אחד לטלפון, שני לטלקס, ושלישי לפקס

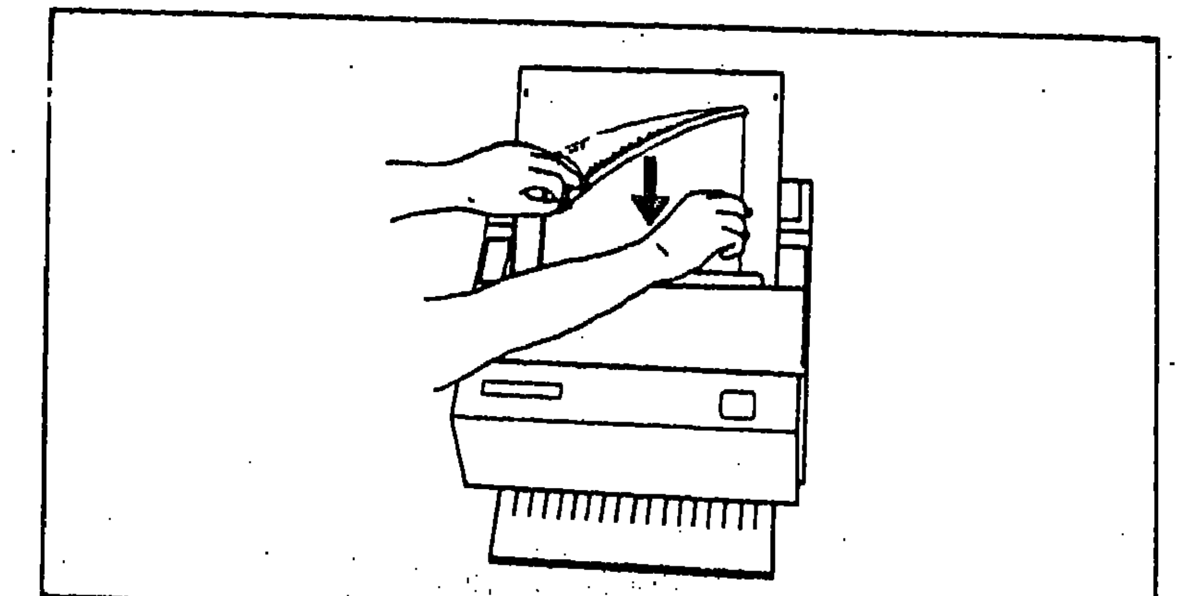

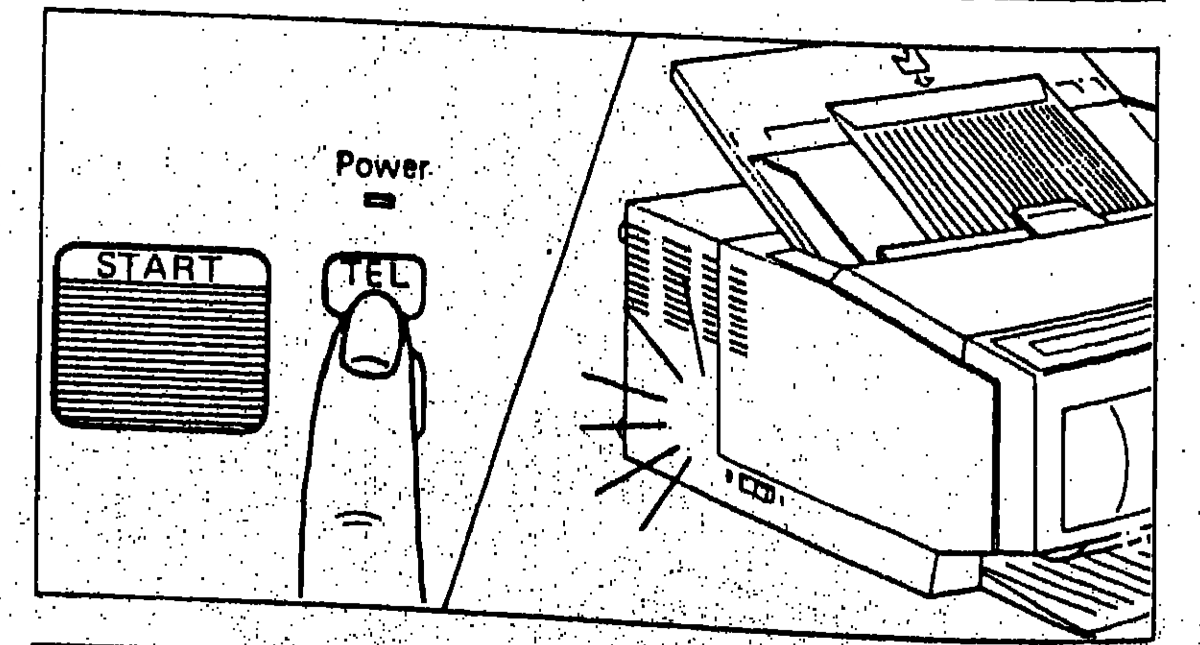

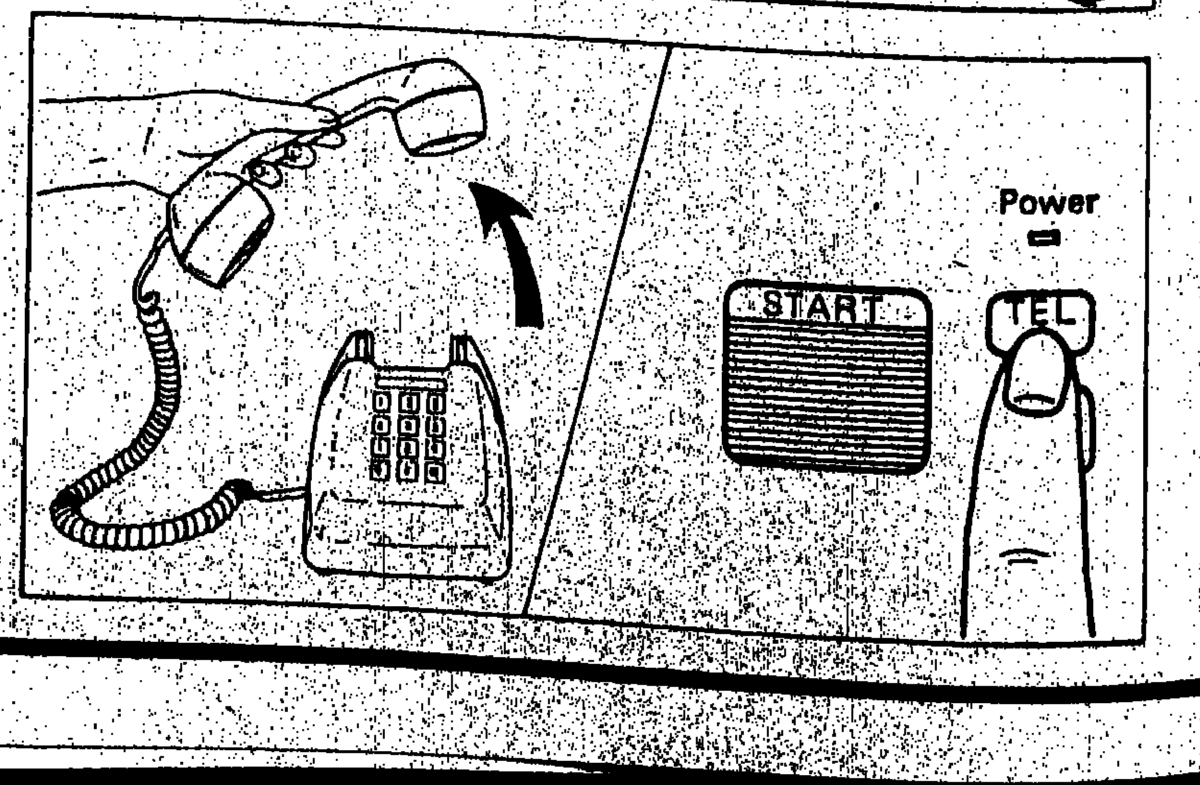

הכל קרה אז

לקראת סוף שנות ה־80, העיתונות הבינלאומית חוזרה גם לשנות ה־60, מתוך נוסטאלגיה, ומתוך רצון להבין את מקורות שנות ה־80 ● מן הביאנלה לאמנות של ונציה 88' לא נעקרו שרידי שנות ה־60 ● תומרקין: „שנות ה־60 הסתיימו ב־1965, עם עלייתו של הפופ. מאז, החלה מחיקת האוונגארד והמודרניזם"

יגאל תומרקין

בעבורי, החלו שנות ה־60 כעשר שנים לאחר תום מלחמת העולם השניה, כשאירופה החלה להשתחרר מבעיות הקיום הראשונות שלה, עם פינוי ההריסות – והחלה במירוץ תרבותי להשגת שנות המלחמה האבודות, ובניית מה שהרסו הפאשיזם והנאציזם מזה, והסטאליניזם מזה.

התנועה אל המודרניזם היתה עצומה. הצמאון לעולם חדש התבטא לא רק בשירת האינטרנציונאל.

לתיאטרונו של ברכט הגעתי באוגוסט 1955, כאשר מזרח גרמניה, ובעיקר דרזדן, עיר הולדתי, מלקקת את פצעיה, משקמת הריסות, ומנסה בנאיביות ובמשמעת לשקם את חלומם של רוזה לוקסמבורג, קארל ליבקנכט וארנסט טהלמאן. ניסתה לעשות זאת הטרוייקה של מפלגת האחדות הסוציאליסטית הגרמנית, בראשות המזכיר ואלטר אולברכט, רוה"מ אוטו גרוטוול והתיאורטיקן גרהארד איזלר, ידידו של ברכט, ומי שהשיבו למזרח גרמניה להקים את תיאטרונו „הברלינר אנסמבל".

■■■

„הברלינר אנסמבל" היה קן של שפיות וקידמה. תיאטרון היושב בתוך הקיטש המפלגתי, המלל הפרולטארי והחיים על פי סטניסלבסקי, במרכאות ובלי מרכאות. באותם ימים, חגג תיאטרון האבסורד בפאריז: בקט, יונסקו וז'אן ז'נה. אלבר קאמי הגיע לשיא הפירסום שלו. את „הזר" פירסם ב־1942, ונהרג בתאונת דרכים בינואר 1960. סארטר ישב בדה־מאגו ופלור, ז'ולייט גרקו שרה, והטרובדור בראסנס ייסר את הבורגנות.

פיקאסו עשה את צעדיו החשובים האחרונים בפסלי הפח המקופל והבטון, וצייר את „לאס מנינאס" ב־1957. (את „הנערות מאביניון" צייר ב־1907 ואת ה„גוארניקה" ב־1937). הצייר הספרדי הצעיר, אנטוניו טאפייז, קיבל את פרס הביאנלה בונציה ב־1958. ורוברט ראושנברג האמריקני הציג את בקבוקי הקוקה קולה המכונפים שלו במוזיאון לאמנות מודרנית בפאריז, בתערוכה אמריקאית קבוצתית גדולה ומהממת.

גודאר עשה את סרטיו הטובים ו„הגל החדש" עלה ופרח בצרפת. כך גם פאזוליני, פליני, מלוויל ואלן רנה.

לה־קורבוזיה סיים את בניית מנזר לה־טורט, ליד ליון, ואת שאנדיגאר, בירת פנג'אב בהודו. לואי קאהן החל בבנית איסלמבאד ודאקה, מערב ומזרח פקיסטאן באותם ימים. ויורן אוטזון זכה במיכרז ענק לתיכנון ולבניית האופרה של סידני.

■■■

ואז, בשנות ה־50, כוכבים חדשים כגינטר גראס, היינריך בל ומישל טורנייה. מדברים על „טאבואים" כסלין. וכמעט כל צהרים, אני פוגש את טריסטאן צארה, ממייסדי הדאדא, ועימו את מרסל דושן, מאן ריי או מקס ארנסט. ושומע מפיהם סיפורים ובעיקר רכילויות מקסימות, המלמדות יותר ממושב הליצים ששמו אוניברסיטה.

עם טריסטאן צארה הייתי הולך למכירות פומביות של דברי אומנות אפריקניים ופרימיטיביים בכלל. ממנו למדתי על אמנות. ממנו יותר מאשר מכל אדם אחר. הוא דווקא אהב את ההדבקות והאסמבלאז'ים שלי, ודווקא כשרצה לכתוב עלי – מת.

אינני זוכר, אגב, שביקשתי ממכרי המפורסמים (אז), והיו רבים כאלה ובכל שטח, המלצה למילגה. אינני זוכר שדרשתי מהם במפגיע לראות את עבודותי, דבר שקורה לי לעיתים קרובות מדי עם אנשים צעירים, הרואים בכל דבר בעולם – כמעט, כאובייקט תועלתי לקידומם, כשעיסוקם באמנות ובתרבות הוא מין צורה חברתית לבריחה מבדידות, ורצון להיות „כמו".

■■■

היום, כמסתכל מרחוק ומן הצד, אני רואה כך את אמני שנות ה־60: הם זרקו עצמם למים לא ידועים באומץ ובחדווה. זרקו עצמם אל החומרים, הסיפורים והמנגינות. ביקשו ליצור עוד נדבך חדש, תוך הערכה גדולה לעבר. להעמיד את העבר על הראש, ולהסתכל מחדש בהיסטוריה. הם רצו ליצור מהווה, המשך וחידוש חברתי, אמנותי וגם פוליטי.

מבט שנות ה־60, מבחינת הביטוי והצורה, היה מבט קדימה. הישן כקונספציה היה מגונה. הקונפורמיזם האמנותי והחברתי לא היה באופנה. השררה לא והתהדרה כמצנט של אמנויות, כפי שעושה כל נבחר ציבור ופיליסטר בימינו. היחיד שהתהדר ובמידה לא מעטה של צדק היה שר התרבות הצרפתי, מינויו האישי של הגנרל דה־גול, אנדרה מאלרו.

החזרה בשאלה היתה נחלת שנות ה־60. אחרי מלחמת העולם, הכפירה ואי שביעות הרצון הבחינה המחודשת של הדברים, הביאו רוח חדשה ורוב עוצמה אל התרבות והאמנות.

האמירה האישית היתה חשובה. ואם אפשר להשתמש בדרך המליצה, ניתן לומר שחיפשנו את הצמרת ולא את השורשים. הרצון היה לעשות דברים טובים, גדולים וחדשים ללא פסיכולוגיה וריפוי בעיסוק.

היומרה הייתה – ליצור. המלה „יצירתיות" עדיין לא היתה קיימת בלקסיקון.

■■■

עד כמה שאני זוכר, המשחק ב„אמנותיות" היה מגונה. ומגונות היו כל אותן טוריסטיות 'יצירתיות,' שבאו מעבר לים להציץ אל בתי הקפה של סן־ז'רמן דה־פרה ומונפרנאס, ושחיכו, מדי פעם, גם לזיון, כמזכרת.

אני יודע שאני נשמע חזיר, שובניסט, וכל מה שנדבק אל זה.

55 שנים שאני כזה, ומשלם את מלוא המחיר, המס ועם ריבית דריבית.

אך אם מישהו רוצה לשים את האצבע על משהו המפריד בין עשור חיובי לשלילי, בין עשור מתקדם לעשור מפגר, יבין ויבחין בדבר הפשוט, שהוא ההבדל בין החזרה בתשובה לשאלה והוא הולך בראש המחנה וקופץ קפיצת נחשון, או שהוא נובח בלהקה של פודלים.

ההתחמרות והריפוי בעיסוק הקבוצתי הפכו את אמנויות התיאטרון, הקולנוע והאמנות הפלסטית למשהו נוסטלגי ומאוד אופנתי.

■■■

בשנות ה־60, אחזה דגנרציה בציור הצרפתי, עם האינפורמל של טשטוש הקו, הצבע, הצורה והתוכן. האימפרסיוניזם הנפלא של מונה הפך לשמים עכורים או לשיש מזוייף.

זו דגנרציה הדומה לציור של שנות ה־80 בישראל – הדבקת גפרורים וכתמים, המסמלים ג'ויס אנד קומפני; או לחילופין: „גניחות" החזרה בתשובה, ו„אל הציפור", המפורשים כשאגאל חדש.

בקולנוע הישראלי אין גודאר. ו„הזמן הצהוב" אינו ה„אני מאשים" של אמיל זולא.

שנות ה־70, סוף תקופה, בה בוב דילן היה לאחר, והביטלס נפוצו לכל עבר.

שנות ה־70 וה־80 היו עשורים של אדמיניסטרציה ובירבור. עשורים ארורים לאמנות. האמנות המושגית ניסתה לבדוק את עצבינו ואת צביעותנו. כמה זמן נוכל לשבת בפני האסלה של מרסל דושן (לאחר 50 שנה), לחזור אליה ולהתפעל מכושרנו האנאליטי והפוריסטי. לשבת ולהתפעל מן האסלה ושאר ה„רדי מייד", כפי שאנו מתפעלים מקרב סן־רומנו (אוצ'לו), מן הצליבה של איזנהיים (גרינוואלד), שבת המכשפות (גויה) שושני־המים (מונה) או הנוף עם העורבים (ואן־גוך) או מפת ארה"ב של ג'ונס.

להתפעל ולכתוב מלים, קריאות ומחקרים. זוכרים בודניק ששמו ג'וזף קוסוטו. להתפעל, להתפעל, להתפעל מן השכל שגבר על תאוות היצירה.

■■■

שנות ה־80 מוכיחות, שריאטה ותמורה לא עוזרת. וכשמייעדים לשכלתנות מלאכה שלא נועדה לה – קורות קטסטרופות, ופרחי־הרע מכל צבע, גודל ודיסציפלינה צומחים ופורחים.

שנות ה־60 הסתיימו בעבורי במחציתן (בערך 1965) עם עלייתו של הפופ, אנדי וורהול ורוי ליכטנשטיין. ג'ונס וראושנברג אינם אמני פופ, אלא אשפי האסמבלאג' והאמנות המורכבת („הקומביין") ועם רוברט ונטורי, שבנה את בית הגילדות בפילדלפיה.

אז, לאחר אלה, החל הפיוס הגדול, התחילה מחיקת האוונגארד והמודרניזם. ■

„אמני שנות ה־60 זרקו עצמם למים לא ידועים באומץ ובחדווה; זרקו עצמם אל החומרים, הסיפורים והמנגינות. ביקשו ליצור עוד נדבך חדש, תוך הערכה גדולה לעבר"

"אני יודע שאני נשמע חזיר, שוביניסט, וכל מה שנדבק אל זה. 55 שנים שאני כזה, ומשלם את מלוא המחיר, המס ועם ריבית דריבית"

שתה יכין ותהיה מלך בחנות צעצועים

32,000 ש"ח פרסים ב-מאמא יוקרו

34

הם עשירים, והם שם

בין 25 ל־30 אלף יהודים איראנים התיישבו בלוס אנג'לס. חלקם, מיליונרים מופלגים. רובם, ניסו קודם להיקלט בארץ • עשירי הקהילה: „בארץ לא הרגשנו רצויים"

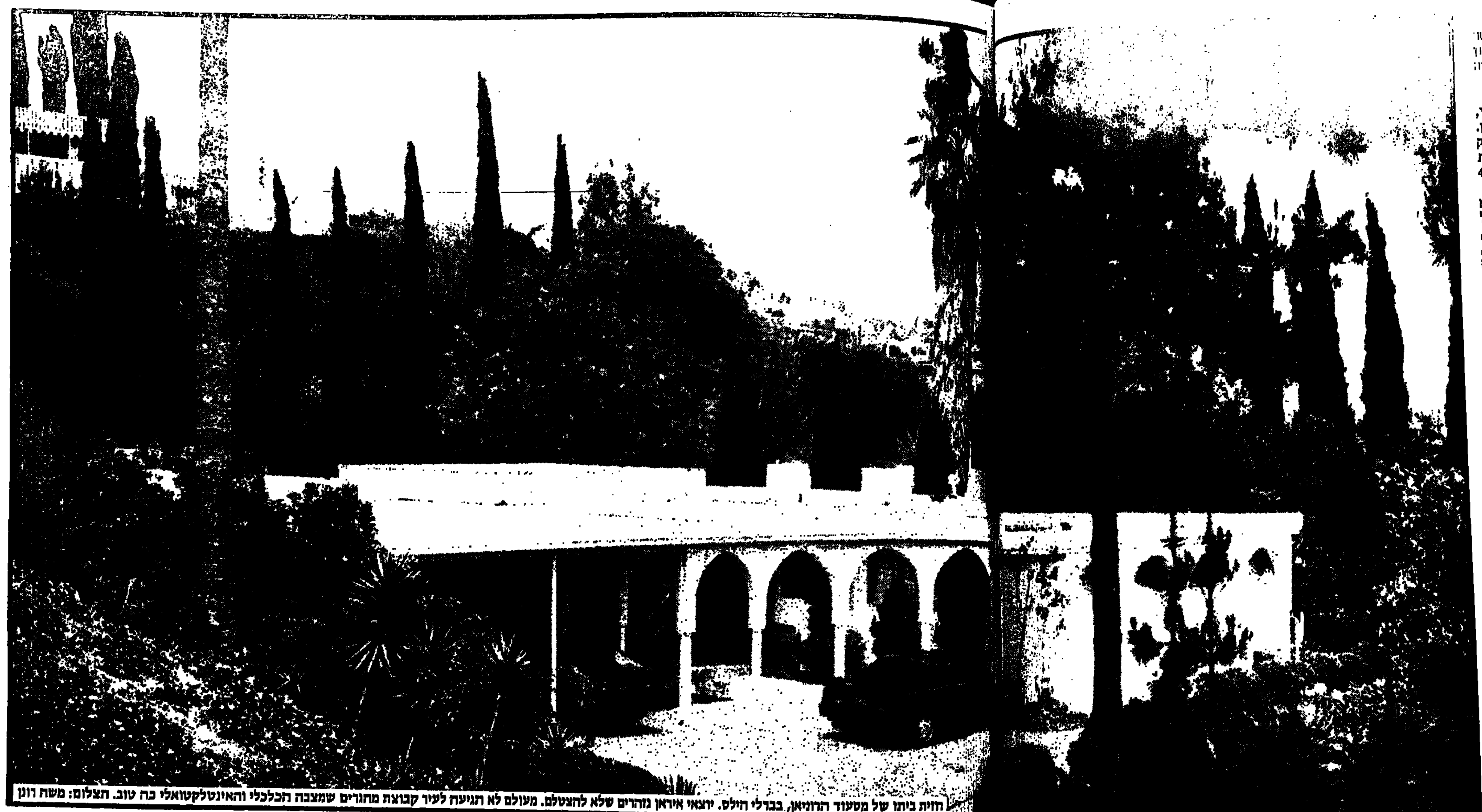

הזית ביתו של מסעוד הרוניאן, בברלי הילס. יוצאי איראן נזהרים שלא להצטלם. מעולם לא הגיעה לעיר קבוצת מהגרים שמצבה הכלכלי והאינטלקטואלי כה טוב. תצלום: משה רונן

[illegible] מהם גרים [illegible] בבוורלי־הילס. כמעט כולם אנשי־עסקים, או בעלי מיקצועות חופשיים. הם נוהגים במכוניות מרצדס מיוראות – אבל מנסים, עד כמה שאפשר, לא להתבלט.

אלה הם היהודים יוצאי איראן בלוס אנג'לס. קהילה עשירה. שומרים על פרופיל נמוך. במשך שבועות קבעתי עימם פגישות – והם התחמקו או ביטלו ברגע האחרון. „מסע עסקים", „הגיעה מאוחרת מרי", „אירוע משפחתי בלתי צפוי".

פגשתי כמה מעשירי הקהילה בחדרי־מגוריהם ענקיים, גדולים מכיתת בית־ספר. שטיח פרסי גדול מכסה את שטיח־האקריליון מקיר לקיר. קירות מצופים שיש, ועליהם תלויים תצלומים גדולים של קרובי־משפחה. הם הגישו לי תה מתוק, וישבו מולי על כורסאות מסוגננות או כיסאות עתיקים, המונחים לאורך הקירות. אבל הם נזהרו שלא יצלמו אותם בתפאורת־הפאר הזאת. למה להראות את העושר?

„תצלום בעיתון הוא כמו צ'ק", אמר לי אחד מהם, „לא נותנים אותו סתם, ללא חשבון".

■■■

בלוס אנג'לס, כ־25 עד 30 אלף יהודים מאיראן. קבוצת אוכלוסיה קטנה, יחסית לגודלה של העיר, אבל חשובה מבחינה כלכלית. ראש העיר, תום בראדלי, אמר לאחרונה, כי מעולם לא הגיעה ללוס אנג'לס קבוצת מהגרים שמצבה הכלכלי והאינטלקטואלי כה טוב.

זוהי, בעיקרה, קהילה חדשה, שהגיעה לעיר־המלאכים רק בעשור האחרון. לפני כ־15 שנה, ערך יהודי יוצא איראן חתונה בלוס אנג'לס, והזמין את כל הקהילה האיראנית המקומית – 50 איש.

חיל החלוץ של הקהילה, בשנות ה־70, היו סטודנטים, שנשלחו על־ידי הוריהם באיראן ללמוד באוניברסיטאות של קליפורניה. כבר בימי השאה חזו עשירי היהודים מטהרן את העתיד, ודאגו ליצור ראש־גשר בקליפורניה, ובמקביל – להעביר כסף לשוויץ. הבנים הסטודנטים היו הסיירת שבדקה את השטח, לקראת העזיבה הגדולה, עם עליית חומייני לשלטון.

בשלב הראשון של המהפכה, נתנה הממשלה האיסלאמית של איראן לצאת עם הכסף. העשירים יצאו. רובם – כ־15 אלף איש – עברו דרך ישראל. ניסו להתיישב בה, והמשיכו מערבה. יום אחד, בשנת 1979, קפצו מחירי הבתים באיזורים היקרים של בברלי־הילס. באותה תקופה ניתנו לכך הסברים כלכליים מעניינים. היום, בפרספקטיבה של 10 שנים, נזכר סוחר מקרקעין מבברלי־הילס: „הם הגיעו בבת־אחת, עם הרבה כסף, ורצו לקנות בתים רק באיזורים העשירים ביותר".

היהודים לא היו היחידים שהגיעו באותה תקופה. לעומת כל יהודי שהתיישב בלוס אנג'לס, התיישבו כאן לפחות חמישה או שישה פרסים שאינם בני דת־משה. תוך זמן קצר, קמה בלוס אנג'לס הקהילה האיראנית הגדולה ביותר מחוץ לאסיה. יש האומדים אותה בחצי מיליון איש.

זמרים, שחקנים ובדרנים, היו בין הראשונים שעזבו את טהרן. כמעט כולם התקבצו בלוס אנג'לס. מועדוני לילה שפעלו בטהרן, כמו „מולן־רוז'", „קברט טהרן" ו„לידו", הועברו, כמעט עם כל הצוות. בכל שבוע מתקיימים כאן שניים־שלושה קונצרטים של מוסיקה פרסית, והאולמות מלאים.

יש בלוס אנג'לס בלט פרסי, הרצאות בפרסית, ואפילו מועדון 'רוטרי' של דוברי פרסית. „אין כאן אף קבוצת מהגרים שיש להם פעילות תרבותית כל כך עשירה", אומר הרב דוד שופט, אחד מרבניה החשובים של הקהילה.

הרב שופט, גבר נאה, גבה־קומה, ששיערו מתחיל להאפיר, יושב כאן עם אמנון, הרב ידידיה שופט, שהיה במשך יותר מ־30 שנה [illegible] פעילות כאן – והליך בקהילות יהודיות.

■■■

מנוצ'ר ביביאן, איל־תקשורת איראני, דובר עברית. מ־1950 עד 1953 חי בארץ. אחר־כך חזר לאיראן, ובימי השאה היה המפיק הכמעט בלעדי של תקליטים, רדיו, וקלטות וידאו בטהרן. מאה שכירים וכ־4000 סוכני־מכירות עבדו בחברת התקליטים שלו.

פגשתי אותו באולפן־הטלוויזיה שלו. הוא מפיק באולפן הזה תוכניות חדשות, מלל ומוסיקה איראנית, המשודרות בלוס אנג'לס, בוושינגטון, בסאן־פרנציסקו, בסאן־חוזה, בניו־יורק, במזרח קנדה ובגרמניה. אמנים וזמרים, עובדים שלו, יוצאים להופעות בקהילות האיראניות שבכל העולם. קלטות וידאו ואודיו של זמרים פרסים שהוא מפיק כאן, נמכרות בכל העולם.

מנוצ'ר ביביאן מהסס לפני שהוא מדבר. לא רוצה להישמע מתנצל: „כשעזבתי את איראן, קניתי דירה בתל־אביב, בכיכר מלכי־ישראל. עד היום, 10 שנים, הדירה הזאת עומדת ריקה", הוא אומר, „באנו לארץ, ורצינו לחיות שם, אבל לא נתנו לנו".

מאז, הוא מבקר בישראל לפחות פעם בשנה. יש לו רגשות חמים כלפי המדינה – אבל הוא יושב בעמק סאן־פרננדו שבלוס אנג'לס. יש לכך שתי סיבות: ראשית, האפשרויות העסקיות: „בארץ לא הקימו אפילו עיתון קטן בשפה הפרסית. אי־אפשר היה להקים תחנת טלוויזיה. זו כלכלה חצי סוציאליסטית. לא מאפשרים לפתח עסק". שנית, הכבוד: „פה רוצים אותנו. בארץ לא הרגשנו רצויים".

כשהגיע ללוס אנג'לס, היו בה כ־30 אלף יוצאי איראן. היום, אחרי תשע שנים, יש בעיר, לדבריו, כחצי מיליון. „המרכז התרבותי כאן מושך עוד ועוד דוברי פרסית", הוא אומר.

■■■

טענות דומות שמעתי כמעט מכל היהודים האיראניים ששוחחו איתי. הם סיפרו על כספים שהביאו לארץ. על בתי־מלון שקנו. על השקעות במקרקעין. על חנויות ובתים שקנו. „אבל ישראל היתה קשה מאוד איתנו", אומר אחד מהם.

בימיו האחרונים של השאה, באה לארץ משלחת של מעשירי איראן, בראשות ד"ר אגאי, ממנהיגי הקהילה. הם נפגשו עם ראשי משרד האוצר וביקשו הקלות במיסים ועזרה בהשקעת כספים. הביורוקרטיה הישראלית הפגינה רצון טוב וחיוכים. המיליונרים האיראניים קיבלו, לדבריהם, הרבה הבטחות – אבל שום דבר ממשי. ד"ר אגאי הוא כיום איש־עסקים מצליח בענף המימון והכספים בלוס־אנג'לס. חבריו לקבוצה הם גורם חשוב בכלכלה האמריקנית.

יהודים עשירים, מורגלים בגינוני־כבוד, הגיעו לארץ, וגילו שהם סתם „פרסים", במלעיל. החברה הישראלית התייחסה אליהם בעוינות מהולה בקינאה על כספם. איש לא חשב שהם, המיליונרים שבאו מטהרן, זקוקים לעזרה בקליטה.

„גם היהודים האיראניים, שהגיעו לישראל לפני 30 או 40 שנה, לא קיבלו אותם בזרועות פתוחות", אומר בעברית צחה הרב שופט, בוגר אוניברסיטת בר־אילן, „אחרים – וחלקי אינו עימהם – אומרים שזו היתה קנאה. הוותיקים, שעלו לישראל בשנותיה הראשונות, הם עניים יחסית. אלה שנשארו באיראן, הצליחו כלכלית, ועוררו קינאה, שהיתה רדומה, עד שקם חומייני. כשיהודי טהרן הגיעו ארצה, המתינו להם הקרובים כשהם מתנשאים, ועלבו בהם: 'אמרנו לכם!'".

מנשה אומידבר, יליד פרס, היה מנהל קול־ישראל בפרסית בתחילת שנות ה־60. היה נציג הסוכנות היהודית בטהרן, ולאחר מכן נספח בשגרירות ישראל בבירת איראן, עד חומייני. כשחזר ארצה, היה הפרשן המדיני של קול־ישראל בפרסית. בשנה שעברה, עזב את הארץ והגיע אל המרכז התרבותי הפרסי החשוב בעולם, מחוץ לאיראן. היום הוא שותף בתוכנית טלוויזיה בפרסית, בלוס אנג'לס.

„אנחנו, הישראלים, והמוסדות שלנו, מומחים לקליטת חסרי־כל", הוא אומר, באולפן הטלוויזיה שלו, לפני השידור. „איננו יודעים לקלוט עולים עשירים. והקהילה הזאת לא היתה של אביונים".

מנשה אומידבר מספר איך ניסה לקשר, לפני כתשע שנים, בין בנקים ישראליים לבין יהודים איראניים, שתיכננו להביא את רכושם ארצה. המוסדות הכלכליים שלנו גילו קשיחות – והיהודים הגיעו לבברלי הילס או לגבעות אנסינו.

■■■

רוב היהודים האיראניים נושאים עדיין דרכונים פרסיים, ומרגישים עצמם כפרסים. באופן מפתיע, מאריכה הקונסוליה האיראנית את דרכוניהם ללא בעיות. לעיתים קרובות מתקיימות כאן הפגנות ליד בניין הממשלה הפדרלית, נגד העזרה שמעניקה ארה"ב לעיראק. יותר ממחצית המפגינים הם יהודים.

„חיינו בפרס 2500 שנה", אומר מנשה אומידבר, „הגענו לשם מבבל של נבוכדנצאר, אל הפתיחות והחופש שגילה כלפינו המלך כורש. גדלנו עם התרבות הפרסית, ורוב השנים היה לנו טוב. תקופת השאה ואביו היתה תקופת זוהר ליהודים. כל העושר שאתה רואה כאן – כולו בא משם. הדור הקיים זוכר את התקופה היפה הזאת, ועדיין אוהב את איראן".

ההזדהות הזאת בולטת בעיקר במועדוני הלילה. במועדון נוצץ ויקר ב„רודיאו קולקשן", מרכז הקניות היקר ביותר בבברלי הילס (שנבנה, כמובן, על־ידי יהודי איראן), לא יכולתי להבחין בין יהודים ומוסלמים איראניים. כולם הגיעו במכוניות־פאר, כולם היו לבושים במיטב האופנה.

„יש כאן הרבה נישואי תערובת", אומר הרב שופט, „אבל לא עם אמריקנים. בעיקר יהודים עם פרסיות שאינן יהודיות".

■■■

הקהילה היהודית־אמריקנית של לוס אנג'לס מנסה לקרב את יהודי איראן – ללא הצלחה. „גייסנו השנה, מהיהודים כאן כ־50 מיליון דולר עבור מדינת ישראל", אומר אחד מראשי הפדרציה של יהודי לוס אנג'לס, „ופנינו, כמובן, גם ליהודים האמידים שבאו מאיראן. אבל הם נתנו, בסך הכל, כ־50 אלף דולר. פרומיל אחד מכלל התרומות, בעוד שהם חמישה אחוזים מכלל הקהילה, ולא העניים שבה".

הצגתי את הנתונים לכמה ממנהיגי יהודי איראן. שמעתי הרבה התנצלויות. „חלק מהכסף שנאסף על־ידי הפדרציה היהודית לא הולך לישראל, אלא לחינוך היהודי בלוס אנג'לס, ולמימון עסקני הקהילה", אומר מסעוד הרוניאן, יו"ר המועדון והתרבות האיראני של לוס אנג'לס. „אנחנו מעדיפים לתת ישירות לישראל, למגן־דוד אדום, לאוניברסיטאות ולצה"ל".

„אנחנו בתהליך של בניה", מתנצל הרב דוד שופט. „קנינו עכשיו שני בניינים, האחד עלה שלושה מיליון דולר, והאחר שני מיליון. הקמנו בית־כנסת מפואר ליהודי פרס. אנחנו מקימים בית־ספר לילדים. הכל עולה כסף".

„אנחנו עוסקים בהוצאת יהודים מאיראן וגם זה עולה כסף", אומר מנהיג שלישי שאינו מעוניין להזדהות. „הכסף ניתן על־ידי משפחות לבני־משפחה שעדיין נמצאים שם. יש כל מיני צורות של עזרה הדדית".

„נכון שלא למדנו עדיין עזרה הדדית", אומר מנשה אומידבר, הפרשן המדיני של האיראנים. „היו תקופות באיראן, לפני ששת הימים ובתקופת מלחמת יום הכיפורים, שהקהילה תרמה. אבל זה רער".

היעדר העזרה ההדדית בולט בעיקר בשנה האחרונה, עם הגעת הגל השני של ההגירה האיראנית ללוס אנג'לס. יהודים רבים נשארו באיראן גם אחרי המהפכה האיסלאמית, ורבים מהם הצליחו להתעשר, תחת שלטון חומייני. הם לא עזבו את טהרן עד שהחלה מלחמת הערים (ההפצצות ההדדיות של בגדד וטהרן), והחיים בבירה נעשו מסוכנים, בגלל הטילים העיראקיים. בשנה האחרונה הם בורחים מאיראן בכל דרך – אפילו ברכיבה על גמלים בין ההרים, בעזרת מורי־דרך הגובים מהם הון. רבים נתפסים, יושבים בכלא, ומנסים שוב – עד שמצליחים.

מאות משפחות מגיעות בכל חודש ללוס אנג'לס – חלק מהן, להבדיל מקודמותיהן, אינן אמידות. הם מעוניינים לתת לילדיהם חינוך יהודי, אך שכר־הלימוד בבית־ספר יהודי בלוס אנג'לס מגיע לכ־600 דולר לחודש. רבים ביקשו מילגות ללימוד חינם – ותקציב המילגות נגמר מהר.

ד"ר ג'די פרידמן, ממנהיגי היהדות המקומית, אירגן כמה אירועי־התרמה. היהודים האמריקנים תרמו. „פנינו גם לעשירי הקהילה האיראנית, אבל ההיענות היתה קטנה. הם אמרו לנו שעתידנו בישראל, והם יתרמו לאוניברסיטאות בארץ. בחינוך הילדים כאן תטפל, לדעתם, הקהילה המקומית".

הכסף הגדול הגיע, לבסוף, מגורם בלתי צפוי. אגודת ישראל ואירגון „רב טוב" של חרדי מסאטמר הסכימו לתת כסף – בתנאי שילדי האיראנים ילמדו בבתי־ספר חרדיים. ד"ר ארווין ליבוביץ, רופא שיניים, איש אגודת־ישראל, היה הגורם המרכזי בגיוס הכספים בקרב החרדים לילדי ארה"ב.

הילדים האיראניים ממלאים, בכל זאת, את בתי־הספר היהודיים. נילי זיו, מנהלת בית־ספר עברי יוקרתי, מספרת כי כיום רק כמחצית מההורים של תלמידיה הם יהודים ילידי ארה"ב. רבע מההורים יהודים איראניים, והרבע האחרון ישראלים.

„זה מזכיר לי את התקופה שבה לימדתי ילדי עולים בארץ", היא אומרת, „נוצר פער תרבותי עצום בין ההורים, ששומרים על תרבות, שפה ודרמה, לבין הילדים, הרוצים להיות דומים לחברים בבית־הספר. ככה, ילדי האיראנים דומים לילדי היורדים".

■■■

הם מדברים בשקט, בניגון רך. יהודים חמים, שאינם מתכחשים ליהדותם, ורוצים לשמור עליה. לפחות לזקני הקהילה, יחס מיוחד לישראל. בימיה הקשים של האינתיפאדה, כשאמצעי התקשורת היו מלאים בחדשות מביכות לישראל, הורגשה המועקה היטב גם אצלם.

כשחושבים על קהילת יהודי איראן בלוס אנג'לס, חושבים על כסף. עשירי הקהילה אינם אוהבים זאת. אולי חוששים ממתרימים וממבקשי נדבות למיניהם.

„היה כאן מר שמעון פרס", מספר מסעוד הרוניאן, מן הציונים שבמנהיגי הקהילה, „הוא רצה תרומה למפלגת העבודה. אמרנו לו שאם ניתן לו, מחר יבוא מר שמיר, וירצה תרומה לליכוד. אז מה נעשה? ניתן לשתי המפלגות?" ■

החיים הטובים

„יש אימרה בפרסית", הוא אומר, „שמתארת את החיים הטובים בלוס־אנג'לס. החיים האלה בנויים על שלושה B: בנץ (מרצדס בנץ), בברלי־הילס, ו'ביקאר' ('בלי עבודה' בפרסית). אם יהודי דבק בשלושה ה־B – הוא אדם מאושר".

גבר מכובד, בשנות ה־60 לחייו. אחד מכאלף היהודים יוצאי איראן, שרכושם נאמד בחמישה מיליון דולר או יותר. כספו, שהגיע מאיראן, מושקע בתבונה.

הוא אינו עובד. בבוקר, הוא צועד כמה קילומטרים, בשביל הבריאות. אחר כך, הוא מבקר במשרד של הבן, או במשרד של חבר. במשרד של הבן, העוסק במקרקעין, מדברים רק פרסית.

אחרי כמה שעות במשרד, האב ילך לאכול צהריים עם חברים. בימי רביעי הוא סועד במועדון רוטרי של דוברי־פרסית. בימי שלישי – במועדון בעלי העסקים הפרסיים.

הערב מוקדש לבילויים. האיראנים מרבים לבלות. יוצא לקברט בפרסית, לקונצרט בשפתו, לחברים.

לעולם לא ידבר על רכושו ועל עושרו – אבל יקפיד להראות אותו. בגדים יקרים מאוד, אלגנטיים מאוד, גם לצעידת־הבוקר ברחוב. מסיבות ואירועים חברתיים.

יש לו בית גדול, עם שלושה חדרי־אירוח, שבכל אחד מהם הוא יכול לארח עד 150 איש. הוא מרבה להזמין אליו את בני־מעמדו. „זה בדם שלנו", הוא אומר, „פרסי לא יכול לאכול לבד".

מתאספים בסלון הענק, המכוסה שטיח פרסי בגודל של רבע מגרש כדורסל. משם עוברים לחדר־האוכל, שאינו קטן יותר. המשרתים – חלקם מקסיקנים חלקם מוסלמים, שהגיעו עם המשפחה מטהרן.

קרובי המשפחה של אשתו הם מהאיראנים ה„עניים" יותר. אנשי המעמד הבינוני, סוחרי בגדים ב„דאון־טאון". הם, אומנם, נוסעים ב„מרצדס בנץ", מתלבשים יותר אלגנטי מהנחוץ, מבלים באותם קברטים, גרים בבברלי־הילס – אבל הכל יודעים שאין להם כסף. הבית שלהם, בחלק הדרומי, המישורי, של בברלי הילס, שווה רק חצי מיליון דולר.

קרובי המשפחה האלה גורמים לו מבוכה קלה. הוא מארח אותם רק באירועים משפחתיים: ליל־הסדר, ראש־השנה, שמחות משפחתיות.

כאדם שעיתותיו בידיו, הוא מרבה לנסוע בעולם. היה כבר באוסטרליה, בהוואי, בסין ובמצרים. גם בישראל ביקר. יש לו כלפיה יחס מיוחד – אבל בערבון מוגבל. כשישראל הפציצה את מפקדת אש"ף בטוניס, או כשאבו־ג'האד נרצח, הוא היה מלא גאווה על „האנשים שלנו". אבל יש לו גם הרבה תלונות על ישראל, ביחוד בתחום הכלכלי. „אם המיסים אצלכם היו נמוכים יותר, הרבה יהודים היו באים", לא הוא.

בינלאומית תוצרת ישראל

20 שנה לא הופיעה בארץ, 17 שנים היתה נשואה למנצח הנודע לורין מאזל ● עכשיו, ישראלה מרגלית, פסנתרנית בעלת שם, חותמת חוזה לסידרת קונצרטים עם הפילהרמונית הישראלית

ג'ודי ניר-מוזס

ישראלה מרגלית. קונצרטים ברחבי העולם, תקליטים, תוכנית טלוויזיה עם פיטר יוסטינוב

לאחר שנים רבות בהן נעדרה מהופעות בארץ, ישראלה מרגלית, פסנתרנית בינלאומית מייד אין יזראל, שבה לסגור חוזה עם התזמורת הפילהרמונית על סדרת הופעות. קשה להסביר את הרצון העז של כוכבים ישראלים, שהצליחו בגדול בעולם, לקבל פרסום בארץ, שכולה־כולה ארבעה מיליון איש. אבל עובדה. ההכרה כאן מאוד חשובה למרגלית. למרות תיק העיתונות הבינלאומי הענק שהיא מציגה בפני.

מרגלית, ילידת חיפה, צעירה מדי מלשקר לגבי גילה וזקנה מדי מלומר את האמת, למדה פסנתר כמו כל ילדה טובה חיפה. בגיל 15, החליטה שהפסנתר הוא העתיד שלה. אז היתה תלמידה בבית הספר הריאלי בחיפה. ההורים הרשו לה לעבור לתיכון אקסטרני. אביה אמנם התנגד – חשב שבחורה צריכה לשאוף להקים משפחה – אך נכנע לאמה, פסלת במקצועה, שעודדה ודחפה אותה.

בגיל 16, עברה הגברת הצעירה לדירה שכורה בתל אביב, שוקעת כל כולה בלימודים באקדמיה למוסיקה. שנים מאוחר יותר סיפרה לארתור רובנשטיין, כיצד נהגה להתגנב להיכל התרבות ולהאזין לאותו קונצרט 12 פעם.

מרגלית נישאה לפסנתרן יהלי וגמן, מבוגר ממנה בשנים רבות. התוכנית היתה נסיעה משותפת לפאריז, המשכת לימודים. שם גם התגרשו, לאחר שלוש שנות נישואין.

בפאריז היא נרשמת לאקדמיה למוסיקה, אך אינה מרוצה מהלימודים. „לא רציני, לעומת החומר והצורה הקלאסית, המרכז אירופית, בה לימדו בארץ". חיפשה דרך ללמוד בגרמניה. בחוצפה אופיינית, שבהמשך ודכה תנצל אותה עוד ועוד, היא מתקשרת לפסנתרן גרמני מפורסם, פרדריך וירר.

וירר מזמין אותה לאודישין. בהתרגשות רבה היא מתכוננת את הנסיעה: בחרה חומר, בגדים, איפור עדין, מעיל עבה. ברגע שנכנסה לחדר, החלו נהרות של דם ניגרים מאפה. מרגלית שכבה בחדר סמוך במשך שעה ארוכה, בוכה ומרחמת על עצמה. כשפסק הדימום, חזרה לחדר של וירר, משוכנעת שהאיש הלך. אך הוא עדיין חיכה לה. שלוש שעות ניגנה באוזניו וכשסיימה, ניגש והעניק לה נשיקה. „הוא מאוד התרגש מהנגינה שלי והודיע שילמד אותי בחינם. שאבוא מתי שאוכל, ביום ובלילה".

מרגלית חזרה לפאריז, שם התפרנסה מליווי בהצגות מוסיקליות. שבוע בחודש העבירה במינכן.

■■■

כשלב כלשהו, החליטה לעבור למינכן. „הגעתי בלי כסף, בלי היתר עבודה לא ידעתי איפה אגור. מה שהיה לי זה סיבוב קונצרטים בארץ ומעט קונצרטים דרך המורה הגרמני שלי. החלטתי לחזור ארצה. לא היה לי ממה לחיות.

„בארץ התגוררתי בדירתו של ידיד והתאמנתי אצל חברה שהיה לה פסנתר. עברתי אצל כל האמרגנים בארץ, קיוויתי שמישהו יקח אותי תחת חסותו, ישקיע בי ויבנה לי קאריירה. אך בארץ זה לא הולך ככה. השאלה הראשונה ששאלו אותי – האם יש לי כסף להשקיע. לא היה לי".

מרגלית מחליטה לנסות את כוחה שוב בגרמניה. אביה נתן לה סכום כסף ואמר לה לרכוש בו מעיל פרווה. „כשאת מגיעה למשרד של אמרגן חשוב", אמר, „עטופה במעיל משובח, לא יעיפו אותך משם".

„זה היה בספטמבר, לא היה כל כך קר, אבל אני הייתי צמודה כמובן למעיל. החלטתי להיות נועזת ולנסות את האמרגן מספר אחד בגרמניה. פסעתי פנימה, בהרבה ביטחון עצמי, חיצוני כמובן. הפקידה שאלה לרצוני ואני, בקול בוטח, עניתי שאני מבקשת לראות את מר נידנשטיין. היא שאלה אם קבענו פגישה. השבתי בשלילה. היא הלכה להראות לי את הדרך החוצה, תוך כדי הסברים, שעם האדון נידנשטיין קובעים לפחות שבועיים מראש. וכמו בסרטים, יצא מאחת הדלתות גבר כבן 40 שפנה אלי ושאל, את לא ישראלה מרגלית? אני שכן של המורה שלך, והייתי באחד הקונצרטים שנתת". הוא נכנס לבוס, לברר אם יוכל להכניס אותי.

„כשפסעתי פנימה, שאל אותי נידנשטיין מה אני רוצה. לנגן, אמרתי. שוב עלתה בעיית הכסף, הדם עלה לי לראש. איך יתחילו קאריירה אמנים צעירים ומוכשרים, שאלתי בכעס. ברגע זה התחיל להתעניין בי. בסיום הפגישה אמרו אנחנו נתקשר. בוודאי בוודאי, אמרתי בליבי. אבל אחרי יומיים הגיע הטלפון. מאז החלו השנים הטובות שלי".

■■■

מרגלית מסתובבת בעולם, גורפת ביקורות, רובן טובות. יום אחד מודיע לה אמרגנה, שזכתה לכבוד גדול: לורין מאזל, המנצח המפורסם מפאריז, שמע אותה ברדיו ומזמינה לארבעה קונצרטים.

מאזל, מנצח בסדר גודל עולמי, גבוה רזה, שיער שחור, נאה, חי אז בנפרד מאשתו השניה. חמש דקות לפני החזרה הגנראלית, ב־13 בספטמבר, הכירו. ב־13 בספטמבר נחתמו גם הגירושין בין מאזל וישראלה מרגלית.

17 שנים חלפו בין שני התאריכים. לאט לאט חרגו ממערכת יחסים של מנצח ופסנתרנית, נוכרת מרגלית. כשהיא ביקשה ממנו ביקורת לאחר הקונצרט הראשון, הוא ביקש ממנה להפסיק להיות כל כך יפה. ערב אחר, ביום גשום מאוד בפאריז, כששבו מהאופרה במונית והנהג נסע לדרכו, התברר שמאזל שכח את המפתח בבגדי ההופעה שלו. „עמדתי רועדת ליד הדלת, והוא פתאום נעלם. לא היה טלפון באיזור, וגם כסף לא היה עלינו. אחרי חמש דקות, פתח בפני את הדלת. „האשה איתה אני עומד להתחתן לא תרטב בגשם", אמר.

כאמור, 17 שנים של נישואים, כשרוב הזמן אחד מהם או שניהם בהופעות ברחבי העולם, משתדלים לקבוע אותן באותו זמן ומקום, להיות קצת יחד. נולדו שני ילדים, והמשפחה עברה לניו יורק. היום מתגוררת מרגלית בדירת גג על רחוב פארק במנהטן, יש לה גם בית בקונטיקט, על האגם. מסודרת.

היא ממשיכה בנסיעות ברחבי העולם, מורידה את הווליום בגלל ילדים ועיסוקים אחרים. מקליטה תקליטים, מפיקה ומגישה ביחד עם פיטר יוסטינוב תוכנית טלוויזיה בארה"ב, שבה יוסטינוב והיא מעבירים מוסיקה קלאסית עם קטעי קישור משעשעים. לדבריה, התוכנית בעלת אחוז צפיה גדול ומביאה רווחים שמנים יותר מכל קונצרט חי.

„הקיץ הזה החלטתי לבקר בארץ. התזמורת הפילהרמונית הזמינה אותי לסדרת קונצרטים, דבר שמאוד שימח אותי. שכרתי בית ואני מתכוננת מהיום והלאה לבלות בארץ לפחות כמה שבועות בשנה".

מרגלית, שיער שחור, פנים מעניינות, פה רחב וחיתוך דיבור שקט, מתובל במיבטא זר כלשהו. אני מבקשת לשמוע קצת קיטורים, לא הגעתי כנראה לכתובת הנכונה. „אני מאוד מאושרת, גם בחיי הפרטיים (חבר בלונדון), וגם בחיי המקצועיים", ליף. ■

אביה נתן לה כסף למעיל פרווה: „כשאת מגיעה למשרד של אמרגן חשוב עטופה במעיל משובח, לא יעיפו אותך משם"

איב – מהפכה בהיגיינה נשית

חדש!

32 מליון נשים אמריקאיות נהנות כבר 15 שנה!

1. דוש אינטימי לשטיפה פנימית

סטרילי לשימוש חד פעמי.
לאחר המחזור ובכל עת.
היגייני, מונע הפרשות וחיידקים גורמי ריח. מעניק ניקיון ורעננות, נוח וקל לטיפול.

2. אל־סבון נשי אינטימי

נוסחה מיוחדת לשטיפה חיצונית, יומיומית. מעניק רעננות וניקיון לכל היום. מותיר ריח נעים ועדין.

★ ברשיון משרד הבריאות
★ להשיג רק בבתי מרקחת ללא מרשם רופא
★ תכשירי EVE עשויים מחומרים טבעיים

Summer's Eve®

בקשי איב - והרוקח יבין אותך

"איב" תכשירי טיפול פעילים להיגיינה נשית

יבוא ושיווק אלפא קוסמטיקה 04-986555
היצרן: מעבדות Personal ארה"ב

אופדה רקורד

יואב קוטנר

פרינס: אהבה, סקס, אלוהים

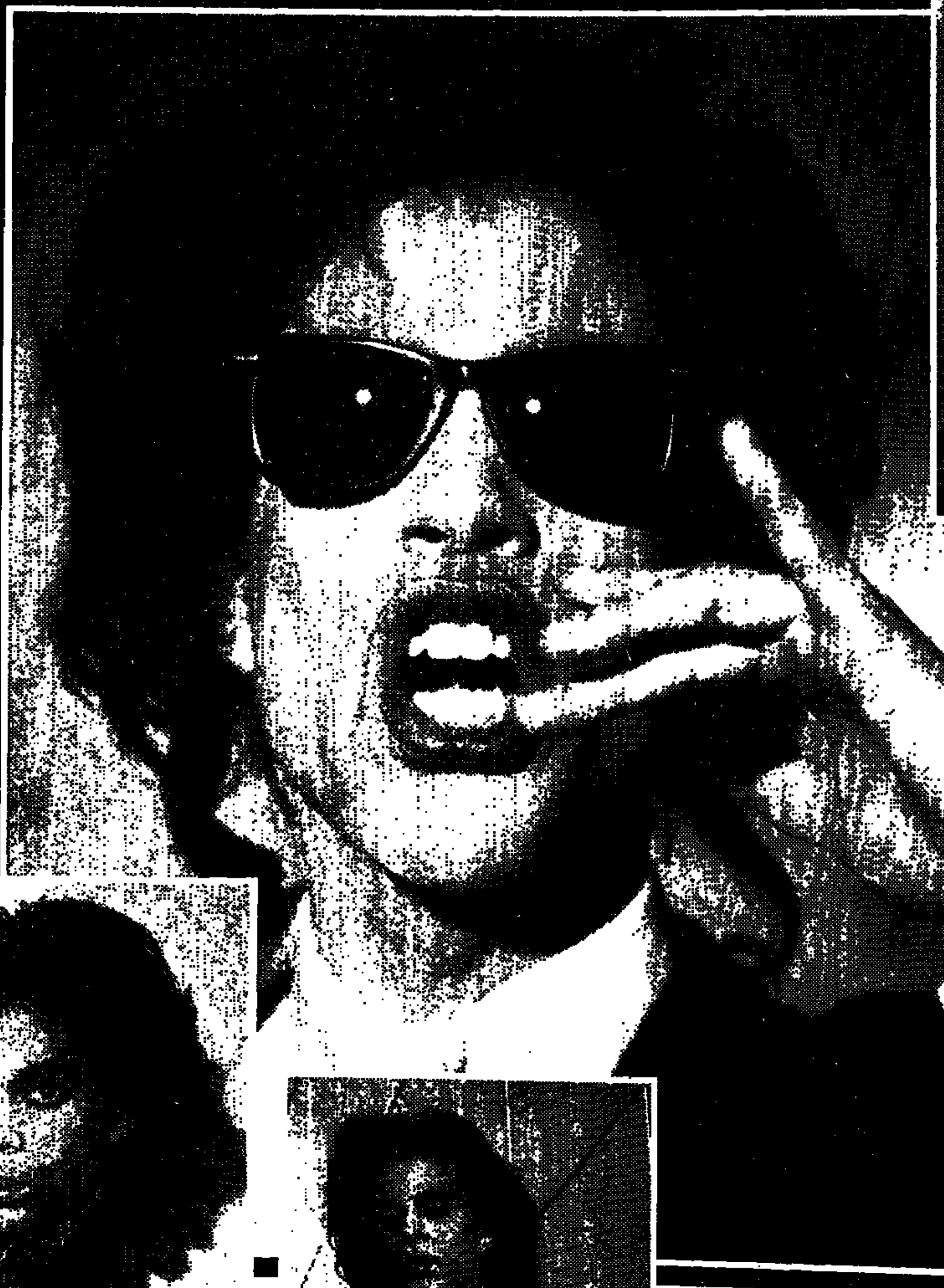

„לאבסקסי", מסע ההופעות העולמי החדש של פרינס, הגיע לפני שבועיים ללונדון וחגג שם שבע הופעות מוצלחות באולם ומבלי „הקטן" („רק" 20 אלף איש), שבאחת מהן נכח גם עבדכם הנאמן. ולא, זו לא הולכת להיות עוד כתבה על הגובה שלו, הרכילויות סביבו ו/או ההיסטוריה המוסיקלית של הנסיך הקטן־גדול הזה.

זה גם לא ניסיון לתאר במלים את מה שהתרחש על הבימה בהופעה. נראה לי שתיאורים כאלה אף פעם לא מצליחים להעביר באמת את המאורעות (ומי שמתפתה לנסות לתאר, נגרר לסופרלטיבים בנוסח 'הבימה היתה נהדרת והתאורה היתה מהממת ושילה אי. מתופפת נהדרת וקאט היא רקדנית מהממת ופרינס שר נהדר ומנגן בגיטרה בצורה מהממת, והתיאום בין הנגנים היה מהמם, והמוסיקה היתה נפלאה וכולי וכולי'. מה שאגב, באמת היה נכון...)

בסך הכל, אין בכך עניין למי שלא היה שם. מה אכפת לך איך נראתה ההופעה של פרינס אם בין כה וכה אינך יכול לחוות אותה במו עיניך ואוזניך... נכון? אז אסתפק רק במשפט המלצה אחד: כדאי מאוד לכל חובב מוסיקה לנסות ולהגיע להופעה של פרינס, ויבורך מי שיצליח להביא אותו להופעות אצלנו.

פרינס, על הבימה כמו בתקליטים, הוא אחד המוסיקאים הגדולים והמדהימים של שנות ה־80. ומגיעה לו הרבה יותר תשומת לב מזו לה הוא זוכה בשנים האחרונות. בבריטניה, כמו בארצות הברית, הוא לא מצליח לחזור אל שיאי המכירות של „גשם סגול". האלבום החדש, על אף ההופעות, אינו מגיע אל 20 הראשונים במצעדים, וגם התקליטון החדש „גלאם סלאם" לא הפך ללהיט ענק.

מייקל ג'קסון יכול להמשיך לפעול בשקט בצמרת, בתוך בועת הוולט דיסני הלא אנושית שלו. פרינס אינו מהווה תחרות ממשית. ג'קסון הוא מוכר התקליטים הגדול מכולם, והמופע שלו, מספרים חברים, הוא משהו לא מהעולם הזה. אך בעיני, פרינס, ולא מייקל ג'קסון, הוא המוסיקאי השחור החשוב של העת האחרונה. הוא הסמן, הוא מגדיר את תחומי המוסיקה השחורה, הוא הכוח העיקרי שדוחף אותה קדימה.

פאנק ודיסקו, רוק כבד וגוספל, בלדות וקטעי ראפ. פרינס שולט בכל, גונב מהכל והופך את הכל לצליל אישי ומיוחד לו. הוא אינו נח לרגע ואינו מפסיק להשתנות ולהתחדש. הוא אינו חוזר על עצמו, אינו מנצל הצלחות, אינו הולך על בטוח. הוא עושה משהו שהרבה מאוד אמנים שכחו כבר מזמן: הוא מעז. הוא לוקח סיכונים. המוסיקה שלו, בתוך ה„שואו" הבימתי האדיר, היא לעתים קרובות ממש נסיונית, ממש לא מסחרית ולא צפויה. אין אף אמן אחר בתחומו שממשיך לחפש כל כך הרבה זמן, ולמצוא תשובות כל כך מוצלחות. פרינס הוא הגדול מכולם.

אהבה. סקס. אלוהים. המשולש הזה היה תמיד המוטו של פרינס, בכל תקליטיו, בכל הופעותיו. הפעם, במופע של „לאב־סקסי", מתגבר הצד האלוהי, הצד הפולחני. לא רק בשירים כמו „אלוהים" ו„הצלב", שהופכים ממש לתפילה בציבור („ככה היתה הדת צריכה להיות", כותב המבקר הנרגש של „המלודי מייקר"), אלא ברבים מהדברים שפרינס אומר לקהל, בדרך שבה נבנית התגברות האקסטזה בהופעה לקראת השיא בשירים „הדתיים". לא, לא צריך לחשוש שפרינס חוזר בתשובה ועזב את המוסיקה, ולא ברור לאיזה אלוהים הוא מתכוון כשהוא מטיף לקהילת מאמיניו להתפלל אליו.

במברק ששלח לפני שנים אחדות למיילס דיויס, בהצעה לבוא לנגן איתו, כתב פרינס: „מיילס היקר, כדאי לך לבוא להסתובב איתי ועם שילה אי. כדי שאנשים יגלו מי אתה". על החתום: „אלוהים". מפרינס עצמו, שאינו מתראיין, אי אפשר ללמוד דבר על מחשבותיו או כוונותיו, חוץ מאשר מתוך השירים עצמם. לכן, מי שמתעניין נאחז בכל רמז. למשל, בטכסט המוזר המופיע בתוכנייה המפוארת של ההופעה. פרינס המשתמש לעתים בדמות פיקטיבית בשם „קמיל", מסביר בדיוק מה הוא עושה כאן, עם הרבה סלנג ועם מלים שהוא ממציא בעצמו, תוך התייחסות לתקליט השחור שלו, שלא יצא לאור (השמות במרכאות הם שמות קטעים מתוך האלבום הגנוז ההוא) הוא מעביר לעולם, לכל מי שבא להופעות שלו ולכל מי שמוכן להאזין, מסר של אהבה וחיוביות:

„היה היה פעם ילד בשם קמיל. הילד הזה לא ידע איך להרגיש. לעתים הוא היה בודד, לפעמים הוא היה עצוב, אבל לרוב הוא התייחס לכל הדברים היפים שהיו לו כמובנים מאליהם.

„אנשים אחדים אמרו שהם אוהבים אותו, אבל קמיל אמר: 'ברוז חורף אביב קיץ או סתיו, אין טעם באהבה אם אינה משותפת לכולם'.

„וכך, תמים ונזקק נואשות, קמיל החל לחפש תשובות. מכחולו שואל השאלות, בד הציור שלו היא הזירה, קמיל יצא להשתיק את מבקריו. 'הוא כבר לא נוער', צחקו אויביו. 'הוא כבר לא מבריק, הפאנק שלו הוא חפיף... רגל אחת קצרה בהרבה מהשניה. משיחות מכחולו מושרות, צבעיו חיוורים'.

„אז קמיל מצא צבע חדש. הצבע השחור: הגוון החזק מכולם. צייר ציור שנקרא 'לה גריינד' קולע כה גבוה. ואז את 'סינדי ס', ה'פנטזיה העכשווית. כלי נשיפה וקולות למות למענם, סוכריות על מקל, נכנסים לתוכך.

„משיחות מכחול אחרי משיחות מכחול, עושה לכל האחרים צחוק. 'סופר־פאנקי־קלי־פרג'י־סקסי'. קמיל 'דפק חוק' במקום פאנקי, תקע את הפאנק הארוך שלו בפרצופי התחרות. יום שלישי הגיע, יום שלישי הכחול. הבד שלו מלא ומונח על השולחן. קמיל אגר את כל השנאה שהיה יכול, שנאה לכל אלה שהטילו ספק במשחק שלו. שנאה לכל אלה שהטילו ספק בשמו.

'אין יותר פאנקי מזה, תנו לאלבום השחור להמריא', אמרה רוח הרפאים החשמלית. קמיל החל לבכות. הוא הרגיש מרומה ושוטה. במקום הנמוך ביותר, הוא הניח לצד השחור שלו ליצור משהו מרושע. 'שני כושים מאוחדים', קמיל והאגו שלו. 'בוב ג'ורג''. למה? „רוח הרפאים החשמלית חייבת למות, למות בלב כל מי שרוצה אהבה. למות בלב כל האנשים שרוצים שינוי. למות בלב כל הנשים שרוצות תינוקות שיגדלו עם כוח נשמה חדש. אהבת חיים. אהבה־סקסית, התחושה שיש לך בהתאהבות. לא בנער או נערה אלא עם השמיים מעל. קמיל גילה מה להרגיש.

„הלילה אנחנו עושים אהבה רק במלים. הבנות ראשונות, התרגשה הזו כל כך טובה בכל דרך שהיא. אלוהים חיו תנו לו לגעת בכם והוא ישבור כל צמא. תנו לו לגעת בכם ומעטפת של שלום תקשט אותכם. אלוהים חיו תנו לו לגעת בכם והאהבה הסקסית שלכם תיוולד. תנו לו לגעת בכם, תנו לו לגעת בכם, והשמיים יהיו שלכם. ברוכים הבאים לדור הכוח החדש..." ■

לקראת ראש השנה

עד 30%
הנחה
על כל
רהיטי
מרס

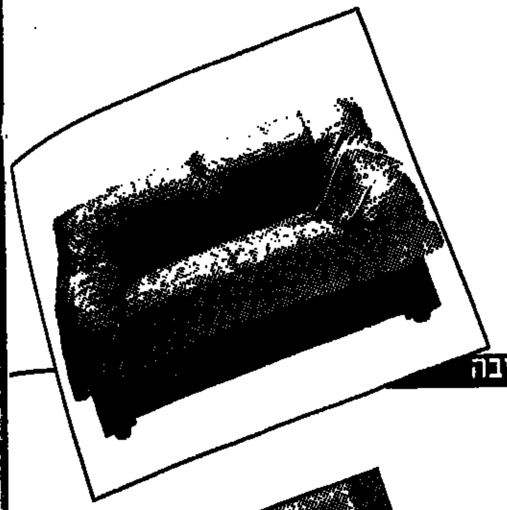
מערכות ישיבה

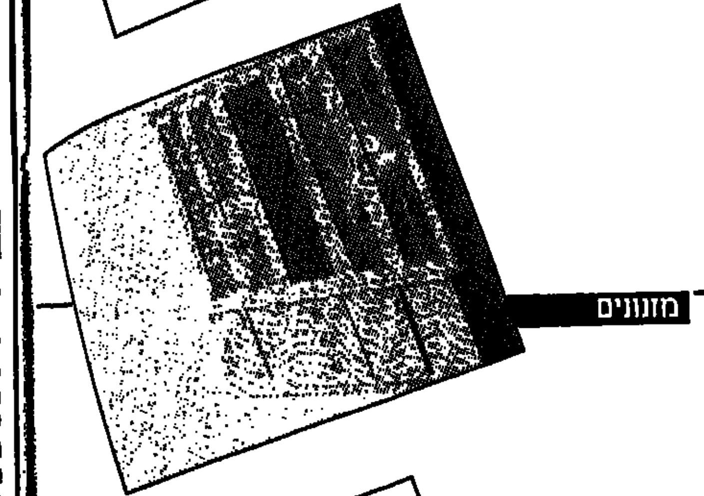
מזנונים

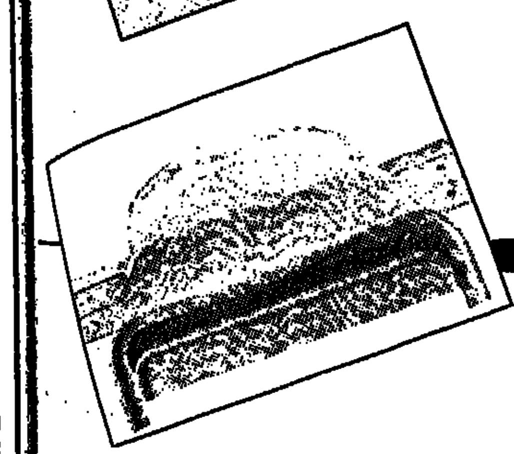
חדרי שינה

חדרי ילדים ונוער

פתוח במוצאי שבת

- המבצע מוגבל עד גמר המלאי
- אספקה מיידית
- תשלום במזומן

בית מרס
מפגש הריהוט האירופאי הגדול בישראל
תל־אביב, הרצל 158; באר־שבע, דרך חברון 4.

אומרים ישנה ארץ

הליכה במים בנחל

עץ דולב לצד נחל בצת

תצלומים: יוסי סהר

FIBER-7
אמריקה חוטפת ומרזה...

מאת טלי חן

החטיף האמריקאי FIBER-7 שחדר לשוק הישראלי לפני שבועיים, כבר זוקף לזכותו תוצאות מרשימות. רבים זללו מן החטיף הטעים וירדו במשקל. אלפי ישראלים הצטרפו להצלחה האמריקאית.

פליטי הדיאטות השונות נאחזו לפני שבועיים ב־FIBER-7 החטיף המתוק והמזין, המקפל ארוחה טעימה ומשביעה במספר קלוריות מועט. אנשים שניסו עשרות דיאטות ולבסוף מצאו עצמם שוב עם הכרס המשתפלת והמיותרת ועם הירכיים העבות הנצחיות, החליטו לנסות את FIBER-7, זאת לאחר הדיווחים המעודדים שהגיעו מארה"ב ומאירופה.

והתוצאות היו מרשימות. רק שבועיים חלפו, וכבר השילו מאות אנשים קילוגרמים רבים. יהודה ב. מת"א, התמכר לטעם הנפלא של FIBER-7, ולהפתעתו "איבד" 6 ק"ג במשך 10 ימים בלבד. "אכלתי את החטיף כי הוא פשוט טעים", הוא מחייך, "ופתאום גיליתי שהכרס שלי כמעט נעלמה".

חצאית צמודה

נשים ונערות שעמלו וטרחו שנים על ביצוע דיאטות מורכבות ומסובכות, מצביעות על הקלות והנוחות שבהרזיה עם FIBER-7. ארוחה שלמה מונחת על המדף במטבח ואין כל צורך לטרוח ולהכין. כעבור שבועיים נשרו ס"מ מיותרים ומביכים, והדרך היתה פנויה לשיווק חטוב על שפת־הים ולחצאית צמודה.

יוסי ש. החליט לטובת FIBER-7 בשל הרעיון של ארוחת־כיס. כאיש עסקים טרוד לא התפנה מעולם לדיאטה, אבל אי־אפשר היה להתעלם מה"חגורה" החד־משמעית שצמחה במשך השנים, סביב המותניים. FIBER-7 קסם לו מיד. במשך שבועיים הפך החטיף המתוק לבן לוויה קבוע שנועד לשליפה בצהריים.

היום, לאחר שבועיים הפכה ה"חגורה" מצמיג של משאית לצמיג של... אופניים.

מומחים מציינים כי התוצאות הטובות תואמות את הציפיות, לאור ההצלחה העצומה שנחל החטיף בארה"ב ובשוק העולמי בכלל. סקר צריכה העלה כי 90% מצרכני FIBER-7 בעולם ירדו במשקל 10–15 ק"ג תוך 2–3 חודשים.

שיטה מיוחדת

השימוש ב־FIBER-7 מומלץ גם למי שמקפיד על מזון בריאות וגם למי שבריאותו סתם יקרה לו. כל חטיף אינו רק מעדן מענג, אלא אוצר תזונתי המורכב מ־44 רכיבים המכילים את כל אבות המזון.

הצד האחר של ההצלחה הוא שיטות השיווק. המעוניין להצטרף למעגל מצליחני־ההרזיה מתקשר לאחת הסוכנויות הרשומות מטה, יועצת מקצועית תגיע אליו. היא תדריך ותסייע ביישום מהנה של הדיאטה הקלה. מקץ שבועיים יגלו ישראלים רבים נוספים כי השאירו מאחוריהם ק"ג רבים.

יחד עם זאת, לאור הלחץ הרב, תימכר דיאטת FIBER-7 גם בבתי־טבע ובבתי מרקחת.

רשימת הסוכנויות: ■ ת"א: **משרדי חברת דו"של** (24 שעות ביממה) – 216578, 287636 ● מלכה פונצקי (תוכנית ל') – 5411781 ● אסתר שלי (תוכנית ל') – 5411294 ● שרה שטיינר – 5412713 ● אירית שטיינברג – 441062 ● רמי אייל – 457667, 497827 ● מרפאת מדיקלאס – 5461682 ● חנות מגרנות (גן העיר) – 5449089 ■ ר"ג: חב' פירסל בע"מ (סוכנות שווק) – 726979, 733289 ● אנלה זילברמן – 7528170 ■ גבעתיים: מאשה שטרנבך – 735614 ■ בני ברק: מכון "רוזית" – 789983 ■ קרית אונו: ד. קניגסברג – 342240 ■ רעננה–כפ"ס: א. אפרת – 052-452702 ● דורית זכאי – 052-450589 ● ציפי שווק – 052-911770 ● מפגש טבע גן השרון – 052-23630 ● חנות מגרנות – 052-917828 ■ אבן יהודה: ר. רונית – 053-698756 ■ נתניה־חדשות: יונה דותן – 053-666530 ■ רמת השרון–הרצליה: נירה נוביק – 474480 ● חנות מגרנות – 052-87253 ■ חולון: קותי חנוך – 5055470 ● דורון פורמן – 845264 ● חנות מגדנות – 842710 ■ בת־ים: תמיר גדעון – 596606, 5035639 ■ ראשל"צ: אורנה סולומון – 955294, 993381 ● חב' יצחק כחלון (סוכנות שווק) – 999440, 9668102 ■ רחובות: שלמה הורוביץ – 08-467324, 08-466184 ● מיכל פלד – 08-464048, 08-9667913 ■ מ"ית: בלומה רפפורט – 911729 ■ אריאל–בקעת־הירדן: דבורה גטניר – 9365376 ■ לוד–רמלה–שילה: חדוה לוי – 08-261123 ■ חדרה: יעקב רובין – 06-334883 ■ חיפה: חנות מגדנות – 04-244772 ■ קריות־ים: תחיה איתן – 04-703035 ■ נהריה: חנות קטנה ומטריפה – 04-922329 ■ מגדל העמק: ברכה אברהם – 06-542672 ■ עפולה: שורנה ליבוביץ' – 06-599059 ■ נצרת־עילית: שלום חנוך – 06-571251 ■ טבריה: חנות טבע'לה – 06-32056 ● רחל כרמל – 06-796606 ■ ירושלים: נ. נילי – 02-343454 ● דנה כץ – 02-232449 ■ אשקלון: מיכל גונן – 051-34630 ■ ב"ש: חנות מגדנות – 057-35271.
■ הפצה לבתי מרקחת ובתי טבע: לת"א: ש. אתי – 5411294; לצפון: א. דוד – 497827; לדרום: מ. משה – 5412519.

להצליח בבגרות

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט - שאל את חבריך. למד מנסיונם של אחרים!

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד ינואר 1989 לכל מקצועות הבגרות:

באולפן לבגרות: 1. 80% מהתלמידים עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה במועד יוני 1986. 27% קבלו ציונים 9 ו־10, ציון ממוצע 7,4. 2. לימוד עד להצלחה בבחינה, ציון 8 או יותר ללא תשלום נוסף. או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני, ציון 5 או פחות. 3. מורים מעולים בכיתות קטנות. 4. לומדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם. 5. זהו ביה"ס היחידי שבו מגישים התלמידים את שעורי הבית למורה בכל שעור. 6. בסקרי דעת קהל של חברת "קלע" **נבחר האולפן לבגרות כביה"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל זה שלש שנים ברציפות.** לכן, אם אתה זקוק לציונים גבוהים בבגרות - מקומך באולפן לבגרות. הנך מוזמן להתייעצות בלתי מחייבת.
סיוע כספי לחיילים משוחררים שסיימו פחות מ־12 שנות לימוד באמצעות היחידה להכוונת חיילים משוחררים.

20% הנחה
לנרשמים השבוע

ראיון בלעדי עם מנהל האולפן לבגרות, בי"ס ערב לבגרות הגדול ביותר בישראל, אינג' א. לחמן (מחבר הספרים).

הפתרון הגואל

מורה מקסים, מקסים, אוירה נהדרת בשעורים וממש כיף ללמוד ביחד. זוהי תגובתה של תלמידה אחת מיני רבות הממליצות בחום על הלימודים באולפן לבגרות המשמש כבי"ס טוקר ועריך לאקסטרנים.

שאלנו את מר לחמן: האמנם נמצא הפתרון הגואל לתלמידים המעוניינים להשיג תעודת בגרות?

תשובתו: האולפן לבגרות שנוסד בשנת 1979 הציב לעצמו מטרה לא רק ללמד את כל מקצועות הבגרות, אלא אף להביא את התלמידים לאהוב מקצועות אלה ולהנות מן הלימודים.

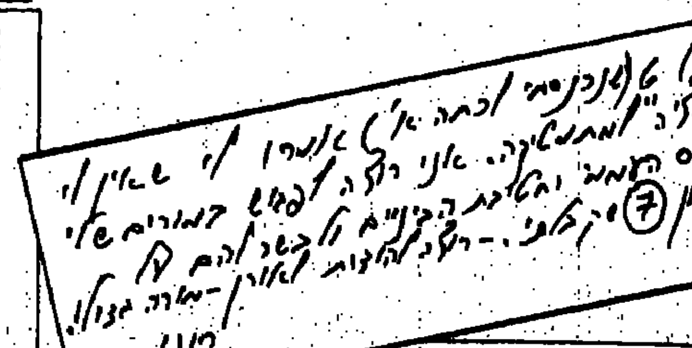

שחר בן־יעקב
"באתי לאולפן לבגרות ללא כל ידע מוקדם, הוצאתי 8 במתמטיקה ו־9 באנגלית".

אליהו חנות:
"מ־6 נחיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות".

הצלחה מדהימה

האם הצלחתם במשימתכם?
תשובה: בסקר שערכנו בקרב בוגרי האולפן לבגרות, שניגשו לבחינות במתמטיקה במועד יוני 1986 התקבלו התוצאות הבאות:
80% עברו את הבחינה בהצלחה (ציון 6 או יותר). 27% קיבלו ציון 9 או 10, ציון ממוצע: 7.4.
שאלה: ומה בדבר המטרה השניה, אהבת המקצוע? תשובה: ראה את תגובות הבוגרים (מקצתן ניתן בעמוד זה).

בפיקוח משרד החינוך והתרבות.

האולפן לבגרות
בהנהלת המהנדס **א. לחמן**

תל־אביב: דרך חיפה 81 (בנין תיכון חדש חדר 7) טל': 5461106; 03-5460618
ירושלים: רח' המלך גורג' 16 טל': 222375, 02-222340
חיפה: רח' יל"ג 3, בית ליגת נשים טל': 667411, 04-641040
באר־שבע: רח' העצמאות 40, טל': 71690, 057-73146
מיזוג אויר מלא בכיתות.
ראש־העין: טל' 03-9369459

אומרים ישנה ארץ

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

תחילת המסלול בכביש הצפון (כביש מס' 899), כקילומטר מזרחית למושב גורן. כ־50 מטר מזרחית לכניסה לגרנות הגליל (בק"מ 13.8 של כביש הצפון), יוצאת צפונה דרך עפר משולטת, עבירה לכל רכב בכל ימות השנה. ניסע בדרך זו וכעבור 800 מ' נגיע אל מגרש החניה והניון פקוקים (מס' 1 במפה).

אם הולכים ברגל, אפשר לקצר ולהגיע לכאן בשביל המשולט, היוצא מן הכביש ק"מ 13.3.

בנקודה הצפון־מערבית של החניון ניצב שלט, המתאר את המסלול. מכאן נלך בשביל המסומן בכחול. נעבור את השלוחה שבין נחל גליל לנחל שרך, נחצה את אפיק הנחל, היבש רוב ימות השנה, ונגיע לקרחת יער (2).

בקרחת זאת גדלים עצי החורש הים־תיכוני הטיפוסי: אלון מצוי, אלון תולע, אלה ארצישראלית, בר־זית צפוני ואשחר מנוקד. בין העצים האלה, קרוב לאפיק הנחל, נראה נציגים של חורש הים־תיכוני הלח: כליל החורש, ער אציל ואצר סורי.

בתוך הקרחת גדלים צמחי חורש יבש: חרוש מצוי, האחירותם החורש, צחנן מבאיש, קידה שעירה, שילהבית דביקה ומרווה משולשת.

השביל חוצה שוב את אפיק הנחל ועולה לגדתו המערבית. מכאן (3) אפשר לראות לפעמים עדר של שפני סלע נהנה מאמבט שמש על הצוק שמנגד. בקיר של גדת הנחל גדלים צמחים אופייניים לגיר רך, וביניהם קטלב מצוי, פרע קטן־עלים, מינים ממשפחת הלוטמיים השפתניים והסחלביים. כאן פורחת באביב מישויה פעמונית.

השביל חוזר לאפיק הנחל, בו גדלים עצים אופייניים לחורש לח ומוצל של מיפנים צפוניים בגליל המערבי. למרגלות עצים אלה נבחין בעצבונית החורש, ובמקומות שאור השמש חודר בין העצים, צומחים שלהבית דביקה ומרווה משולשת.

על הטלעים שבאפיק מצויים חזזיות וטחבי עלים. בסדקי הסלעים נוכל למצוא מיגוון עשיר של שרכים, שעל שמם קרוי הנחל, וביניהם שרכיה אשונה, אספלניום שחור, דנדנה רפואית ורב־רגל פשוט. בין העצים ועליהם משתרגים הרבה מיני מטפסים, ביניהם קיסוסית קוצנית, פואה מצויה, טמוס, ספלול ואספרג החורש.

לאחר הליכה של כמחצית השעה לאורך האפיק, נראה בגדה הצפונית של הנחל (4) את פיתחה של מערת שרך (המסומנת כראוי רק במפת שבילי הגליל העליון).

מי שמגיע למיסע, נחל בצת (5) מבלי לראות את המערה, סימן שהחמיץ אותה ועליו לחזור במעלה הנחל, כ־400 מטר.

נלך לעבר המערה, נצטייד בפנס וניכנס לתוכה.

בקצה מיסדרון הכניסה הגבוה נגיע לחדר ראשון, ובו נטיפים נהדרים וזקיף גדול. המתקשים בהליכה וילדים קטנים יחזרו על עקבותיהם, או ייצאו מכאן בפתח שבמזרח האולם (מימין לפתח שבו נכנסנו לחדר הנטיפים). המעוניינים להמשיך ירדו לשקע שמאחורי הזקיף, יעלו בסולם מתכת הניצב שם, ויטפסו לאולם נוסף. בצידו הצפוני של האולם מזדקר קיר ארוך. נעלה עליו ונמשיך ימינה (מזרחה) לאורכו. כך נגיע למיסדרון, ונזחל בו אל פתח היציאה העליון, הנמצא מטרים ספורים משם מימיננו, צמוד לריצפה, כשאור היום בוקע ממנו.

לאחר היציאה מן המערה נחזור לאפיק הנחל ונמשיך ללכת בו עד למיפגשו עם נחל בצת (5).

תוך כדי הליכה נשים־לב להבדלי הצמחיה בין שני הנחלים: בעוד שבנחל שרך הלכנו בתוך צמחיית החורש הים־תיכוני הלח, בעיקר עצי ער אציל, נפגוש בנחל בצת בעיקר צמחיית נחלים: ההרדוף ועץ הדולב המזרחי.

נמשיך מערבה, במורד נחל מצת, לאורך הסימון הכחול, כאשר שיחי הרדוף הנחלים גבוהים והולכים ככל שנתקרב לעינות כרכרה (6).

עיינות כרכרה הם מעיינות שיכבה. ליד המעיין הראשון, הנובע כל השנה, גדל עץ גדול של אלה ארצישראלית, שמעליו סלע מכוסה בנטף נחלים (טרברטין). מישקע זה מכסה על ענפים ושורשים מאובנים. היזהר לבל תפגע בהם.

מהמעיין נמשיך שוב באפיק הנחל. נוח ללכת בשביל המסומן, אך יפה יותר לסטות ממנו וללכת בתוך המים.

תוך כדי הליכה נעבור ליד עצי ענק של דולב מזרחי, בין שיחי הרדוף המגיעים למימדים של עצים. כן נראה כאן שיחי פטל קדוש ואבנים מכוסות בשרך היפה שערות שולמית.

לאורך הנחל נוכל לפגוש לעיתים בצפרדעים וקרפדות, ולראות את ראשניהן או את שרשראות הביצים שהטילו במים. אם יתמזל מזלנו, נוכל לראות ביום לח גם סלמנדרות. הסלמנדרה האיטית, המנית עם הדו־חיים, מזכירה בצורתה תודון שחור, חלק ולח, שכתמים כתומים־צהובים בוהקים על גופה.

בבריכות המים הטבעיות נוכל להשתכשך, אך בשום אופן אין לקפוץ לתוכן.

דרכנו תביא אותנו לבריכת אגירה מבטון, שהמים נשאבים ממנה בצינור מתכת להשקיית המטעים של קיבוץ אילון.

נמשיך באפיק עד חורשת האקליפטוסים, ניפנה בעיקבות הצינור אל תחנת השאיבה, נעקוף אותה ממזרח ונגיע אל מגרש החניה (7). כאן ממתין לנו הרכב. מטיילים שהגיעו באוטובוס או משאית ימשיכו ברגל במעלה הכביש, מהלך 10 דקות עד לקיבוץ אילון. מכאן ניסע לאורך כביש המערכת של המשק, בחזרה אל כביש הצפון.

□ **בורק יהושע**
(רכז חוגי סיור נהריה)

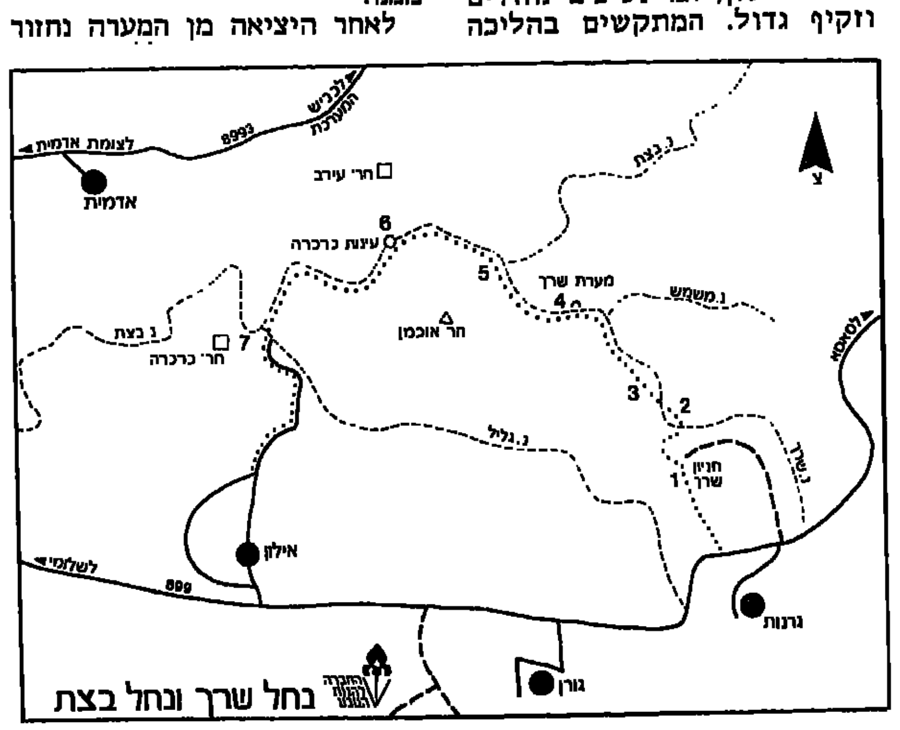

נחל שרך ונחל בצת

איור: דן לבני
שומעים אגדה בתוך מערת ואדי שרק

מידע כללי:

- **מפה:** מפת טיולים וסימון שבילים הגליל העליון בהוצאת החברה להגנת הטבע.
- **אורך המסלול:** כ־4.5 ק"מ.
- **משך ההליכה:** כ־4 שעות.
- **גיל המטיילים:** לכל המשפחה.
- **עונה:** כל השנה.
- **ציוד:** מימיה ופנס. למעונינים – גם בגד רחצה ונעליים להליכה במים.
- **ביטחון ועזרה רפואית:** משטרת נהריה, טל' 04-920344. מגן דוד אדום נהריה, טל' 04-923333. בית החולים הממשלתי נהריה, טל' 04-922101.
- **גישה לרכב:** המסלול מתחיל בחניון נחל שרך ליד מושב גרנות (כניסה מכביש 899 ק"מ 13.8) והוא מסתיים בכביש היורד לנחל בצת בקיבוץ אילון (נא להקיף היישוב לפי השילוט לאורך גדר המערכת המערבית ולא במרכזו). הדרך עבירה לכל כלי הרכב להוציא אוטובוסים ומשאיות (בגלל פיתולים חדים).
- **שמירת טבע:** המסלול עובר בתוך שמורת נחל בצת. שמור על הנקיון. אין לפגוע בחי, בצומח ובדומם.
- **מידע נוסף:** בבי"ס שדה גליל מערבי, ד.נ. גליל מערבי, טל' 04-823762.
- **אתרים לביקור:** הנקרות בראש הנקרה, טל' 04-857-110/1.

חוגי הסיור של החברה להגנת הטבע

לאחר מלחמת יום־כיפור הקימה החברה להגנת הטבע חוגי סיור במפעל הנצחה ייחודי לנופלים. במגמה – לקרב את הנוער לארצו דרך הרגליים. החוגים, שהחלו בהיקף קטן, גדלו והתרבו וכיום פועלים ברחבי הארץ, מקריית־שמונה בצפון עד דימונה בדרום, כ־4000 חברים, בכ־300 חוגי סיורות וידיעת הארץ. בכל חוג חברים 15־20 בני נוער בגילים 13–18, הם מתכנסים אחת לשבוע, לפגישה בת 2־3 שעות ואחת לחודש לטיול של יום־יומיים. בחופשות ובחגים הם יוצאים למחנות של 2־4 ימים.

בפגישות השבועיות נלמד החומר התיאורטי בנושאי ניווט, שדאות, ידיעת הארץ, וכן יוצאים לסיורים וטיולים בסביבה הקרובה.

בטיולים ובמחנות בא לידי יישום החומר הנלמד בפגישות השבועיות. הנוער לן אולי במאהלים בשקי שינה, מבשל את מזונו בעצמו, "חורש" חבלי ארץ ומגונט באזורים שמעמים רבות אינם בתחום השגתו בטיולי בתי־ספר או טיולי משפחות.

השבת יודרך הטיול ע"י המדריכים הצעירים של חוגי הסיור בנהריה. בחוגים אלה משתתפים כ־100 חניכים, הפועלים כבר ארבע שנים, בשיתוף המתנ"ס המקומי.

פרטים נוספים על חוגי הסיור: החברה להגנת הטבע, טלפון: 03-375063, קו פנימי 243.

עורכת: דפנה מרוז

הסיור בשבוע הבא:
לטיילת ארמון הנציב בירושלים

קיץ במודיעין טבע

מרכז המידע למטייל, של החברה להגנת הטבע, סגור עד סוף אוגוסט.

תחנת מידע וסיורים

בשבת, ה־13 באוגוסט, תקיים החברה להגנת הטבע טיולים מודרכים ע"י חוגי הסיור של נהריה, בנחל שרך ובנחל בצת. תחנת המידע תוצב בחניון שרך (מס' 1 במפה) בין השעות 9–11 לפנה"צ.

סיום המסלול – בקיבוץ אילון. 2 ש"ח יגבו במקום, להסעת המטיילים מהקיבוץ לתחילת המסלול.

הסיור מיועד לחברי החברה להגנת הטבע. מי שאינו חבר יוכל להירשם במקום לחברות, תמורת 38 ש"ח לשנה – ולצאת לטיול.

אורטה א רנין

מעדן דג בזיתים

בכל המרכולים ניתן להשיג דג קפוא משגע בשם "נסיכת הנילוס". הוא נטול עצמות, טעמו טוב, מירקמו רטוב-עסיסי, לא יבש כמו רוב הקפואים, והוא אפילו זול יחסית.

דגים – חגיגה מומלצת לכל מתנזרי בשר נבלות, לכל שומרי הגיזרה (74 קלוריות בלבד ל-100 גרם), ולכל המקפידים על אכילת EPA, "השומן הטוב", שעוזר בהורדת רמות כולסטרול גבוהות.

ולכל מי שמוכרח לדעת מה זה "השומן הטוב" של הדגים ומי המציא את החשמל ולמה, הסיפור הולך ככה, אם הבנתי נכון את ד"ר אליאב צרפתי: שומנים אינם מסיסים במים, ולכן הם נישאים בתוך הדם בהרכבים מסויימים של שומן וחלבון, שנקראים "ליפו-פרוטאינים". הליפו האלה מובדלים לסוגים שונים. חלק בעלי צפיפות נמוכה – מכילים יותר כולסטרול ופחות חלבון – והם גורמים להתקפי לב, שבץ, הרס כלי דם ושאר מרעין בישין. וחלק בעלי צפיפות גבוהה – מכילים כמות גבוהה יותר של חלבון במיבנה – ולא רק שאינם מזיקים, אלא אפילו מועילים, בהיותם מין צייד אספן כולסטרול מדפנות כלי הדם, וככה מסייעים לצימצום הנזק.

מכל זה נובע, שנכון יותר להעדיף אכילת שומנים מצפיפות גבוהה, כמו אלה שמקורם בדגים, למשל, על פני שומנים מצפיפות נמוכה, הנפוצים בבשר אדום למשל. זהו. ההשכלה נגמרה.

המאכל הזה טעים להתעלף, וכל הסיר, שמתקבלות ממנו עשר מנות, כל הסיר – כולל חצי קילו הזיתים שבמירשם, כולל 4 כפות השמן – זה 2000 קלוריות, שבחלוקה למנות זה 200 קלוריות למנה. יותר דיאטטי מגבינה רזה, ואיזה הבדל!

אגב, זיתים. זית ירוק הוא לא זן אחר מזית שחור. השחור, גם הוא אותו ירוק, אבל בשל מאוד, ומכיל כמעט כפול קלוריות. ישנה תופעה של צביעת זיתים שחורים בצבע מאכל שחור. למה? כלמו. אפשר לגלות את זה לפי צבע מי הכבישה. זית שחור אינו צובע את מי ההשרייה בשחור. זית צבוע, כן. אם המים שחורים – זה צבוע

ובעניין קלוריות: לפי "ערכם התזונתי של המזונות" של ד"ר יעקב אילני פינגנבאום, 100 גרם זיתים ירוקים כבושים מכילים 127 קלוריות בלבד, ומי שחושב שביסיות זה ביס-שמן, הרי ש-80% מהפרי הוא מים, ורק 12.5% ממנו זה שומן, כך שאפשר לעבור לנוח.

טוב, עכשיו באמת ניגמרה ההשכלה.

אם יש את כל המצרכים בבית, זה משחק ילדים להכין את זה, והטעם, אלוהים, הטעם הוא של שורה ראשונה בגן עדן!

צריך:

- 500 גרם זיתים ירוקים כבושים מזן מנזלינו בלי גרעינים (לא להשתמש באלה הרפוקים המרימו) זה שתי פחיות שימורים, שהמישקל מסונן שלהם נטו, הוא חצי קילו.
- 20 כוסות (4 ליטר) מים, להרתחת הזיתים.
- 4 כפות שמן
- 100 גרם שום טרי כתוש (שני ראשים יפים)
- 300 גרם רסק עגבניות (3 קופסאות קטנות)
- 1 כפית אריסה, או "סחוג תימני" (במרכולים, בצינצנות פלסטיות קטנות במקררי החלב)
- 4 כפות מחוקות אבקת מרק עוף
- 2 כפיות מחוקות מלח
- 1 כף מחוקה כמון
- 300 גרם כוסברה טריה קצוצה גס, עלים וגבעולים – 2 זרים ענקיים, 5 ס"מ קוטר כל אלומה מצד ה'גזעים' האסופים בגומיה. אם לא אוהבים כוסברה (איך? איך?) אפשר להחליף באותה כמות פטרוזיליה, אבלו זה פחות טעים
- 7 כוסות מים לתבשיל
- 1100 גרם דג נסיכת הנילוס קפוא

ההכנה:

שופכים לכיור את מי פחיות השימורים של הזיתים המגולענים. ממלאים את הפחיות עם הזיתים מי ברז, עוצרים אותם עם המיכסה, ושוטפים ככה כמה פעמים.

ממלאים סיר ענק עם 10 ליטר מים, שופכים פנימה את הזיתים, ומשאירים אותם לרתוח שעתיים על השעון. הפעולה הזו מחליפה תהליך ארוך ומתיש של הרתחה ושפיכת המים כמה פעמים. רתיחת השעתיים הזו עושה את כל העבודה. מוציאה מהם את המליחות של הכבישה, ומותירה אותם נייטרליים יחסית, כדי לקבל את טעם התבשיל.

אחרי שעתיים, שופכים את המים עם הזיתים למסננת, ומפנים בכך את הסיר הענק לתבשיל.

שמים בו 4 כפות שמן, ואת השום המרוסק. מדליקים את האש ומטגנים את רסק השום רק עד שהוא מלבין. זהירות! שום מושחם נהיה מר.

כשמלבין, מכבים את האש.

מוסיפים את רסק העגבניות, הסחוג/אריסה, אבקת מרק העוף, המלח, הכמון, הכוסברה/פטרוזיליה הקצוצה, ואת 7 כוסות המים. מערבבים היטב, ומוסיפים את ה'קרש' הקפוא הזה, דג נסיכת הנילוס, במצב קפוא (כן! ישר מהאריזה). שמים אותו באלכסון, נשען על דופן הסיר כמו מקרוני, וסוגרים את המיכסה.

מבשלים על אש בינונית, שעה בדיוק על השעון. באמצע, פותחים פעם פעמיים, וחותכים בסכין משוננת את ה'קרש' הזה, את גוש הדג למנות. בתוך הסיר. ככל שזה מתרכך ואפשרי. רווח נקי בקרש חיתוך מסריח, שלא לדבר על העמל לפרק גוש קפוא, או לחכות שיפשיר ויאבד נוזלים עקרוניים.

אחרי שעה זה מוכן. לא לבשל יותר מדי, כי בבישול-יתר מתחילים לבצבץ טעמי לוואי מרירים מהכוסברה או מהפטרוזיליה. לבחוש תמיד בזהירות, ולא יותר ממה שמוכרחים, אחרת מנות הדג מתפרקות לדייסה.

זה תבשיל מוטרף, רב כיווני. רוצים, הוא מככב בתור מרק סמיך, עשיר, בניחוח אלוהי. רוצים, זה רוטב משגע לקוסקוס. רוצים, זה תבשיל חלומי נטו, שאפשר לטבול בו פיסות פיתה מושחמת עד דרגת שביר מתפצפץ. משהו תראו אם לאו

טינת דגאון

חצי קילו, מישקל מסונן, זיתים ירוקים מזן מנזלינו, בלי גרעינים (אפשר מוכן. זה שתי פחיות). לשטוף, להרתיח שעתיים בעשרים כוסות (4 ליטר) מים. אחרי שעתיים, לכבות אש, לסנן את הזיתים, לשפוך מים.

באותו סיר ענק לטגן 100 גרם (שני ראשים) שום טרי כתוש עם 4 כפות שמן, עד דרגת 'מלבין'. לכבות אש. להוסיף 300 גרם (3 קופסאות קטנות) רסק עגבניות, כפית מחוקה אריסה או סחוג תימני, 4 כפות מחוקות אבקת מרק עוף, 2 כפיות מלח, 1 כף מחוקה כמון, 300 גרם כוסברה טריה (2 זרים ענקיים, 5 ס"מ קוטר כל אלומה מדוד מצד ה'גזעים' האסופים בגומיה) קצוצה גס, עלים וענפים. גם זה פיסות של חצי ס"מ. אפשר, אבל פחות טעים, אותה כמות פטרוזיליה.

מערבבים היטב, מדליקים את האש, מכניסים פנימה, שישען באלכסון על הדופן, את ה'קרש' הקפוא, 1100 ק"ג בערך (אפשר יותר, אך לא פחות) דג נסיכת הנילוס קפוא, מבשלים על אש בינונית, מיכסה סגור, שעה בדיוק.

באמצע הבישול בערך, חותכים עם סכין משוננת את הדג למנות, בתוך הסיר. פעולה קלה מאוד כשכבר קצת רך. לא לערבב יותר ממה שמוכרחים, כדי לא לפורר ולעשות 'דייסה' מנתחי הדג. אחרי שעה מכבים את האש, ורבותי, החלום מוכן.

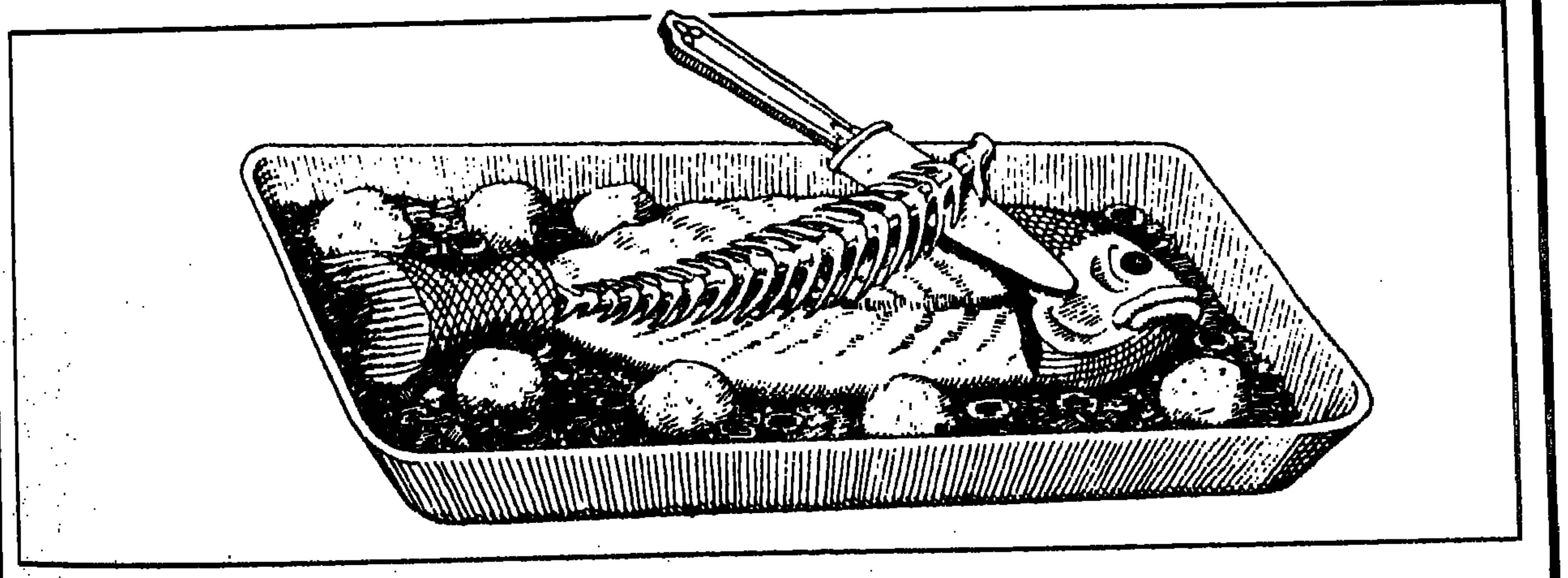

פטנטים

הזוהר האבוד של האמבטיה

שוב טיול מאורגן אל חדר האמבטיה, והפעם בענין שיפוצים לשיפורים.

לא כל "ברוך" ניתן לתקן, אבל לפעמים, נס משמים, קורית גם תקלה שיש ממנה דרך חזרה, השבח לאל.

אז זהו. יש לי כעת דיבור עם האחראי על הנקיונות בבית. אני אדבר בלשון זכר כמובן, בגלל שאני רקרנית סטפס ידועה מצד האמנציפציה, אבל כל אחראי ואחראי יהיה אחראי להוסיף לעצמו את יו"ד הפעולה אחרי כל פועל, פן חלילה נפספס את קהל המטרה, מצד המציאות.

ואחרי שסידרנו את זה, הנה איך מסררים אמבטיה ואריחים כהים, שהלכינו מרוב צער בנחילים לבנים דלוחים לנצח, בגלל שמתלהב אחד לניקיונות שפך (ויו ויו) חומצה חזקה, "כדי לנקות את האבן". האבן ירדה, אבל זיכרה הלא ברוך נשמר לעד בתוך האמאייל הכהה.

אז תתכבד (יו"ד הפעולה) עיוני, ונקה (יו"ו) את איזור הפורענות עם חומר קונבנציונלי, יבש היטב עם מגבת, ועל האזור היבש של האמבטיה או האריחים הכהים המולבנים בורזיפים, תתחיל למרוח וזלין בכמות דקיקה. כמו הכמות שהיתה דרושה לצחצוח נעליים. קח סמרטוט יבש, ולחץ בכוח, בתנועות הברקה סיבוביות את הוזלין הדקיק לתוך האמאייל.

התוצאה הסופית צריכה להיות שיכבה כה דקיקה, שתנצוץ בברק מט-משי, לא "המראה הרטוב".

להשאיר ככה את העסק למנוחת לילה, ולהתחיל להרטיב מחדש רק למחרת, כדי שהשומן ייספג מעט בתוך האבן.

למחרת, חמים והסבון אומנם מורידים מעט את השומן בחזרה, אבל מטיפולים חוזרים ונשנים, בסוף, השכבה הנקבובית הלבנבנה הזו מתמלאת בוזלין עמיד. זה אף פעם לא יהיה כמו כשנפגשתם פעם ראשונה, אבל שמונים אחוז מזה זה גם כן משהו.

פוליטיקה גבוהה

איך אשתו של נפוליאון היתה מוציאה אותו מדעתו?

איך שהוא היה מגיע מהעבודה, היא היתה שמה לו את התיק על המקרר.

רהיטי שנו בע"מ

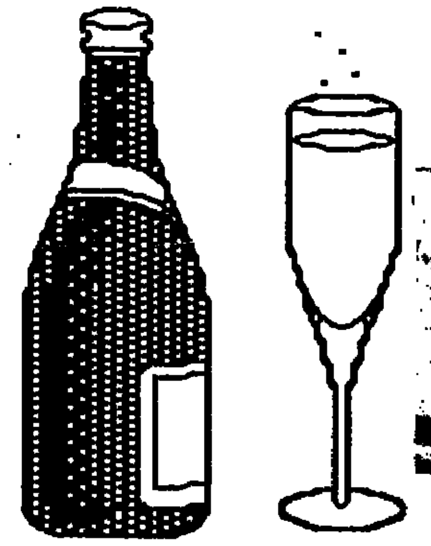

סגנון חדש בעי"ף הריהוט!

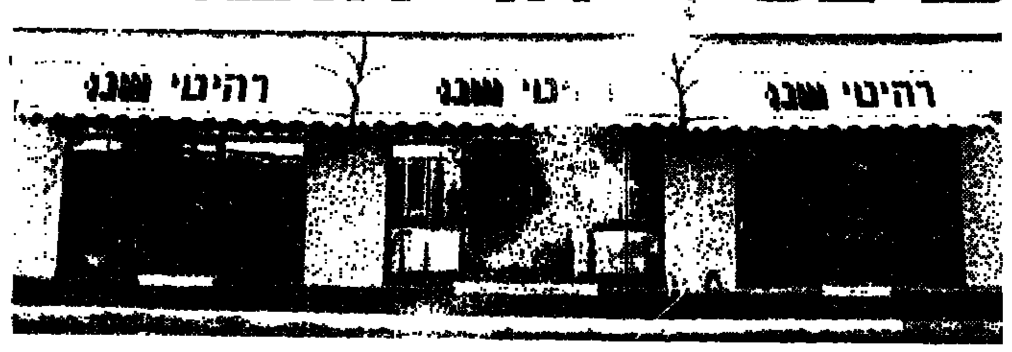

בואו לפתיחה החגיגית והתרשמו במו עיניכם!

500 מ"ר של רהיטי יוקרה!

ברשותנו כל סוגי הרהיטים ● אפשרות להתאמת ריהוט לכל לקוח ולכל תקציב!

לכל ידידינו ומכרינו וכן לקהל הרחב: הנכם מוזמנים להרמת כוסית לפתיחת חנותנו, אי"ה, בשבת זו, 13.8.88. פני ודני פרץ

אנו מודים לכל מברכינו, פני ודני פרץ

שעות פתיחה:
א'–ה': 08.00-20.00 רצוף
ו': 08.00-14.00
פתוח גם בשבת 10.00-21.00.

"רהיטי שנו": בת-ים א. תעשיה, רח' העבודה 27, טל 03-5519240

לדני, עם פתיחת חנותך החדשה עלה והצלח! הקובר רהיטים. חנות המפעל: רח' לישנסקי 83, אזורתעשיה חדש ראשל"צ (צמוד להיפרכל), טל. 9614517, 03-9614559. המפעל: רח' לזרוב 9, א. תעשיה חדש ראשל"צ

לדני, עם פתיחת חנותך החדשה עלה והצלח! N&Y. חנות המפעל: אמעל 23 ק.אריה פית, טל. 9243044/7. מפעל ותצוגה: איתן 3, בית גירון, א.תעשיה חדש, ראשל"צ, טל. 9612171, 961138

לרהיטי שנו ברכות ואיחולים! מוטי מדיני, נגריה ומרפדיה. ייצור מערכות ישיבה. רחוב בן-עטר 11 ת"א, 832028

לדני ברכות ואיחולים לבביים. לב שלטים יפים בע"מ. בית גירון, 9611012

לדני עם פתיחת החנות החדשה עלה והצלח! רשף רהיטים

לדני! אתך לאורך כל הדרך! שאול, מצבעת רהיטים אלי סויסה. בית גירון, א. תעשיה חדש ראשל"צ

לדני ופני – אתכם לאורך כל הדרך! צח ביטוחים. איציק מחלי וצוות המשרד

לדני, אתך לאורך כל הדרך עלה והצלח! רהיטי מאיר בע"מ

לרהיטי שנו! עלו והצליחו. ב.ט.ש. שולחנות, דרך יפו 1, ת"א, טל. 650371

לדני! קבל איחולי כל טוב והמשך הצלחה בעסקים. מאחלים: אהרון שכטר וצוות המשרד

לדני, שא ברכות לחנותך החדשה! מאחלים: מפעלי י. בר-דוד, יצור ושיווק מערכות ישיבה. מפעל: קורדוביר 8 ת"א טל. 822257. תצוגה: חולון, האורגים 1, פ' המלאכה 3, טל. 5562130

לדני! עלה והצלח, כה לחי. מאחלים: מרפדית [illegible], ייצור מערכות ישיבה, רח' פלורנטין 13 ת"א, טל. 828203

לרהיטי שנו! עלו והצליחו. מאחלים: אילת בע"מ, אילנה ודני ויינר

לדני! עלה והצלח בחנותך החדשה. מאחלים: נגרית טבוך ובנו לייצור מזנונים, הסדנא 14 ת"א, טל. 820563

לרהיטי שנו! מיטב הברכות והאיחולים. רב רהיטים, בית גירון 9410787

לדני! אתך לאורך כל הדרך. מרפדית אביבית בהנהלת נוש, הרצל 120 ת"א 820735

לדני! המשך שגשוג בחנותך החדשה. מאחלים: גלריית רהיטי יוקרה, רח' האורגים 5, חולון, טל. 5564973

לדני! עם פתיחת חנותך החדשה עלה והצלח. מרפדיה ד.ד. לוגסי, פלורנטין 4 ת"א טל. 03-811301

לדני! בברכת המשך עבודה פורייה. מאחלים: מטבחי מיטל, לאה ואלי בן-ניסן, בית גירון, אליהו איתן 3 ראשל"צ, טל. 9610881

לדני! קבל איחולי כל טוב והמשך הצלחה בעסקים. מאחל: פ.ע. רהיטים בע"מ, רח' יפו 25, ירושלים, טל. 02-241412

לרהיטי שנו, בהצלחה! מאחלים: מרפדית ליאורה, ייצור ושיווק רהיטים, בנבנישתי 4 ת"א, טל. 824051

לפני ודני! הרבה הרבה הצלחה. מחזיקים לכם אצבעות! מתחברים: גילה וצדוק טבג, מירלה ומלאכי אמיר, מאשה ויגאל אוחנה, זהבה וציון גל, תמי ואורי אמיר

לדני, עלה והצלח. מאחלים, מרפדית [illegible], חיים וטל 2 ת"א 813217

לרהיטי שנו, מיטב הברכות והאיחולים! מאחל: שגיא רהיטים, בן-יהודה 124 ת"א, טל. 235005

לדני עם פתיחת החנות החדשה עלה והצלח! ר.ק.מ. ייצור ושיווק שולחנות סלונים בהנהלת קרמבו, רחוב המסגר 8 בת-ים, טל. 5513765

מצטרפים לשאר הברכות. לוי חיים [illegible] טל. 9613332

לדני כה לחי! עוזיאל עצמון מרפדיה, בנבנישתי 5, ת"א

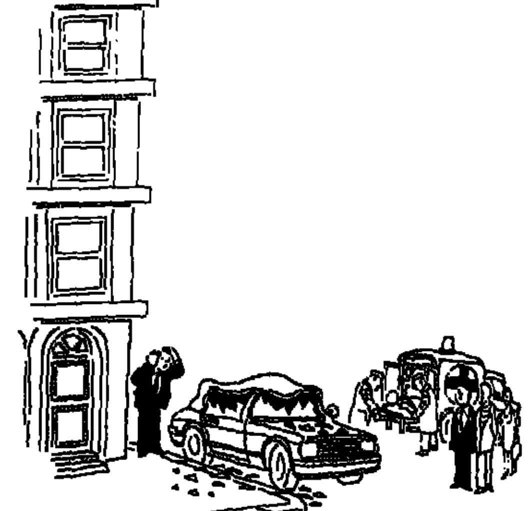

"מישהו נפל מהקומה השמינית על האוטו של המיסכן הזה..."

"יום אחד כל זה יהיה שלך, בני..."

"הבעיה עם נישואין היא, שאחר כך אני תמיד מצטערת..."

"ואז אישתי החליטה לנהל את רישומי מס ההכנסה בעצמה..."

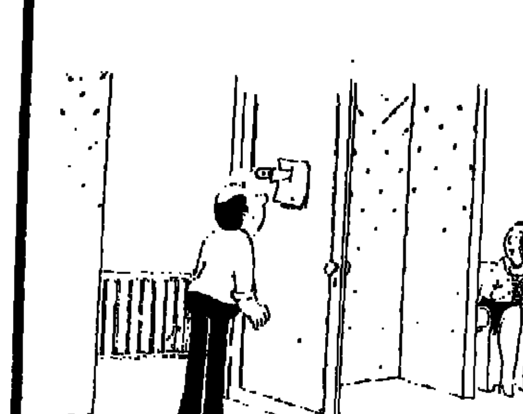

"חדשות טובות, יקירי!"

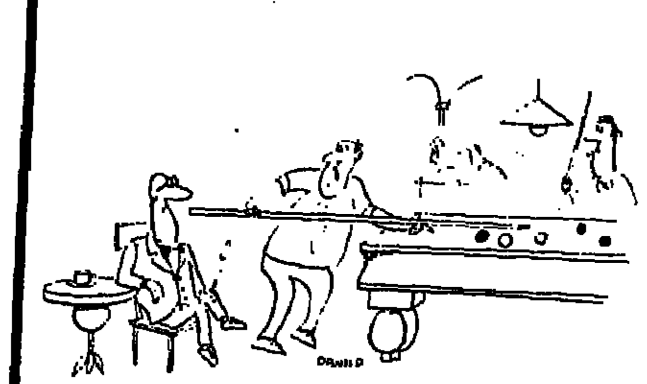

"איכפת לך לפתוח את הפה קצת?"

באזור התעשיה החדש ראשל"צ

עיר הרהיטים

התארגנות של 5 יצרני רהיטים ממיטב היצרנים בענף הריהוט

■ **לימור תעשיות רהיטים**
ההגנה 36 פינת אלטלנה (ליד נעלי גלי) טל. 9611977, 9613465־03

■ **המרהט רהיטים**
רח' משה שרת 6 טל. 9615660, 965595־03

■ **א.א. רהיטים**
רח' אצ"ל 35 (מול נעלי גלי) טל. 9611966־03

■ **ד. קובר רהיטים**
רח' לישנסקי 83 (צמוד להיפרכל) טל. 9614559, 9614517־03

■ **דלת חן - תעשיית ארונות**
יצרני ארונות בנישה ובאיכות אמריקאית.
רח' ספיר 9 מאחורי בית העלמין בחולון.
טל. 9616027/8, ה.המפעל-ד־זנגוף 226936,187

מבצע
■ על כל קניה*
אופני BMX מתנה לילד חינם!
■ ארוחה במסעדה סינית שוגון על כל קניה
* קניה מעל 2000 ש"ח

אלפי מטרים של תצוגת רהיטים
בוא לראות תצוגות מהממות של גדולי יצרני הריהוט בארץ
מבחר מרשים ומגוון של:
• סלונים - בד ועור • מזנונים • חדרי ילדים • פינות אוכל • חדרי שינה • חדרי ארונות • ארונות קיר, בנישה ובאיכות אמריקאית.
• כל פריטי הריהוט המשלימים.
עיצובים חדשניים במבחר צבעים עשיר.

פתוח בשבתות מ-11:00 עד 22:00.

קניה מאחור היצרנים הנ"ל ערובה לאיכות, אמינות שרות ואחריות.

לשבוע המתחיל ב־12.8.88 והמסתיים ב־18.8.88

מפת השמיים השבוע

השמש – נמצאת במזל אריה ומתקרבת בהדרגה במשך השבוע לקראת היבט חיובי כלפי הצמידות שבתאי – אורנוס במזל קשת. במצב זה פוחתת הנטייה למרדנות ומערכת היחסים עם בעלי סמכות משתפרת מאוד. בתחום הממשל גוברת הנטיה למצוא שפה משותפת עם האזרחים או עם קבוצות לחץ ארגוניות, וקיימת אפשרות מחודשת לשכנוע הדדי בין קבוצות יריבות או להתקרבות בין עמדות מנוגדות.

כוכב חמה – נכנס היום למזל בתולה, ובהדרגה, לקראת סוף השבוע מקרין היבטים חיוביים לכוכב נוגה (בסרטן) וכן לכוכבים נפטון (בגדי) ופלוטו (בעקרב). במצב זה , כושר השיפוט מתחדד וגוברת הנטייה לפתרונות מעשיים ותכליתיים. יכולת השכנוע טובה מן הרגיל ומקדמת את האינטרסים האישיים או המקצועיים.

כוכב נוגה – נמצא במזל סרטן ומקרין היבטים חיוביים לכוכבים פלוטו (בעקרב) וכוכב חמה (בבתולה), והיבט מקוטב לכוכב נפטון (בגדי). במצב זה הרגשות מוצאים ביטוי כלפי חוץ אם כי נחוצה תחושת ביטחון רגשי על מנת שהם יביאו תוצאות חד־משמעיות. לקראת סוף השבוע מקרין כוכב נוגה היבט שלילי מאוד כלפי כוכב המאדים (בטלה) וגורר עקב זאת עימותים חריפים בין שותפים או בני זוג, פירודים, ואיבה או עוינות בין יריבים.
כוכב צדק – נמצא במזל תאומים בהיבט שלילי כלפי כוכב חמה, ובמצב זה גורר הוא אותנו ליומרנות, הערכה עצמית מוגזמת, לפעולה גם ללא נסיון קודם, לוויכחנות ופולמוסים חסרי הצדקה, ולהתנגדות לקבלת ביקורת. מלבד היבט זה מקרין כוכב צדק היבט חיובי כלפי כוכב המאדים (בטלה) ומאפשר פעילות ספונטנית, ביטוי עצמי, ויכולת עמידה במצבי לחץ.
הירח – פותח את השבוע כשהוא במזל אריה וסוגר אותו כשהוא במזל עקרב. בשבת וביום א' נמצא הירח במולדו ולפנינו ראש חודש אלול. ברוב המקרים בראש חודש אלול הירח במולדו נמצא במזל בתולה כשהשמש נמצאת עדיין במזל אריה או גם היא במזל בתולה, או בגבול המזלות אריה ובתולה. עקב העיבורים אנו עדים לתזוזות שונות המביאות למצבים בהם גם השמש וגם הירח נמצאים עדיין במזל אריה בעת כניסתו של חודש אלול – המזוהה עם מזל בתולה. מצב זה מופיע השנה, דהיינו מחר ומחרתיים. אין ספק שמולד הירח כפי שהוא אמור להופיע השבוע, מבטיח ימים סוערים ודרמטיים בתחום המדיני־חברתי.

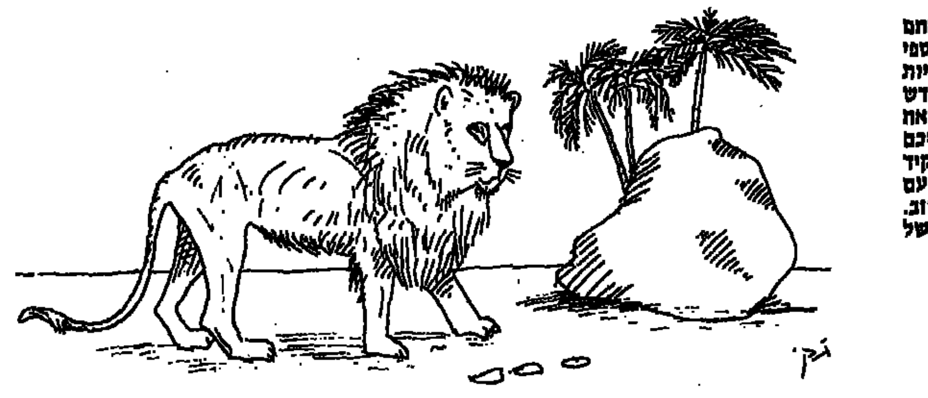

המשך מסעותיו של הירח בגלגל המזלות

ירח מזל אריה – בימים בהם מופיע הירח במזל זה, אנו מתקשים לבלום רגשות. היחסים עם הסובבים אותנו מלווים בהתלהבות ותמימות ובהבלטת האיכפתיות כלפיהם. התחום הרומנטי מקבל דגש מיוחד ומסעיר מן הרגיל אך קיימת סכנה של רכושנות מוגזמת כלפי בני זוג. מתחזקת הנטייה לצאת לבילויים מרתקים או למקומות בידור זוהרים ולתת ביטוי דרמטי לרגשותינו. עיסוק בענייני ילדים במשפחה מקבל גם הוא דגש וכך גם בתחום פיתוח היצירתיות וכושר הביטוי.

ירח במזל בתולה – בימים כאלה גוברת הנטייה ולהדחיק את רגשותינו למקום מרוחק ולהעדיף את הגישה השכלתנית, במרכז ההתעניינות מופיעים ארגון מחדש של עבודתה, תשומת לב מוגברת לענייני עבודה, תוך נטייה להשאר זמן רב יותר מן המקובל במקום העבודה, כן מופיעה התעניינות מוגברת בתחום הבריאות שלנו או של הקרובים אלינו, בתחום התזונה (התחלת דיאטה), ובתחום הלימוד והאימון בנושאים בהם עלינו להוכיח מיומנות.

ירח במזל מאזניים – בימים כאלה אנו נוטים להתרכז בפעילות ובטיפול בענייניהם של בני משפחה, שותפים ובני זוג, וכן בעניינים הקשורים ביחסים שבתוך מסגרת הנישואין, בתחרות עם יריבים, ובהתמודדות עם סכסוכים משפטיים. יחסים עם בני משפחה עומדים לבירור מחודש וכך גם היחסים הרומנטיים. לשותפים או לבני זוג אנו מיחסים חשיבות רבה מן הרגיל עד כדי סכנה של ויתור על עקרונות מצדנו. מאידך התגובות הן מאוד רגשיות תוך גילוי עצמי. שמירה על אוביקטיביות מקנה בימים כאלה יתרונות חשובים.

ירח במזל עקרב – בימים בהם הירח עובר במזל זה גוברת הנטייה להפגנה רגשית אך גם להשפעה על אחרים באמצעות רגש. אנו מעדיפים לטפל בעניינים סודיים ונוטים לפעול בהסתר ובסודיות. גוברת ההתעניינות ואף הפעילות בענייני רכוש וכספים, אך עמה גם גוברת הסכנה של פלישה לתחום הזולת או נטייה להשתמש באמצעים אשר אינם שייכים לנו על מנת לקדם מטרות אישיות. מעמיקה החוויה המיסטית והתחושות הטלפתיות מתחדדות יותר מן הרגיל. בימים כאלה גוברת במיוחד הנטייה האלהושית והיכולת לחזות ארועים טרם זמנם. יש לבלום בזמן כזה את הנטייה לשתלטנות וליצירת יחסי עוינות ואיבה.

אריה 24.7–23.8

מולדו של הירח במזלכם בתחילת השבוע, מעניק לכם יתרון חשוב בכל הקשור לנקיטת יוזמות חדשות וקידום אינטרסים אישיים ומשפחתיים. בני משפחה תומכים בתוכניותיכם והפופולריות שלכם גוברת. אף כי בתחום הפיננסי עדיין יש קשיים, זה הזמן לצאת להנפש ולנוח או לנסוע למרחקים. בתחום החברתי אתם צפויים לשעות יפות עם ידידים משכבר הימים. טרם חלפו הדאגות לצעירים במשפחה והנטל עדיין כבד.

בתולה 24.8–22.9

ענייני בריאות שלכם או של בני משפחה מקבלים בימים אלה דגש חזק. גישה עניינית ותכליתית בתחום זה תפזר את הערפל והוסר הודאות. בתחום הקריירה והעבודה העומס גדול מן הרגיל והעייפות נותנת אותותיה. עם זאת אתם צפויים לקבל במישור זה הצעות מעניינות או תמיכה חשובה אשר תקדם לכם את מעמדכם. בתחום הפיננסי על אף שיפור זמני מן הראוי לנקוט צעדי זהירות מיוחדים, ולהמנע מבזבוז כספים האמורים להיות חיוניים עבורכם בעתיד הקרוב.

מאזניים 23.9–23.10

מוכנות לנסיעה מקבלות תאוצה חזקה. מאידך ידידים או קרובים ממרחקים אמורים לבקר אתכם במפתיע ולבקש את עזרתכם. חיי החברה הופכים לאינטנסיביים- מאד ואינם משאירים לכם זמן פנוי לעצמכם. גוברת הנטייה לתגובות חריפות מן הרגיל כלפי הסובבים אתכם בלא יכולת לשלוט על כך. חרף הנטייה לגלוש לסכסוכים עם שותפים או בני זוג דוקא מהם יש לצפות לעזרה ולתמיכה בכם. זה הזמן לבצע שינויים ארגוניים במקום העבודה או שינויים במקום המגורים.

עקרב 24.10–22.11

בתחום המקצועי יוקרתכם עולה מאד ואתם זוכים לשבחים רבים. עם זאת העומס הכספי עדיין גדול ומקשה עליכם להפעיל תכניות עבודה חדשות. זה הזמן המתאים לארגן מחדש בתחום המקצועי את סדרי העדיפויות ואת שיטת העבודה. מידע חשוב המגיע אליכם מעניק לכם יתרון חשוב בהתמודדות על המקיד או על סמכות. מתחים עם שכנים או עם שותפים לשעבר חוזרים ומתישים אתכם שוב. בתחום הבריאות מומלץ להכנס למשטר של דיאטה או של פעילות ספורטיבית.

קשת 23.11–22.12

תקופת חשבון הנפש ממשיכה וגוברת התחושה כי המעצורים גדולים מאוד, הן בתחום האישי והן בתחום הכספי. שינויים בתחום הקריירה או המקצוע עומדים על סף מימוש, אך מסיבות שונות מתעכב התהליך. אף על פי כן גוברת בהדרגה הפופולריות שלכם ויכולתכם להשפיע ולקדם אינטרסים אישיים או מקצועיים. הצעות לשותפויות מקבלות תאוצה חזקה. בתחום הרומנטי אתם זוכים להצלחה גדולה. הרגשות סוערים ואתם חשים צורך להגיע להחלטות חשובות בתחום זה. סיום קשרים או חידושם עומד על הפרק וכן האפשרות למסד קשר רומנטי ממושך. מפגשים מרתקים צפויים לכם ומעלים לכם את המוראל. לאלה אשר כבר התמסדו מצפה ירח דבש מחודש.

גדי 23.12–20.1

רוב המרץ וההתלהבות מופנה בימים אלה לטיפול בענייני רכוש וכספים. אתם נוטים לשנות קצת המגורים או את האווירה במקום העבודה. שיפוץ או שינוי במקום המגורים או רכישת ריהוט חדש או החלפת מכונית מקבלים עדיפות. גוברת הנטייה לבצע שינויים אישיים ולהחליף עובדים או לגייס אנשים חדשים לתחום הפעילות שלכם. אין זה הזמן המתאים לבקש עזרה או תמיכה בתכנית או רעיון חדש ומוטב להמתין לזמן אחר בעניין זה. ענייני בריאות שלכם או של בני משפחה דורשים תשומת לב. מומלץ למצוא זמן למנוחה ולא להגיע למצבי תשישות.

דלי 21.1–19.2

הרגשות הרומנטיים חזקים מן הרגיל. הכישורים היצירתיים באים לידי ביטוי ואתם הופכים לפופולריים מאד ונהנים בהדרגה מעלייה במוראל. מצב זה מאפשר לכם להתמודד עם בעיות אישיות ומקצועיות ביתר קלות מבעבר ולשלב רעיונות חדשים בתחומים אלה. תשומת לב רבה עליכם להעניק לצעירים במשפחה או כלפי קרובים אחרים אולם יש לשמור כאן על פרופורציה נכונה. שותפים או בני זוג מבקשים את עזרתכם ותושייתכם. אין זה הזמן המתאים להכנס לעימותים ולסכסוכים עם קרובי משפחה או עם חברים לעבודה.

דגים 20.2–20.3

החישגים המקצועיים או החברתיים להם אתם זוכים אינם מצליחים להעלות לכם את המוראל, אתם חשים כי המאמץ גדול מדי ואינו מעניק לכם את התמורה המתאימה. ענייני כספים ורכוש מטרידים אתכם ונראה כי העומס בתחום זה גדול מן הרגיל. תכניות בדבר שינוי מגורים או מקום עבודה מקבלות תאוצה חזקה. ידידים ותיקים תומכים בכם ובתכניותיכם ומעניקים לכם בטחון מחודש. עם זאת הזהרו מידידים חדשים אשר טרם עמדו במבחן הזמן. צפוייה התקרבות מחודשת כלפי בני משפחה או קרובים. בתחום הרומנטי צפוייה הפתעה לטובה אך דרושה סבלנות רבה כדי להעלות מישור זה על דרך המלך.

טלה 21.3–20.4

אתם נקלעים להתלבטות קשה בין התחום המקצועי לבין התחום האישי והמשפחתי. המתחים בתחום המקצועי גוברים ומצב של חוסר ודאות הולך ומסתמן במישור זה. תהליך זה מקשה עליכם לנקוט יוזמה חדשה או שינויים בתחום האישי או המשפחתי. ביקורו של כוכב המאדים במזלכם מעניק לכם על אף הכל את האומץ לבצע שינויים ולהתעופל יוזמה ולהתארגן במהירות לקראת מצבים חדשים. מכירה או קניה של רכוש או זכויות מעניקה לכם יתרונות כספיים. נסיעות, ביקורים והתכתבויות מקבלות תאוצה חזקה.

שור 21.4–20.5

ענייני בריאות שלכם או של בני משפחה דורשים תשומת לב מיוחדת. התשישות הפיזית גוברת ואתם עלולים לשלם ביוקר באם לא תמצאו זמן פנוי למנוחה ורגיעה. חופשה מומלצת בימים אלה. פעילות מאחורי הקלעים עשוייה במידת מה לקדם לכם את האינטרסים האישיים או המקצועיים אולם מוטב להיות עירניים ולעמוד על המשמר כדי לא להפסיד הזדמנות חשובה לקידום התחומים אלה, עקב נסיונות לפעול נגדכם מאחורי הקלעים. בתחום הכספי הדאגות עדיין גדולות ומתישות אתכם מאד אף כי ללא הצדקה.

תאומים 21.5–22.6

גובר הסיכוי להצלחה בתחום המקצועי ולהכרה בכשרונותיכם. שותפויות חדשות עומדות על הפרק ומאפשרות לכם לקדם באמצעותן את מטרותיכם. עם זאת המצב עדיין איטי ועליכם להעזר בסבלנות רבה עד לשיפור התנאים. בתחום המשפחתי חוזרת ההרמוניה. ואתם זוכים לחידוש קשרים עם קרובים לאחר ניתוק ארוך. הדאגות בתחום הפיננסי עדיין ממשיכות להעיק ולהטריד על אף שיפור זמני. הזהרו מנסיונות להטעות אתכם או להוליך אתכם שולל במישור זה. מפגשים עם ידידים מן העבר מרגשים אתכם מאוד. צפוייה שמחות במשפחה.

סרטן 23.6–23.7

ביקורו של כוכב נוגה במזלכם הופך אתכם לפופולריים מאוד. משתפר הקשר השיחזר וקרובים וחברים לעבודה תומכים ביתר קלות מבעבר בתוכניותיכם האישיות או המקצועיות. שיפור משמעותי בתחום הכספי מעלה לכם את המוראל ומאפשר לכם לרכוש אביזרים או ביגוד או חפצי מותרות שנמנעתם עד כה לרכוש. בתחום המקצועי אתם זוכים להערכה רבה אך מסתמנת אצלכם אכזבה מאותם אלה אשר לא עמדו בציפיותיכם ובהבטחות כלפיכם. אתם צפויים להפרד מחבר לעבודה או מודיע או משותף כלשהו ולהכנס עקב זאת למצב רוח עצוב.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
מודיעה על פתיחת

לימודי תעודה
במסלול יום וערב

אשר יתקיימו בשנת הלימודים תשמ"ט 1988/89
בחיפה, בתל־אביב, בירושלים, בבאר־שבע ובאשדוד

★ מינהל עסקים (בחיפה, בתל־אביב ובירושלים)
★ ניהול ויחסי עבודה (בתל־אביב)
★ ניהול ייזום עסקים (בתל־אביב)
★ ניהול תעשייתי עסקי (בחיפה)
★ קידום ופיתוח מנהלים (בתל־אביב, בירושלים ובאשדוד)
★ ניהול ותכנון מסים (בתל־אביב)
★ ניהול השקעות (בתל־אביב)
★ מינהל כספים (בתל־אביב)
★ ביקורת פנימית (בתל־אביב)
★ ניהול הנדסי (בתל־אביב)
★ ניהול הייצור (בתל־אביב ובאשדוד)
★ מינהל עבודה (בתל־אביב ובאשדוד)
★ ניהול משאבי אנוש ויחסי עבודה (בחיפה ובתל־אביב)
★ סמינר מתקדם לניהול משאבי אנוש ויחסי עבודה (בת"א)
★ ניהול שיווק (בתל־אביב)
★ ניהול שיווק קמעוני (בתל־אביב)
★ ניהול שיווק בינלאומי (בתל־אביב)
★ ניהול הספקה ורכש (בת"א, בירושלים ובב"ש)
★ ניהול לוגיסטי (בתל־אביב)
★ ניהול אחזקה (בתל־אביב)
★ מינהל בתי מלון (בתל־אביב)

★ ניהול מזון, משקאות ומסעדנות (בתל־אביב)
★ ניהול מוסדות לקשישים (בתל־אביב)
★ הכשרת סגל בכיר בענף היהלומים (בתל־אביב)
★ ניתוח מערכות מידע (בחיפה, בת"א ובירושלים)
★ תכנות למחשבים (בחיפה)
★ תכנות יישום – מגמת עיבוד נתונים (בחיפה)
★ תכנות יישום – מגמת מחשבים זעירים (בחיפה)
★ הסבת אקדמאים לתכנות (בחיפה)
★ הכרת המחשב למנהלים (בחיפה)
★ הכשרת מנהלי פרוייקטים בבניה (בחיפה ובתל־אביב)
★ הכשרת מהנדסים יועצים לבטיחות ולגיהות (בת"א)
★ תכנון מתקני תברואה בבניינים (בתל־אביב)
★ יחסי ציבור ופרסום (בתל־אביב)
★ שמאות מקרקעין וניהול נכסים (בחיפה ובתל־אביב)
★ שמאות רכב (בחיפה ובתל־אביב)
★ הנדסת תנועה ותחבורה (בתל־אביב ובירושלים)
★ בוחני רכב (בחיפה בתל־אביב ובירושלים)
★ קציני בטיחות בתעבורה (בחיפה, בת"א ובירושלים)
★ הכשרת בודקים למעליות (בתל־אביב)
★ ביצוע תכנון מערכות פנים וריהוט (בתל־אביב)
★ גרפיקה שימושית – ביצוע (בחיפה)
★ הכשרת שרטטי אדריכלות (בחיפה)

פרטים והרשמה: בחיפה: היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, בנין צ'רצ'יל, קרית הטכניון, טל. 04-294464, 04-225150 ● **בת"א:** היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, רח' ליסין 14, ת"א, טל. 03-262134-8 ● **בירושלים, בבאר־שבע ובאשדוד:** התרשמה במרכז תל־אביב.

[illegible] ההסתדרות הציונית העולמית / [illegible]

עתודו מספר מקומות לשנת הלימודים האקדמית תשמ"ט

בהסכם ידע עם אוניברסיטאות בארה"ב

מסלול בדרג אקדמי – 1 ריפוי בתזונה 2. ריפוי סיני – אקופונקטורה

מסלול מקצועי (לימודי תעודה)
1. אקופרסורה – שיאצו (בחיפה, ת"א וירושלים) 2. רפלקסולוגיה (בחיפה, ת"א וירושלים) 3. הומאופתיה 4 פרחי באך ועצמות מרפא 5. איררידולוגיה 6 מסאג' בסיסי (שבדי) הוליסטי.

מסלול „מודעות"

חדש
★ מסאג' בסיסי – הוליסטי קורס מקצועי
★ „אדקטיביזם" – נפתח בבית ספרנו סניף של „המכון לחשיבה יצירתית והנשמה עצמית" בארה"ב, שבראשו מר ג'ק הורנר הידוע.

מפגש הסברה בתערוכת „עולמים 88" – גני התערוכה, 27–23 באוגוסט.
דוכן תנועת הצמחונים.
(מבצע מיוחד, הסברה בעזרת וידאו ומפגש עם מרכזי הקורסים הנ"ל).
סדנא ב„ארומתרפיה"

בפרטים נוספים יש לפנות למרכז בתל־אביב

בי"ס דיאנה
המכון הישראלי לספרות נשים
קורסים מקצועיים ברמה גבוהה לספרות נשים, מניקור, פדיקור.
תסרוקת, פאן 4 ש"ח. תספורת, פדיקור 5 ש"ח. צבע 18 ש"ח. סלסול והחלקה 27 ש"ח. פסים וגוונים 30 ש"ח.
פתוח 9.00–21.00 רצוף, דיזנגוף 190 ת"א (קומה 4) 226066 229368 226494

למד בהתכתבות בזמנך הפנוי
★ הנהח"ש 1+2 ★ גרפיקה ★ שיווק ★ ממון ★ גרפולוגיה ★ חשבי שכר ... גזור ושלח ...
לכבוד מכון שי
בן־יהודה 226 ת"א, 63473
נא לשלוח לי פרוספקט
לקורס.........בכתב
שם.........
כתובת.........

מכון שי נפתחים קורסי בוקר וערב
הנהלת חשבונות
סוגים: 2, 1+2, 3 ★ הנהח"ש ממוחשבת
★ קורס חשבי שכר חינם: ★ 2 פגישות לנסיון
הכנה לפסיכומטריות | בגרות
יעוץ מס | כתבנות | תמלילנות
הרשמה: בן יהודה 226 תל־אביב טל 03-5462804
פתוח בשעות 09.00–12.00, 16.00–19.00.

הנהלת חשבונות
בביתך בזמנך הפנוי
לקבלת פרוספקט על קורסים בכתב להנהח"ש סוג 1 + 2
טלפון/ני 24 שעות ביממה
טל. 03-868410
לכבי המכונים האמריקאים
ת.ד. 28124 ת"א
מיקוד 61281 (למסי 54)
נא לשלוח אלי עלון על קורס
שם וכתובת.........
טל.........
המכונים האמריקאים להשמה בכתב בשיתוף המכון הישראלי למינהל

A.S.A א.ס.א.
College Consultants
לימודים בארה"ב
קבלה לאוניברסיטה מובטחת
טל. 03-5406707 שעות 17.00–20.00

מנהל עסקים
קורס ערב לניהול עסק עצמאי

מפתה לפתוח עסק, אך מפחיד, ובצדק.
ישנם כ"כ הרבה פרטים וחשובים, עליהם יכול העסק שלך לקום, או ליפול. לצד ה"מצליחנים" בעסקים, היו הרבה שניסו ונכשלו.

אם פתחת עסק או שאת/ה מתכוון/ת לעשות זאת

הקורס למינהל עסקים עצמאיים של המכון הישראלי למינהל רצוי, כדאי ואפילו חובה! ללומדים יעוץ אישי **חינם** לפתיחה או ניהול עסק.

משך הקורס כשנה, פעם בשבוע, בשעות הערב.

תוכנית הלימודים מבוא לכלכלה, פרסום, שוק, מכירות, עקרונות הנה"ח, חוקי מס, תיכנון מיסים, חישובים מסחריים, יחסי אנוש, בנקאות, מו"מ, יצוא, יבוא ועוד.

חינם 24 שעות ביממה — חייגו לטל. 03-201392, 04-669041 ותזמינו לאחת יעוץ ללא כל התחייבות מצידך.

משרדינו – פתוחים בין השעות 9.00–19.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל. 201392	חיפה בלפור 5 טל. 671571 04-669041

מכון ישראלי למינהל

ראש
השבועון החדש לצעירים

קורסים ב...
גינת
בית הספר עם מורים ומרצים המובילים בתחום מודיע על פתיחת קורסים חדשים:

הנהלת חשבונות
בפיקוח משרד העבודה | ציוני מגן מטעם ביה"ס

סוג 1+2 — ערב וגיל 6.9,
ערב מוזה 8.9, בוקר 6.9
סוג 3 — ערב 7.9, בוקר 19.9

אפשרות לתוספת לימודי הנהח"ש ממוחשבת במסגרת הקורס 1+2.
חינם!!! בכל הקורסים - 8 שעות לימוד לנסיון.

הנהח"ש - מדופלמים
הנהח"ש, תמחיר, מיסים, חישובים מסחריים, דיני עסקים, תורת המשק.

הנהח"ש ממוחשבת
חשבשבת — בוקר 2.9, ערב 6.9

עיבוד תמלילים
א'-ב', WORDMILL — בוקר וערב ספטמבר 88
כולל כתבנות באמצעות מחשב

הכרת המחשב האישי
בוקר וערב, 1 בספטמבר 88

לכל הקורסים הנחות לחיילים משוחררים ובשרות סדיר.
רח' בן זכאי 6 (פינת אחד העם 35) ת"א
טל' 296977, 03-290775.

המכללה למינהל
נוסדה של ההסתדרות הפקידים

אל תגמגם
בחו"ל ובארץ
המורה לשפות בביתך

בכיף ובקלות תלמד
שפה בביתך במהירות,
יעילות ושטף ב־4 קסטות
טייפ או וידאו
ספר לימוד

אנגלית ★ צרפתית ★ גרמנית
ספרדית ★ איטלקית ★ ערבית
יידיש ★ אנגלית מסחרית וכו'
TUTORTAPE, OXFORD, HUGO, B.B.C

וידאו: אנגלית וצרפתית ברמות שונות
B.B.C: סדרה למתחילים ולמתקדמים
ולילדים: „מזי" בארץ האנגלית

„מסדה", אלנבי 76 תל־אביב
פתוח מ־9.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 18.00
טל' 659395 ובבית 03-5616662 גם שישי-שבת

מימד לאמנות חזותית
המרכז ללימודי אמנות
ההרשמה לשנת הלימודים 88/89

צילום • ציור • פיסול • עיצוב גרפי • עיצוב פנים • עיצוב תכשיטים (צורפות) • הדפס רשת • תחריט

לימודים חלקיים (החל מחוג). לימודים מלאים (5 ימים 4 שנים). תנאי תשלום נוחים. מספר מקומות מוגבל.
פרטים והרשמה לשנת הלימודים בין השעות 08:00 עד 16:00 במשרדנו, רח' ברנר 17 ת"א טל. 03-285592

המכללה למינהל
פסיכומטריות
פסיכומטריות באביב זה לעבור בירוק - למועד אוקטובר

■ הלימודים מתחילים באוגוסט
■ הלימודים עפ"י תוכנית מיוחדת שפותחה ע"י צוות מומחים
■ עזרה מיוחדת למתקשים במתמטיקה ובאנגלית

לומדים עד להצלחה
• שיעורי עזר למתקשים וליוצאים למילואים.
• ימי לימוד מרוכזים לקראת סוף הקורס.

כמו כן מקיימת המכללה למינהל לימודים אקסטרניים בבאר שבע 057-78706 ■ ירושלים 02-668383

הגמנסיה העברית „הרצליה"
בגרות טובה

■ כל מקצועות הלימוד
■ אנגלית 5-4 יח"ל + מכינה
■ מתמטיקה 5-4 יח"ל
החלה ההרשמה למועד חורף 88
כיתות קטנות
30% הנחה לנרשמים עד 30.7

מתמטיקה 3 יח"ל
• שיעורי עזר קבועים
• לומדים בסיוע מחשבים
הצלחה מובטחת

אביב
מוסד להשכלה בלימודי ערב
הגמנסיה העברית "הרצליה" רח' ז'בוטינסקי 106,
תל־אביב, טל. 03-263111
ייעוץ אישי חינם והרשמה
ת"א: ימים א'-ה' בשעה 10.00-20.00

שירה • מאיר • שוב עמי • שקוליט

בגרות ב־3 חודשים!

מבצע „מכון שחר" חורף 88: תלמיד אחד, לפי הגרלה, יקבל דמי הקורס בחזרה!

מתמטיקה 3-4-5 יח'
אנגלית 4-5 יח'
הכנה לפסיכומטריות

מכון שחר - פעמיים ברציפות במקום 1 במשאל דעת קהל בחסות חשר"י. מודעי.

אורה שינרמן, מכון שחר
תל־אביב, בית בני ברית טלפון 252637
חיפה, יוסף 3 טל. 642635

עד שתדע מתמטיקה

רק בית־ספר עם ממוצע 80 במתמטיקה יכול להבטיח לך:
אם תקבל פחות מ־70, תקבל קורס חוזר בחינם!
■ מתמטיקה 3-4-5 יח'
■ פיסיקה 2-3-4-5 יח' כולל מעבדה

בתיכון רון "כמעט טוב" זה "לא מספיק"

אין לימודים גבוהים בלי ציונים גבוהים, נכון?
נכון: התלמידים של "ירוף" בשיעורי הערב לבחינה במתמטיקה 3-14-5 יחידות במועד חורף 87 הגיעו לציון 80 בממוצע!
אין ציונים טובים בלי מורים טובים, נכון?
נכון: **אורי גוטהלף** (מעירוני ד') מלמד ב"ירון" תל־אביב, **צבי ליבר** מלמד ב"ירון" בהרצליה, **אלה גורלוב** (מביה"ס האזורי "צפיתי" - כפר מנחם) מלמדת ב"ירון" רחובות.
אם החלטת לגשת לבגרות - רק תיכון "רון" יכול להבטיח לך ציון גבוה - או קורס חוזר על חשבון ביה"ס, עד שתדע מתמטיקה!

★ **25% הנחה לחיילים וחיילות משוחררים.**
★ **נמשכת ההרשמה ללימודי בוקר לשנת הלימודים הקרובה:**
תל־אביב - כתות י"א, י"ב. הרצליה - כתות - י', י"א, י"ב.
רחובות - כתות - י', י"א, י"ב.

תל־אביב - רחוב תל־חי 5, טל. 03-288121
הרצליה - רחוב העצמאות 59, טל. 052-541262
רחובות - (לימודי בוקר) - כפר גבירול, טל. 08-466979
רחובות - (לימודי ערב) - רחוב הירשנזון 25 טל. 08-451787

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון
רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך

קורסים בכל המקצועות ובכל הרמות.

למד/י מקצוע לפני הגיוס לצה"ל

חשוב לגילאי 17

מסלול בוקר או ערב לבחירתכם

• טכנאי שירות וידאו טלויזיה
• עיצוב אופנה
• מזכירה בכירה

ללומדים אפשרות להשלמת בגרות

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 19.30 רצוף

תל־אביב	חיפה	באר שבע	ירושלים
דיזנגוף 115 ליד סופר רחול טל. 228545	בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041	העצמאות 49 פסגי גולן קריני טל' 73714	יפו 36 מול בית יואל טל 233195

המכון להכשרה מקצועית

תיכון ברק
בפיקוח משרד החינוך

הרשמה לכיתות: ט' י' י"א י"ב

בגרות
לימודי מחשב

• מורים אקדמאים • שעורים נוספים באנגלית ובמתימטיקה • מילגות
חוגים: ספורט, ציור, טניס, ריקודים וקולנוע.

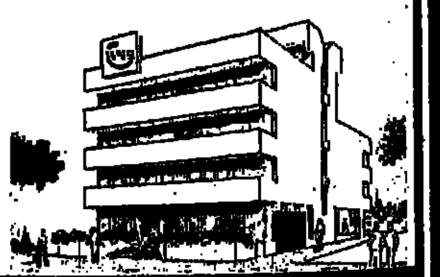

אוטובוסים: כל קווי אגד ודן העוברים בדרך פתח־תקוה, יורדים בתחנת „בית־קלקא".
הכתובת החדשה: ת"א, רח' בית־הלל 10 (הכניסה מדרך פ"ת 100) טל' 339017
יעוץ והרשמה: 10.00 - 12.00

אוניברסיטת תל־אביב

דיקאנט הסטודנטים
המרכז לסיוע כלכלי
אפשרויות הסיוע לשנת תשמ"ט הן כדלקמן:

מענקים:
מיועד לסטודנטים מן המנין.
את טופס הבקשה ניתן לרכוש ב„דיונון" – חנות הספרים של האוניברסיטה, תמורת 2 ש"ח, או בפניה בכתב לפי הכתובת: „דיונון", ת.ד. 39287 תל־אביב, בצירוף הסכום הנ"ל.

מילגות:
סטודנטים המשלמים בפועל שכר לימוד מעל 50%, יכולים להגיש בקשה למילגה, על סמך רקע כלכלי. טפסים ניתן לרכוש בבית ההוצאה „דיונון" תמורת 3 ש"ח.

תאריכי הגשה מילגות ומענקים:

מועד ב': 1.8.88 – 31.8.88	מועד אחרון לתלמידים ממשיכים ולתלמידים חדשים אשר התקבלו כבר לאוניברסיטה.
מועד ג': עד 15.10.88	מיועד לתלמידים חדשים אשר התקבלו מאוחר לאוניברסיטה

הלוואות:
קרן הלוואות כללית: הקרן עומדת לרשות הסטודנטים לאורך כל השנה. מטרתה לסייע לסטודנטים הנמצאים במצוקה כספית לא צפויה.
קרן קר: מיועדת לתלמידי תואר שני ושלישי. גובה ההלוואה עד 1,000 $.
תאריכי הגשה: מועד א': עד 25.11.88
עד מועד ב': עד 20.3.89

טפסים ופרטים בנוגע להלוואות אצל לוליאן סופר, במרכז לסיוע כלכלי, בנין רוזנברג, חדר 108, ימים א'–ה' שעות 08.30–11.45.

האוניברסיטה העברית בירושלים
המזכירות האקדמית

חילופי סטודנטים בין האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת קליפורניה

לפי הסכם החילופין תקיים בין שתי האוניברסיטאות יוכל מספר קטן של סטודנטים באוניברסיטה העברית (בעלי תואר שני, או שילמדו בתשמ"ט שנה אחרונה לתואר) לקבל מילגה כדי להמשיך את לימודיהם באחד מתשעת הקמפוסים של אוניברסיטת קליפורניה בשנת הלימודים תש"ן (1989/90).

גובה מילגה מלאה 11,000 $, מתוך סכום זה ישלם התלמיד שכ"ל, והיתרה תשמש לכיסוי חלק מהוצאות המחייה.

יתכן שיחולקו גם מלגות חלקיות, ובאים בחשבון גם מועמדים המבקשים ללמוד בקליפורניה שנה אחת שלא לקראת תואר.

המועד האחרון להגשת בקשות הוא: 4 באוקטובר 1988
טופסי בקשה ניתן לקבל במזכירות האקדמית, בניין המנהלה בהר הצופים, קומה 1, חדר 404, או לבקשם בטלפון 02-882916.
את הבקשות יש **להביא אישית** למזכירות האקדמית.
רצוי להקדים הגשת הבקשות.

מלגות קרן „יד הנדיב" (קרן רוטשילד)

מוצעות מלגות לשנת השתלמות באוניברסיטאות בחו"ל לשנת תש"ן (1988/89) לתלמידים מצטיינים בעלי תואר שני או שלישי שסיימו לימודיהם באוניברסיטה העברית בירושלים.

תאריך קובע לגבי תואר ולגבי גיל 1 בספטמבר 1989
ראשאים לפנות כאלה שיהיו אז:
– בעלי תואר שני (M.Sc, M.A.) וגילם עד 30;
– בעלי תואר דוקטור M.D. או D.M.D. וגילם עד 35;
– בעלי תואר שלישי וגילם עד 35 (במדעי הרוח והחברה: עד 38) ואשר לא חלפו למעלה משנתיים מיום שקיבלו תואר Ph.D.

בדבר פרטים נוספים וקבלת טפסי בקשה נא לפנות בהקדם למזכירות האקדמית בהר הצופים, טלפון 02-882916.

מועד אחרון, להגשת הבקשות: 4 באוקטובר 1988.

אוניברסיטאות בארצות הברית
יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה
כלמוני לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או דוקטורט

הכנה לבחינת TOEFL
• תרגום נוטריוני של תעודות
• ניסוח מכתבים ומילוי טפסים
בבוקר אנגליה שוטף

משרדינו פתוחים: בימים א', ד' 16.00 - 19.00 ג' ח', 9.00-12.00
ת"א בן יהודה 32 בנין אל על חדר 521 טל. 03-297324

IAI Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

המכון לשפה הספרדית
המוביל בלימוד ספרדית בארץ

7 רמות ● קורס אינטנסיבי ● קורס לשפה שוטפת ● קסטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
שעות קבלת קהל מיא' עד ה' מ־17.00 עד 19.30 דיזנגוף 184, 220223, 03-481539

לימודי בגרות בסגנון אחר

צוות מורים מעולה, טיפול מסור וייעוץ אישי, אווירה נעימה בפיקוח משרד החינוך והתרבות

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למבוגרים לכל מקצועות הבגרות ובכל הרמות לקראת מועד בחינות דצמבר–ינואר 9 1988
פתיחת כיתות באוגוסט: ערב 14, 17, 18; בקר 21, 23, 24
כיתות מיוחדות למתמטיקה מורחבת 4-5 יחידות

סניפים ללימודי בגרות למבוגרים בערב: ת"א, חיפה, ראשל"צ, חולון, רעננה, כרמיאל, נצרת, עוספיה.
פרטים והרשמה: מרכז מישלב רח' ויצמן 53, טל. 263185-9, בימים א'–ה' מ־8.00 עד 20.30 וביום ו' 8.00–12.00

נמשכת ההרשמה ללימודי בגרות לנוער לכיתות י"א–י"ב לשנת הלימודים תשמ"ט
● שיטות לימוד חדישות
● פעילות חברתית וספורטיבית מגוונת
● כיתות מיוחדות למתמטיקה מורחבת 4-5 יחידות
● כיתות מיוחדות לעולים
● אפשרות להיבחן בחלק מבחינות הבגרות במועד חורף 1988
● בתי־ספר: ת"א, חיפה, ראשל"צ

קורסי ערב לאנגלית מדוברת
בת"א: טל. 03-263185-9
בחולון: טל. 869897 מ־8.00–10.00 בבוקר

הנחות: 25% לחיילים וחיילות משוחררים עד שנה אחר
קורסי הכנה לבחינות פסיכומטריות למועד אוקטובר
תנאים מיוחדים לפי חוק חיילים משוחררים

מישלב
המרכז הישראלי להשכלה
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י – מפעלי תרבות וחינוך

תשבץ מאת הלל הרשושנים

מספר 1485

21 פרסים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר "ביבליוגרפיה", מאת אורי צבי גרינברג (טור-מלכא); ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: "הלל", תשבץ השבוע מס' 1485, ת"ד 20227, ת"א, (61201).

במאוזן – מימין לשמאל: 1) "תרדיף" ל"בעס" 4) היסטוריון יהודי בעל-שם 7) בו רואים את עצמו בלבד 10) לח חפה 11) בן נאקה 12) צמח ריחני המשמש לתבלין 13) עוף לילה דורס 15) כותרת בראש העמוד 17) רוח רעה 19) כתם בעין 21) חוטית בצמח ובחי 23) מכשיר שקילה 25) הזיכבת מחט אחת בתפירה 26) פרי מאכל אדמדם-מתוק 27) גמלון חסר-דבשת 29) עץ התמר 30) "תרדיף" ל"עיר" 32) שם אות באלפבית 35) שבטו של שמשון הגיבור 36) גמלנמר* בעל צוואר ארוך – ביטוי לועזי 39) בו מכבדים את הבית 42) מרוד 43) סיבים של קליפת עצים 45) "... כל אדם למות" 46) רומן מפורסם של אמיל זולא 47) כלי שתיה 48) רגל.

במאונך – מלמעלה למטה: שם אחת האצבעות 2) ישוב ליד ים-המלח 3) שיר לכת – בלעז 4) קבוצה בעמק יזרעאל המערבי 5) עדין, צעיר 6) נחיצות 7) מלכודת לבעלי חיים 8) פרי עשיר בשמן 9) חותן משה 14) שבט 16) פרוה ללא "שוליים" 17) אחד מטעמי המקרא 18) מדינה אמריקאית 20) טורון – "נודניק" בלעז 22) אחת ממצוות השדה 23) מספר לא-זוגי 24) דרגה בצה"ל 25) אחת מארבע מיתות בית-דין לפנים בישראל 28) שחקן בקירקס 31) מקרן 33) תקופה בשנת 34) טורח, התחבטות 36) מקום מגורי אבותינו במצרים 37) "תרדיף" ל"צדע" 38) מדינה בלקנית 39) לא תמיד הוא דומה לנמשל 40) אחד ממלכי יהודה 41) לא כלום 44) כלי שולחן.

*) גמלנמר – מרחידושי הלשונאי הלל הרשושנים.

הציור השבועי לילד

לאן הדג נעלם?

הדג שעלה בחכתו של עקיבא עורר גאווה בלבו של שמשון אביו, אלא שהשניים לא הבחינו כי הדג קפץ ונעלם. האם תוכלו אתם לגלות את מקום מסתורו של הדג?

תשבץ תרתי-משמע

מאת © נדיב אבידן

מספר 244

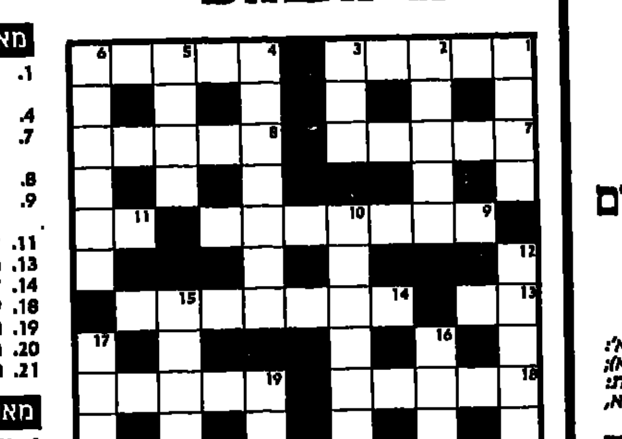

מאוזן:
1. הוא משתדל לקבל טלוויזיה מהעיר הגדולה (5)
4. המתזאי לא קיבל חינוך מעולה (5)
7. מתליפחו לחיפך (5) (עפ"י אילן גולדהירש)
8. רק במפעל יש זכוכית כזאת (5)
9. פרסום חל גם על מי שעומד להכין סנדוויץ' (3,4)
11. זו שגיאה לעטוף את הצואר (2)
13. מסתובב ומועד (2)
14. דרסת פרה – עברת על החוק (3,4)
18. לכוכבת הצעירה יש בן במסלגה (5)
19. היה ידוע כצייר העיר (5)
20. גומר מתגמים (5) (עפ"י גדעון שרר)
21. הגם לי תאפשר ללמוד? (מ) (5)

מאונך:
1. זבן מפורסם (4)
2. חבר הארגון בפנים (5)
3. היא לא אוכלת שער (3)
4. בעקבות חיכוך ממושך, הוציאו את (7)
5. הוא מחפש בפה מה שהיא כבר גלתה (4)
6. כל אחד יכול להראות כך לאחר ניתוח מתאים – גם הנריטה (4,2)
10. אין לו סיבה מיוחדת לעסוק במלאכת קודש (3,4)
12. בתור כאלה שמופיעים בחומשיה, הם לא נראים בריאים במיוחד (6)
15. ממעוף הציפור זה נראה מפחיד, שמשורר מסתתר אחרי ודלת (5)
16. בגלל הגמל זה מסתובב (4)
17. במה אשר מאחסן אוכל? (4)
19. הילדים שלהם חוזרים בלווית קצין טוב (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע "ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 תל-אביב.

עושים חושבים

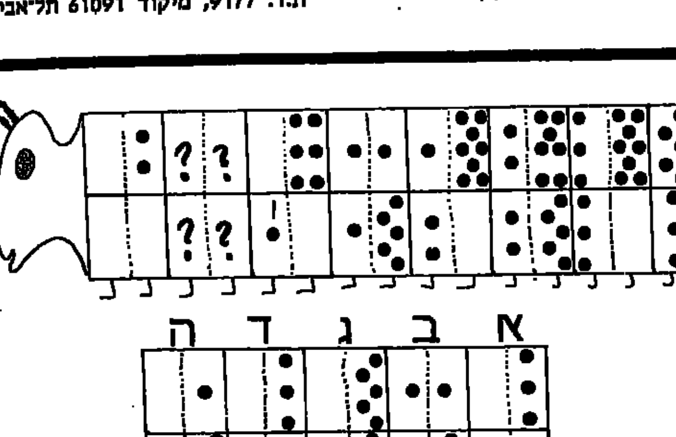

איזו קוביות דומינו יש לשבץ בגוף הרב-רגל בכדי להשלימו?
בין הפותרים יוגרל ספר המזמונים מאת חיים חפר.

כתב סתרים

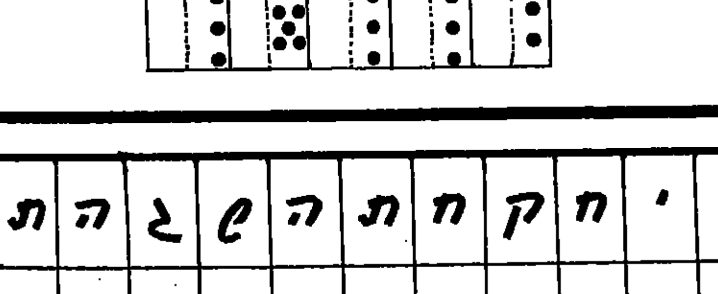

לפניכם אמרה מתוך אמרי אבות. כל אות מצויה בעמודה הנכונה אך לא תמיד בשורה המתאימה. מה האמרה?
בין הפותרים יוגרל הספר ללכת שבי אחריך משירי נורית חירש.

הפתרונות והזוכים

פתרון חידת "אותיות ומספרים" מספר 1214

א. שיחזור פעולת החשבון בספרות:

```
+7514
 6308
 1206
−5102
```

ב. הסיפרה שאינה משתתפת בחידה, היא "9".

שמות הזוכים וזוכי צה"ל בהגרלת 17 פרסי הספרים "אותיות ומספרים" מס. 1214

דפנה נגר, אשדוד; יחיאל רזון, גבעתיים; נגה רונן, ת"א; אברהם ד. כהן, ירושלים; דניאל פרס – אריה קקס, רמת-גן; רונית וידר, כרמיאל; רחל שליט, ת"א; שושנה גוטמן, גבעתיים; יריב לוין, כפר-סבא; ארנון אלחנני, חיפה; מאיר חן, טבריה; איתמר כוסתו, קיבוץ דליה; סמל דב לויטס; סמל אילן כהן; סג"מ יחזקאל שלום; סמל איציק כהן; ענת תשי.

שמות 3 חיילי צה"ל, שזכו בהגרלת "אותיות ומספרים" מס. 1213
רב"ט יאיר טמם; רס"ן דני עמיתו; סגן ג'וזף טבריקאן; סגן מורים לוין; אילן בן-עמוס.

"איפה ההורים, אתי וציון?"
(מגליון 1269)

עינת רצם, רחובות; הגית ארזאסטי, רמת-גן; הילה נרשן, פ"ת; אור-ער, אשקלון; סידא אורן, טבריה; ענבל וקאי ק. טבעון; שובר יוגב, באר-שבע.

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: "7 ימים", שבועון "ידיעות אחרונות", "שעה של פנאי", ת.ד. 20227 ת"א, מיקוד: 61201.
■ ישתתפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

גליון 1269
תרתי משמע: ב-25 ש"ח זכה: מ. מאירסון, רח' מולר 7, רחובות (76284).
קשר משויים: בספר גימל מאת נעמי שמר זכה: ראובן שטראוס, ת.ד. 2027, רחובות (76120).

גליון 1270
תרתי משמע: ב-25 ש"ח זכה: מושי ומיכל שטיין, חדנות א/22, סביניה (27000).
חשבון קטן: בספר לחיות עם התנ"ך מאת משה דיין זכה: שלמה נסים, רח' מנדלבלט, הרצליה (46445).

"לאן נעלמה, סיון?"
(מגליון 1270)
אלית בדרור, ירושלים; תמיר שרנקר, גירדורין; בלחסן תומר, חיפה; נדב גראואר, חיפה; גונפרץ שרון, חיפה; לאלה פינקלשטיין, ירושלים; עומר לוין, הוד-השרון.

גליון 1271
"לאן הכלב נעלם?" 10.6.88
אופיר הגרי, קיבוץ משמר העמק; ערן מוסמן, קיבוץ גליאון; צחי סיון, ראשל"צ; שחר מגדלי-ביק, הרצליה; טל כהן, קיבוץ אשדות-יעקב (מאוחד); סתו קלאוונר, כרמיאל; בראון קינן, גני-תקוה.

גליון 1722
"היכן הנעל?" 17.6.88
יקי רויס, ירושלים; שרון יניב, ראשל"צ; שרון בקמי, נתניה; דני פרי, טבריה; לוי נטע, ירושלים; אלעד בן-בסט, הוד השרון; לימור משרקי, בנימינה.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו ב"א בהגרלת תשבץ השבוע מס. 1479
יצחק זית; מאיר כהן; סמל אביבה אסלן; רוית הודי; סמל אירית לימון.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו ב"א בהגרלת תשבץ השבוע מס. 1212
דינה שטרן; מירה ברדיגו; סיגל בן-אריה; תומר זליגר; ראובן גרינברג.

אותיות ומספרים

מספר 1217

לפניכם חידת "אותיות ומספרים". בפעולת החילוק הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון.

```
ברכות | שפע
        בת
תזכה
 בפהב
 חזער
  כבת
```

בתשובה יש לשלוח את המלה: 4812 ★ 12 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: "אותיות ומספרים מס' 1216", ת"ד 20227, ת"א (61201).

פתרון גליון 1277
• עושים חושבים: ב.
• כתב סתרים: אין במרומה חכמה ואין בכבלים תבונה.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 242

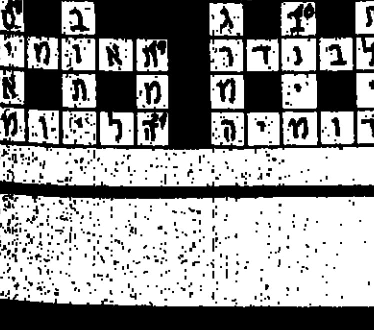

שחמט מאת אורי צחור

חגיגות קיץ

קיץ התל אביבי, הרטוב והחם, אינו מונע קיום שורת אירועים מרתקים (יש מיזוג אויר). השחמטאים שלנו עוברים שעות נוספות. במיוחד מיום ג' הקרוב, 16 באוגוסט, כשיחל במרכז ביכורי העתים בתל אביב, במועדון השחמט העירוני על שם שייקה ירקוני, פסטיבל שחמט גדול.

במוקד האירועים, תחרות בינלאומית בקטגוריה 5 (29/8-18), בהשתתפות האמנים הבינלאומים, מיחאי גינדרה מרומניה (מנצח תחרות שח קיט נתניה, אשתקד) ווולפרם שן ממערב גרמניה. אמני פיד"א גאווין קרולי מאנגליה, ומנואל כוסכום מהולנד והצ'יליאני קרלוס וארס. מישראל ישתתפו האמן הבינלאומי נתן בירנבוים, וכן עופר ברוק, הראל אליוסף, רן שבתאי, ידעאל סטפק, מוטי שרנצל וכן אהוד להב, או אפרים כרמל.

ביום ג' הקרוב, תחל אליפות ישראל לנוער עד גיל 20, אליה הוזמנו חברי הנבחרת הלאומית, אילן מנור ורונן לב. יום לאחר מכן תחל אליפות קיץ פתוחה בשבעה סיבובים. כן תערך אליפות פתוחה ב"שח אקטיבי" (28 – 29.8) ועוד שורה של ארועים. פרטים והרשמה במרכז ביכורי העתים רח' הפטמן 6 בתל אביב.

ניצחון סוף שבוע

האמן יונה קוסאשווילי, ניצח בתחרות סוף שבוע בכפר סבא. קוסאשווילי צבר 4.5 נקודות בחמשה משחקים בהקדימו את האמן רן שבתאי ורב האמן יהודה גרינפלד 4 כ"א, ולאדימיר אלטרמן, אהוד להב, עמי גל, ינון בוים, דן זולר, אודי ויסבוך ובוריס קופלוביץ 3.5 כל אחד. שבתאי ניצח את גרינפלד, אך הפסיד לקוסאשווילי. 114 התחרו במשחקי סוף השבוע במועצת פועלי כפר סבא. בתחרות הראשית השתתפו 38 מתחרים. בתחרות ב' (32 מתחרים), סיימו עשרה שחמטאים במקומות 10-1, עם 3.5 נקודות כל אחד. תופעה נדירה. ניהלו עמירם קפלן ומשה רויטמן.

• אלוף יוגוסלביה רב האמן איוואן סוקולוב ורב האמן בוריס גולקו מארצות הברית ניצחו במשותף בתחרות הראשית של פסטיבל ביל. 7 נקודות מ-11 משחקים כל אחד. פרטים נוספים במדור קרוב.

ויקטור מנצח שוב

סגן אלוף העולם לשעבר בשחמט, ויקטור קורצ'נוי, הוכיח שוב שמוקדם עדיין ל"הספיד" אותו. בגמר אליפות אירופה לקבוצות שנערכה ברוטרדם, שיחק קורצ'נוי בקבוצת "וולמק" רוטרדם, ליד הלוח הראשון (שלושה משחקים) וליד הלוח השני וצבר 4.5 נקודות בששה משחקים ללא הפסד. קורצ'נוי ניצח את רבי האמנים הסובייטים ארתור יוסופוב וולאדימיר טוקמאקוב וכן, 0.5:1.5, את נייג'ל שורט האנגלי מקבוצת זולינגן, אלופת מערב גרמניה.

באליפות זכתה צסק"א מוסקבה, שצברה 20 נקודות, על אף שחסרה את שחקן הלוח הראשון שלה, אנאטולי קארפוב. אחריה, "הונבד" בודאפשט (עם סאקס ופינטר בראש) 18, "וולמק" 17.5 ווולינגן, על שלל כוכביה 16.5. הצטיין אלכסנדר חליפמן מצסק"א, שחקן הלוח השישי, שניצח את כל חמשת מתחריו!

להלן ניצחונו של קורצ'נוי על יוסופוב.

פתיחה קאטלונית

לבן: קורצ'נוי

שחור: יוסופוב

רוטרדם 1988

1. ג4, ה6; 2. פו3, ד5; 3. ד4, פו6; 4. ז3, רה7; 5. רז2, 0"0; 6. פג3, ג6; 7. 0"0, ב6; 8. פה5, רב7; 9. ה4, פא6; [כך סולידי יותר מאשר 9...ד:ג4; 10. פ:ג4, רא6; 10. ב3, ב5; 11. פח5, ב4; 12. פה2, וטוב יותר מ 9...פבד7?! 10. פ:ג6! ר:ג6; 11. ה:ד5, ה:ד5; 12. ג:ד5, רב7; 13. ד6! והלבן זוכה ברגלי] 10. רו4, ר:ג4?! [מחליש את הכח השחור במרכז] 11. פ:ג4, ב5; 12. פה3, פד7; [מאיים 13...ו5] 13. פו4, ב4; 14. פא4, פב6; 15. רח3, פג4; 16. צג1, פ:ה3; 17. פ:ה3, צג8; 18. ה5! [מחליש אמנם את ד4, אך הרץ ז2, חזק מאוד] 18...צג7; 19. מהו4, צד7; 20. צו:ד1, מהא5; 21. ב:ב3, צג8; 22. ח4, מהד8; 23. מח2, ו6? [מישגה זה נתן, לקורצ'נוי, את הכיוון לפריצה המכרעת] 24. ח5, מהו8; 25. ח:ו6, מ:ח6+ 26. מו1, ח:ו6; 27. רה4, מהז5; 28. מהו3, פב8; [מצב הלבן מצויין. באפשרותו לכפות 29. פג5, ר:ג5; 30. צ:ג5, מלווה ב 31. פג2, והשחור מאבד רגלי. המשך שבחר לא פחות טוב.] 29. מז2, צגד8; 30. צח1, צוד4? [בחורץ 30...רו8; 31. פו4, רו7;] 32. פג5, צג7; 33. צג4, א5; 34. א3, בוא3; 35. צא1, והשחור בבעיות. חלש 30...ו5? בשל 31. ה:ו6 דרך הילוכו מה:ו6; 32. מהז4, מז7; 33. פג5, ר:ג5; 34. צ:ג5, צ:ד4; 35. צגח5, והשחור בצרות]

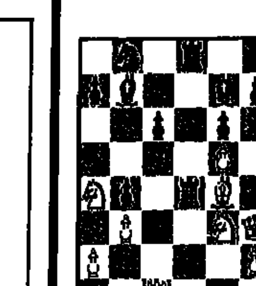

31. צח:ו8+!! [דווקא ההקרבה הזו ולא 31. צח7, בשל ...ו5; אך לא 31...מ:ח7? 32. מה:ו7+ מח6; 33. צח1+ מהח6; 34. מה:ו6X] 31...מ:ח8 32. מהו7, צד1; 33. צו:ד1, צד1; 34. פו:ד1, מה:ה4; [בכל מקרה אין לשחור מסע טוב. בין היתר מאיים הלבן 35. ו4, מהח5; 36. רו3, ואין דרך למניעת הפסד חומר] 35. מהה8+ והשחור נכנע.

אל מלכודת המט

לבן: חליפמן

שחור: לאו

רוטרדם 1988

תור הלבן
מסע מבריק של שחקן צסק"א, לא הותיר, לרב האמן המערב גרמני הצעיר, כל סיכוי להינצל. כיצד? התשובה להלן במהופך.

פיתרון

[illegible]

ברידג' מאת רחל שמיר

איך נפלו גיבורים

"מה הרעש הזה?" שאל מנהל מועדון הברידג' בניו-יורק.
מעשה שהיה כך היה: הגברת גולדברג הפכה לנושא השיחה והפעם דווקא לרגל כישלון בלתי צפוי. היא שיחקה בשותפות עם ידידתה משכבר הימים הגברת זילברברג וזה היה המערך:

צפון
♠ Q 8 7 6 5 3
♡ 3 2
♢ K 4
♣ 5 3 2

מערב
♠ J 10 9
♡ 9 8
♢ A Q J 3 2
♣ Q 10 4

מזרח
♠ A K
♡ 6 4
♢ 10 9 8
♣ K J 9 8 7 6

דרום
♠ 4 2
♡ A K Q J 10 7 5
♢ 7 6 5
♣ A

חילק מערב – צפון-דרום פגיעים.
ההכרזות:

מערב	צפון	מזרח	דרום
פאס	פאס	1 קלאב	4 הארט
פאס	פאס	פאס	

ברוב השולחנות זו היתה ההכרזה הסופית. במקרים שדרום לא קפץ ל-4 הארט העיזו מזרח-מערב להכריז 5-קלאב עם כפל וזה עלה להם כ-300 נקודות.
המוזר הוא שהגברת גולדברג המהוללת, שהפכה לכרוז, היתה היחידה שהוכשלה בחוזה של 4-הארט.
"מה הפלא", אמרה הגברת גולדברג, "כשיריבי המערבי הוא ידידי מר סילבר".
ברוב המקרים היתה היציאה בקלאב. הכרוז זכה באלוף קלאב ביד, שיחק דיאמונד אל המלך בדומם ולאחר מסירת דיאמונד ליריבים, הצליח לחתוך דיאמונד בדומם ולמשוך את השליטים. כמובן שלא היה מנוס מלהפסיד שני ספיידים לביצוע החוזה.
לעומת זאת לגברת גולדברג לא היה הפעם מזל. מערב יצא בשליט ולאחר שהיא מסרה דיאמונד ליריבים, נמשך השליט האחרון מן הדומם, כך שגיבורתנו הכמעט בלתי מנוצחת נאלצה להפסיד שני ספיידים ושני דיאמונדים לכשלון החוזה.
"איש לא יעז לומר ששיחקת רע", ניחם אותה ידידה ויריבה המקרי.
"אני מבכרת לשחק אתך בשותפות", ענתה הגברת גולדברג בחיוך. "אתה יריב לא נוח".

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

אינדיאנים לפני 2500 שנה

ארבעה בולים חדשים של האי סנט-לוסיה בים הקאריבי מוכיחים, שיש עבר גם לעמים נידחים, שהוזנחו לפני חמש מאות שנה לתודעתם של בני הגזע הלבן. נושא הבולים היא הארכיאולוגיה – מימצאים המעידים, כי באי ישבו אינדיאנים כבר לפני 2500 שנה, לפחות. כשהגיע לשם קולומבוס, ישבו שם בני קאריב ובני אראוואק. אלה האחרונים היו חקלאים תמימים וידידותיים, אך לא מלומדי מלחמה. הראשונים ביקשו לגרש את האראוואקים רודפי השלום מאיי האנטילים הקטנים. מוצאם של הקאריבים היה מיבשת דרום אמריקה, היכן שכיום נמצאת ונצואלה, והם הצטיינו בגבורתם ובקאניבליזם. אכן, עצם השם "קאריב" (על שמם נקרא לימים כל האיזור כולו) פירושו "טורף אדם".
הקאריבים ערכו פשיטות באיי האראוואקים ולכדו נשים לשפחות, וגברים וילדים לאכילה. פרט מעניין: לשון הקאריבים היתה שגורה רק בפי גברים ואילו נשים דיברו אראוואקית.
כשהגיעו לאיזור הספרדים, היו ימי שני העמים האינדיאניים ספורים. האירופים חמסו ובזזו, רצחו והשמידו את אדומי העור ברבבותיהם. מתוך רדיפת זהב אכזרית לא כחלו הספרדים בשום אמצעי כדי לכרות ענף שלם של המין האנושי. באי סנט-לוסיה התגוננו הקאריבים עוד עשרות בשנים, אך ללא הועיל, גם כשהקולוניאליסטים האנגלים כבשוהו מידי הספרדים.

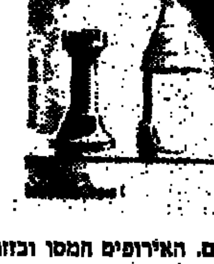

200 למתיישבים לבנים באוסטרליה

בריטניה, שממנה יצאו ראשוני המתיישבים האירופים לאוסטרליה, כיבדה את 200 שנותיה של ההתנחלות הלבנה ביבשת החמישית בארבעה בולי-זיכרון יפים המעידים על הקשרים ההדוקים בין שתי המדינות. הרקע המשותף לבולים הוא הדגל האוסטרלי המבוסס על ה"יוניון ג'ק" האנגלי. הנושאים הם מהגר בריטי חסון וספינת מהגרים, בנייני הפרלמנטים בלונדון ובקנברה, שחקן "קריקט" וסמל של מישחק טניס (שני ענפים ספורטיביים חביבים על שני העמים) ודיוקנאותיהם של וויליאם שקספיר ושל ג'ון לנון, על רקע בית האופרה המפורסם בכרך האוסטרלי סידני.

שחמט באפריקה

סידרה של ארבעה כלי שחמט הופיעה במדינה האפריקנית הקטנה מאלאווי והמעניין הוא, שאלה מגולפים בסיגנון מקומי, כשכל כלי מתואר בהשוואה לכלים התיקניים המקובלים. אפריקה, אמנם, אינה מצטיינת, לפי שעה, בריבוי שחקני שחמט, אך הפופולריות של המישחק גדלה והולכת גם ביבשת השחורה – בד בבד עם הפופולריות של הנושא שחמט בבולאות העולמית.

יאנוש קאס

ראש-אדם שצויר בטכניקה של מחשב, הוא הנושא המרכזי של בול הונגרי חדש המוקדש ליאנוש קאס, אמן גראפי שעשה סרט-הנפשה מבוסס על פעולת-מחשב ביחד עם האמן הבריטי ממוצא הונגרי ג'ון האלאס. הסרטון בן עשר הדקות היה ראשון כסוגו וקאס זכה בפרס-מנקאצ'י.
הונגריה הנפיקה באחרונה עוד:
בול עם ארבעה שובלים שונים לכבוד תערוכות-הבולים הראשיות המתקיימות השנה, גליון מזכרת לכבוד תערוכת-הבולים של הגוש המזרחי בעיר קצ'קמט.

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

"בריטניה" – מטבע חדש מזהב

בטקס חגיגי שהתקיים בלונדון, הציגה המיטבעה המלכותית הבריטית את מטבע הזהב החדש, שכינויו "בריטניה". אחר חודשים של שמירת סודיות, נחשף צידו האחורי של המטבע, דמות של סימלה של הממלכה הבריטית, האשה הנושאת את המגן וענף הזית ומסמלת את עברה והסטורי של בריטניה. דמות זו של המטבע מסמלת את כבודה של בריטניה ואת עברה, כיאה לדמות שהוטבעה לראשונה על מטבעות בריטניה בתקופת הרומאים יותר מ-1,800 שנה.

המטבע יצוק ב-22 קרט זהב והוא יהיה עובר לסוחר באנגליה ומונפק בארבעה ערכים שונים שיכילו אונקיה אחת זהב טהור, במשקל של 34.050 גרם בטוהר 916/000; חצי האונקיה במשקל 17.025 גרם; רבע האונקיה במשקל 8.513 גרם ועשירית האונקיה במשקל של 3.412 גרם אף הם בטוהר 916 אלפיות. הערכים של המטבעות הם של 100, 50, 25 ו-10 לישט, בהתאם לגודלם.

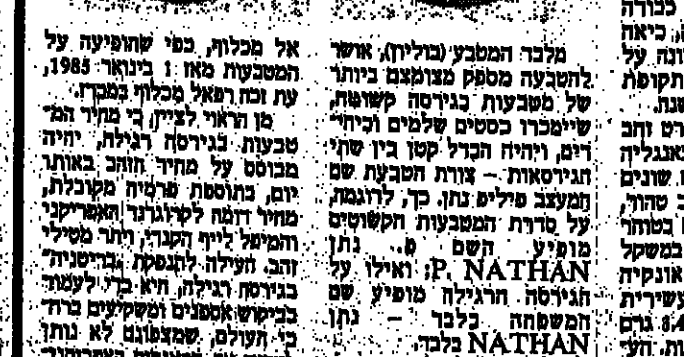

מלבד המטבע (בוליון), אושר להטבעה מספק מצומצם ביותר של מטבעות בגירסה קשותה, שיימכרו בסטים שלמים וביחידים, ויהיה הבדל קטן בין שתי הגירסאות – צורת הטבעת שם המעצב פיליפ נתן. כך, לדוגמה, על סדרת המטבעות הקשוטים מופיע השם פ. נתן P. NATHAN; ואילו על הגירסה הרגילה מופיע שם המשפחה בלבד – נתן NATHAN בלבד.
על פניו של מטבע "בריטניה" מופיעה דמותה של המלכה אליזבט השניה, וציורה של רפאל מכלוף, כפי שהופיעה על המטבעות מאז 1 בינואר 1985, עת זכה רפאל מכלוף במכרז.
מן הראוי לציין, כי מחיר המטבעות בגירסה רגילה, יהיה מבוסס על מחיר הזהב באותו יום, בתוספת פרמיה מקובלת, מחיר דומה לקרוגרנד האפריקני והמייפל ליף הקנדי, יותר מטילי זהב. העילה להנפקת "בריטניה" בגירסה רגילה, היא כדי לעמוד בביקוש אספנים ומשקיעים ברחבי העולם, שמצפונם לא נותן לרכוש את הקרוגרנד האפריקני, בגין המדיניות הגזענית של ממשלת פרטוריה.

תַּפּוּחַ וָעֵץ

366 לילדים ולהורים

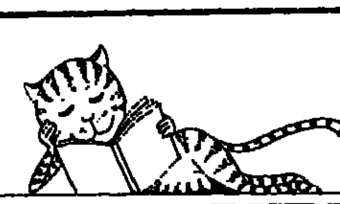

מִמדף הספרים

חיי כלב

כלב משפחתי • מאת: דינה פרקיקי • איורים: יונתן גרשובין • הוצאת לילך • 162 עמודים.

כלב הוא לא צעצוע. הוא יצור חי נבון ואוהב, שיש לו צרכים נפשיים וגופניים, במעט כפי שיש לכל אחד מאיתנו, בני האדם. החיים במחיצת כלב מורכבים ומסובכים, לעיתים, לא פחות מחיים משותפים עם אדם אחר. צריך ללמוד לחוש את בקשותיו של הכלב, המובעות ללא מלים, צריך לדעת כיצד ללמד אותו לחוש ולהתחשב בצרכים וברצונות שלנו. התחשבות היא מלת המפתח לכל שיתוף, והיא ממלאת תפקיד מרכזי גם בחיים המשותפים עם כלב. העניין הוא שאנשים רבים לא מבינים ולא יודעים את העובדה הפשוטה הזו. והספר הזה נכתב והוצא לאור כדי לספק לאנשים הללו את הידע החסר להם.

המידע הכלול בספר הוא נכון (אם כי לא „שלם" כפי שמכריזה כותרת המישנה בשם הספר). העצות, הן עצות טובות. גולת הכותרת של הספר, לדעתי, הן העצות העשויות לשכנע אנשים מסויימים שלא „לקחת" כלב. (לטובתם שלהם וגם לטובת הכלב).

עד כאן הכל טוב ויפה, אלא שיש בכל זאת בעיה „קטנה": הספר כתוב בשפה לא מובנת. בתחילת הספר מודה המחברת לעורכת, שקיבלה ספר כתוב „עבנגלית" ו„תרגמה" אותו לעברית. ובכן, אפשר לומר כי ה„תרגום" הזה הוא בעוכריו של הספר. משפטים מסורבלים, המקשים על הבנת הכתוב, פזורים בצפיפות רבה מאוד לאורך כל הספר. מה יעשה הקורא כשייתקל במשפט שיכולים להיות לו שניים או שלושה מובנים שונים בתכלית?

עריכה מקצועית יותר יכלה לעשות את הספר לכלי, שכל בעל כלב היה מסוגל לקרוא בו בהנאה, להבין ולהיעזר במידע הכלול בו. במתכונת הנוכחית, עלולים כמה קוראים להבין לעתים את ההיפך ממה שהמחברת מנסה לומר להם, ועל כגון אלה כבר נאמר: „חיים ומוות ביד הלשון".

יבשם עוזר

וּבְכָל זֹאת – בָּשָׂר

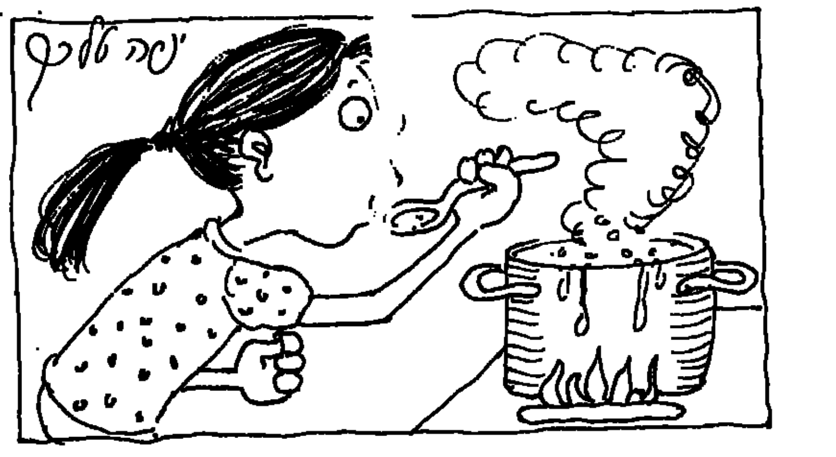

כְּדֵי שֶׁאוֹהֲבֵי הַבָּשָׂר לֹא יִהְיוּ מְקֻפָּחִים בִּגְלַל אַהֲבָתִי לְסְלָטִים, יֵשׁ לִי הַיּוֹם עֲבוּרְכֶם מָנָה בְּשָׂרִית (מַמָּשׁ אַכְלוּ), שֶׁאֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בַּקַּיִץ וְלֹא לְקַבֵּל בֶּטֶן כְּבֵדָה.

כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ (עֲבוּר שְׁנֵי רְעֵבִים), זֶה רֶבַע ק"ג בָּשָׂר טָחוּן, כּוֹס וַחֲצִי אֹרֶז מְבֻשָּׁל וּבָצָל אֶחָד.

אֹפֶן הַהֲכָנָה: פּוֹרְסִים אֶת הַבָּצָל לִפְרוּסוֹת אוֹ לַחֲתִיכוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְטַגְּנִים אוֹתוֹ עַל שְׁתֵּי כַּפּוֹת שֶׁמֶן. כְּשֶׁהַבָּצָל כְּבָר שָׁחֹם, מוֹסִיפִים לוֹ אֶת הַבָּשָׂר הַטָּחוּן, וּבְעֶזְרַת כַּף עֵץ מְפוֹרְרִים אוֹתוֹ. מַמְשִׁיכִים לְטַגֵּן 2–3 דַּקּוֹת, וְאִם צָרִיךְ מוֹסִיפִים שְׁתֵּי כַּפּוֹת מַיִם. עוֹד דַּקָּה שֶׁל טִגּוּן, וְאֶפְשָׁר לְתַבֵּל: מֶלַח, פִּלְפֵּל, אֶפְשָׁר גַּם קְצָת אַבְקַת קָארִי, אוֹ שְׁתֵּי כַּפּוֹת קֶטְשׁוֹפּ, אוֹ כָּל טַעַם אַחֵר שֶׁאַתֶּם אוֹהֲבִים. מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ, וּמוֹסִיפִים אֶת הַבָּשָׂר הַטָּחוּן הַמּוּכָן לְתוֹךְ כּוֹס וַחֲצִי אֹרֶז שֶׁכְּבָר בֻּשַּׁל. מְעַרְבְּבִים הֵיטֵב. וְעַכְשָׁו רַק תּוֹסֶפֶת סָלָט, וְיֵשׁ אֲרוּחָה.

דניאלה שמי

מדף הצעצועים

מז־חום לברווזיים

„אוניברסלי" של „משחקי יערי", הוא שם חדש לגירסה חדשה של משחק ה„טריוויה" שלהט לפני כשנתיים. העקרון – המשתתפים נדרשים להפגין את הידע שלהם בפיצוח סידרה ארוכה של שאלות בנושאים מגוונים. כדי לעמוד במשימה דרושה אינטליגנציה כללית רחבה למדי, וכן תושיה וזכרון טוב, כי כל סיבוב במשחק מגדיל את הסיכויים לדעת משהו בפעם הבאה.

אם זה מנחם אתכם, הנה גם לדוקטורנטים, בוגרי אוניברסיטת קולומביה האמריקנית, לא היתה תשובה לשאלה הגורלית – מה היה לסבתא של אפרים? אנחנו יודעים: לסבתא של אפרים, לסבתא ברווזיים! אבל אולי הם כן ידעו מי המציא את המז־חום עם הכספית – גבריאל פרנהייט.

המתחרים נעים על פני לוח קרטון מעוצב באיכות בינונית, אבל „אוניברסלי" הוא משחק נחמד ומושך למדי, המומלץ לבני שמונה ומעלה. לקטנים יותר אין במעט סיכוי לנצח.

שושנה חן

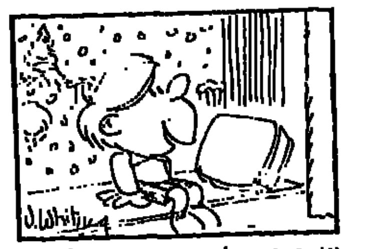

יומנה של אמא

הַחֹפֶשׁ הַגָּדוֹל

גילה מנה פליישר

אִם אֲרוּחַת הַבֹּקֶר מַתְחִילָה בְּ־7.00 וּמִסְתַּיֶּמֶת בְּ־12.00,
דְּעִי שֶׁהִגִּיעַ הַחֹפֶשׁ הַגָּדוֹל...
אִם יֵשׁ לָכֶם שְׁלֹשָׁה יְלָדִים, וְנִמְצָאִים בַּבַּיִת כָּל הַיּוֹם רַק 8 יְלָדִים,
דְּעִי שֶׁהִגִּיעַ הַחֹפֶשׁ...

אִם כָּל יוֹם מַגִּיעָה אֲלֵיכֶם בַּקָּשָׁה, עֲטוּפָה מִתַּחַנּוּנִים בְּעֵינַיִם גְּדוֹלוֹת, אוֹ חֲתוּלִים –
דְּעִי שֶׁהִגִּיעַ הַחֹפֶשׁ...
אִם תַּקְצִיב הַמִּלְוֹוה עוֹלֶה עַל תַּקְצִיב הַיְּרָקוֹת וְהַבָּשָׂר,
דְּעִי שֶׁהִגִּיעַ...
אִם אַתֶּם אוֹמְרִים „זֶה זוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם „לֹא! נִהְיָה רְגוּעִים"
דְּעִי שֶׁהוּא הִגִּיעַ.
אִם הַבַּיִת שֶׁלָּכֶם נִרְאֶה כְּמוֹ מִשֶּׁהוּ שֶׁבֵּין חֲדַר־שֵׁנָה לְגַן שַׁעֲשׁוּעִים,
דְּעִי.
אַתֶּם יְכוֹלִים לְהַתְחִיל לִחְיוֹת עַצְבָּנִיִּים וּרְתַחְתָּנִים שִׁשִּׁים יוֹם בִּרְצִיפוּת.
אַתֶּם יְכוֹלִים לְהַתְחִיל לִחְיוֹת סַבְלָנִיִּים וְסוֹבְלָנִיִּים שִׁשִּׁים יוֹם בִּרְצִיפוּת.
מָה שֶׁלֹּא תַּעֲשׂוּ – זֶה שִׁשִּׁים יוֹם. בְּרִיאוּת וְהַצְלָחָה!

תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ. (מִשְׁלֵי)

כַּרְטִיסִים כְּנִיסָה

קרקס רציני

גלגלים באוויר – הצגה קרקסית • תיאטרון מהרבא • 20 שחקני תיאטרון וקרקס בהרכבים שונים • לכל המשפחה • שעה ועשר דקות.

קרקס מקומי, סוף סוף. אמנם בלי האוהל המיוחד, אבל ה'מספרים', ההצגות והטריקים הם קרקס אמיתי.

העניין הליצני־קרקסי התחיל עוד לפני שנכנסנו לאולם. מאלפת חיות קטנה, ניגשה אלינו ושאלה בביישנות אם גם אנחנו ניגשים לבחינות הכניסה. להטוטנים זרקו וקלטו כדורים באוויר, מעל הראשים ממש, בתוך הצפיפות שלפני הכניסה לאולם. ליצן מקומח פנים תלש את הכרטיסים. לא קשה היה לנחש, מה מצפה לנו בפנים.

על הבמה ישבו ששה נגנים – תזמורת רצינית. גם הם היו צבועים ומחופשים. ליד הקירות ניצבו וחייכו שחקנים רכובים על חד אופן. ההצגה התחילה.

בעל קרקס מחפש שחקנים למופע חדש. מי שתהיה מזכירתו של הבוס, ארוכת חוטם ובעלת קול צפצפני, התגלתה בין הצופים. "הנה המנהלו" קראה פעמים אחרות בתוך צהלות השאגה של הקטנים.

במת „בית יד לבנים" בתל־אביב, היתה צרה לקרקס, אבל השחקנים תימרנו עליה בכבוד ראוי להתפעלות. מנהל הקרקס עב־כרס ובעל לסתות גולטות, הזמין את המתמודדים על התפקידים: רוכבי החד־אופן עלו ראשונים. אחריהם עלתה מאלפת החיות הקטנה שפגשנו בכניסה, והעלתה את חיות הטרף המאולפות שלה אל הבמה. באמצעות שחקנים מחופשים לחיות, התוודענו אל ההומור המלווה את הקרקס הזה לכל אורך ההצגה. היה שם קטע פנטומימה עם טולם, שהזכיר סרטים אילמים; מהלהטוטנים ועוד ועוד. לא אקלקל את ההפתעות המזומנות לכם.

המיני־קרקס הזה מצא חן בעיני. אמת, לא היו שם להטוטים מי יודע מה, לא היו טריקים שלא ראינו כמותם. חינה וקיסמה של ההצגה בפשטותה, בהומור ובשמחה האמיתית שזרמה בטבעיות מהבמה אל האולם. הקרקס הזה הזכיר לי הצגות „גונסנס", כאלה שרוח שטות שלהן עוברת ונכנסת בקלות אל הצופים ומרנינה את הלבבות.

מותק של הצגה. כדאי לראות.

שרה אריה

1988 שנות הנוער הגבור – 40 שנים נוציצות

הרשמו עכשיו!
נצלו את שכה"ל המוזל הקיים
והחלו את לימודיכם בקיץ
או בספטמבר בהתאם לבחירתכם!

מדור לימודים

קורס עיצוב אופנה

לימודי תעודה

נפתחים קורסי בוקר וערב לעיצוב אופנה
בת"א, חיפה, ירושלים, ב"ש, אם את/ה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי, עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך.

קורס רגיל
עיצוב וציור אופנה, תדמנות, תפירה והכנת קולקציה רוב הקורס מוקדש לעבודה מעשית. משך הלימודים. 8 חודשים עד שנה.

מסלול מיוחד לבנות לפני גיוס.

קורס למתקדמים
פיתוח כישרון לעיצוב ופיתוח דגמים מקוריים כולל תדמנות, דיגום חופשי, דירוג תדמיות ופרוייקטים. משך הקורס שנה.

חינם • 24 שעות ביממה! טלפנו עכשיו לטל. 03-295529, 04-669041 בלילות ובשבתות. מסורי פרטיך ותוזמן/ני לראיון ומבחן התאמה - חינם.

שכה"ל הוצאה מוכרת לעובדות בוטיקים ומפעלי אופנה

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על 510 ח 295529 טל	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו 669041	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק.ג 73714 טל	ירושלים יפו 36 מול בית יואל 233195 טל

מכון להכשרה מקצועית

מכון ישראלי למינהל — מרכז ישראלי לתקשורת המונים

תקשורת

קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלויזיה בהנהלת מר נח הלפרין.

לימודי תקשורת המונים כמקצוע, ברמה אקדמאית, עם מיטב מומחים בשטח.

פרט להרצאות והדגמות, הלימודים ילוו גם בסדנאות ופרויקטים מעשיים, הפקת סרטי ווידאו, מסיבות עיתונאים, הוצאת עיתון וראיונות עם אישים מרכזיים.

הלימודים בשעות הערב

תכנית הלימודים כוללת:
עתונות – מבואות בעתונות • תחקיר עיתונאי • ידיעות וכתבות • דרכים לחשנת ידיעות ומידע • טיפול בנושאים רגישים • שיכתוב • תורת הראיונות • סיקור עיתונאי ועוד **דוברות ויחסי ציבור** – מבואות • טכניקות עבודה • ייעוץ תקשורת • יחסי ציבור למוצר • בניית תדמית • עיצוב תדמית לאישות • מסיבת עתונאים • ניסוח תגובות • דובר שר • יעוץ והחלטות הדובר ועוד • **פרסום** – מבואות • השפעת הפרסום • סוגי מדועות • טכניקות לבניית תכנית פרסום • הרעיונות • קהל המטרה • תקציבאי • תמלילן • מעצב • סרט הפרסום • פרסום חוצות • שיווק • הפסיכולוגיה בפרסום • כתבה פרסומית ועוד • **תקשורת אלקטרונית** – מבואות • הראיון הפסיכולוגי • המגיש • התחקירן • כתבת תחקיר • חומר תיעודי • חדשות • התפיסה החזותית • המרואין והמראיין • קריינות • כתב חוץ • כתבת שטח • כתבת אולפן • עבודה בוידאו • שידור חי • "בישולי" אולפן ועוד •

תל־אביב בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510
טל: 291858, 295529, 201392

תכנית לימודים מפורטת והרשמה בין השעות 00 30-9 19 רצוף

אנגלית מדוברת שוטפת

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדיבידואלית המותאמת במיוחד לך!

קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים. טיפול אישי, משקה חם. לימוד בקבוצה קטנה.

- 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה)
- אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFEL
- קורסים למתחילים – A.B.C (מיועד למתוסרי כל ידע קודם באנגלית. השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "לפתוח את הפה")
- קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים (שכה"ל - הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס)

לכל גיל
בוקר ומנחה

חינם — 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל. 03-295529, 02-221933, 03-726132, 04-669041, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ח. 510 טל 291858	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
	באר שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק.ג 73714	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל 669041
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	כפר סבא ויצמן 134 953181	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665
הרצליה סוקולוב 35 ג. גן מריון טל 87682	בת־ים רוטשילד 48 בית בימר טל 584181	חולון סוקולוב 46 בנין הסימר טל 850889
רמלה הרצל 44 בניין מר בית יאוחי טל 242315	רחובות הרצל 161 466262	אשדוד בנין כאן יעו מרכז א טל 535624
ראשל"צ רוטשילד 35 מסגר חיים טל 9658801	קרית אונו מרכז קרית־ויו רח' צה"ל 104 טל 718647	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404

המכונים האמריקאים לשפות

הנהלת חשבונות

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת. הרשמה לקורסים סוג 3;2+1

קורסי ערב מוורזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים. קורסי ניקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות. השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש
• הכנה לבחינות סיווג ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות • מרצים מנוסים • לימוד אינטנסיבי • תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במיכון

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת
בחשבשבת

חסרים יותר מ־500 מנהלי חשבונות מדופלמים

לכבוד המכון הישראלי למינהל, ת.ד 28124 תל־אביב 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנהח"ש
שם וכתובת ______ טל ______

קורס כתבנות או אנגלית, חינם לכל נרשם

חינם - 24 שעות ביממה, חייג ברגע זה לטל 03-295529 03-201392, 04-665501, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסור/י שמך, כתובתך ומס הטלפון שלך ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529	חיפה נורדאו 30 טל 665501	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
הרצליה סוקולוב 35 פ. גן מריון טל 87682	ראשל"צ רוטשילד 35 מסגי חיים 9658801	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר־שבע העצמאות 49 מסגי גולן ק.ג טל 73714	חולון סוקולוב 46 בנין הסימר טל 850889
בת־ים רוטשילד 48 פינת בלפור טל 584181	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	כפר־סבא ויצמן 134 953181	רחובות הרצל 165 466262	אשקלון הרצל 36 בית מור 250392
אשדוד בניין כאן יעו 3 מרכז א טל 535624	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	קרית אונו מרכז קרית־אונו רח' צה"ל 106 טל 718647	רמלה הרצל 44 מסגר מלינקובסקי טל 242344	ק. חיים ויוסליס האספים 3 טל 740410

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

אני מזכירה דו לשונית

נפתחים גם קורסים למזכירות בכירות

מתקבלות מועמדות רציניות בעלות 12 שנות לימוד, לאחר ראיון אישי.
מטרת הקורס הכשרת מזכירות בכירות לניהול משרדים ולשכות
הלימודים בשעות הערב, 3-2 פעמים בשבוע, כולל הכנה לבחינות סוג 2 של משרד העבוד.
תוכנית הלימודים כוללת הכנה לבחינות סוג 2 • התחלת השבונות סוג 1 • אנגלית • עיבוד תמלילים והכרת המחשב • ראיון והערכת עובדים • ניהול צוות עובדים • טיפוח החן • התנהגות ונימוסים.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל. 291858
חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה איכילוב 13 טל. 913665
באר־שבע העצמאות 49 טל. 73714	ראשל"צ רוטשילד 35 טל. 958801	כפר־סבא ... טל. 444206

מכון ישראלי למינהל

טכנאי שירות וידאו - טלוויזיה

- מסלול שנתי למתוסרי ידע באלקטרוניקה.
- מסלול חצי שנתי לאלקטרונאים.
- לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים.
- רוב הקורס בעבודה מעשית - הכוונה לעבודה למסיימים.

כולל קורס לאנטנות צלחת לוויינים!
לקליטת שידורי לווינים וטלוויזיה בכבלים ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה
שידור מיוחד למשרתים במילואים
חינם 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל. 03-660893, 04-664505, 057-73714, גם בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.

מקצוע נדרש • הכנסה גבוהה עבודה מעניינת

לימודי ערב פעמיים בשבוע

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב הירקון 48 פינת אלנבי טל 660893	חיפה ביאליק 17 פינת הרצל טל 664505	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק.ג טל 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933

מכון להכשרה מקצועית

עיצוב פנים

קורסים בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים באר־שבע ב־

הכשרה וכ בעלי יתר כישרון ותנונים לאחר מבחן התאמה.

הקורס לעיצוב פנים מיועד לבעלי גישה אסתטית יצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לקוחותיהם לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ליהנות מהמרחב שלו בדירה ובנוחות מירבית.
תכנית הלימודים
שרטוט ארכיטקטוני, שרטוט לעיצוב פנים, וגאומטריה תאורית, תיכנון ארכיטקטוני, חומרים ותהליכים, פרטי בנין, נגרות וריהוט, עקרונות סגנונות וחווק, צבע, תאורה, רישום טקסטיל ורישוט ועוד
הינך מוזמנת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה חינם ללא כל התחייבות מצידך.
חינם - 24 שעות ביממה חייגי
עכשיו לטל 03-291858, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות, מסורי פרטיך ותקבלי לביתך פרוספקט, כמו כן תוזמני לראיון ומבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על 510 ח 295529 טל	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו 669041	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק.ג 73714 טל	ירושלים יפו 36 מול בית יואל 221933 טל

מכון להכשרה מקצועית

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמת כשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך.
טלפן/י 24 שעות ביממה 03-868410

לכבוד המכונים האמריקאיים, ת.ד 28124 ת"א מיקוד 61281 שם וכתובת ______ טל ______

המכונים האמריקאים להשכלה

המכונים

המכונים האמריקאים לשפות
המכון הישראלי למינהל
המכון להכשרה מקצועית

28 שנות נסיון, 250,000 בוגרים

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א

הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי נטיה למקצוע ותונים כמו. טייקנות וסדר, נטה אסתטית, קריאטיביות וכד'.

יתקבלו רק בעלי טעם וכישרון מתאים לאחר מבחן פסימפטרי לבוגרים. הפנייה למקומות עבודה - בהתאם להישגים.

לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור
ת.ד 36239 ת"א מיקוד 61361 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם וכתובת ______ טל' ______

משרדינו פתוח כל יום בין השעות 19.30-9.00 רצוף ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל: 295529

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-291858 או 03-295529 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך ותוזמן לראיון ומבחן התאמה חינם.

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

הרשמה לקורסי בוקר וערב

עיון במדור הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר — מזכירה רפואית ומזכירה בכירה. הקורסים למזכירות הרפואיות של מ.י.ל. מעניקים תעודה המוכרת על ידי בתי חולים וכן מכינים אותך לתואר – מזכירה בכירה.
פעמיים בשבוע, בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הלומדות תעבורנה השתלמויות ועבודה מעשית בבתי חולים, כך שעם סיום הקורס תרכושנה נסיון מעשי ותוכלנה להשתלב בשוק מיידי בשוק העבודה.
חינם 24 שעות ביממה: חייגי כבר ברגע זה לטל 03-291858, 03-295529, 04-669041, 02-221933, 057-73714
לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד 28124 תל־אביב, מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסברה על הקורסים
שם וכתובת ______ טל ______

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30 9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 291858	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק.ג טל 73714

מכון ישראלי למינהל

יעוץ מס

אישור נציבות מס הכנסה

הרשמה לקורסי בוקר וערב
הכנה לקראת הבחינה מטעם נציבות מס הכנסה • קורסים רגילים למתוסרי ידע • קורסים מזורזים לבעלי השכלה.
דרושים לוועצי מס בארץ
התפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר, וחוקי המס הרבים גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס כל עסק זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת למלא את דרישות השלטונות.
מטרת הקורס
לאפשר תוך תקופה קצרה יחסית לקראת בחינת הבקעה ממשלתית ולהקנות לחם ידע ונסיון שיוכלו לשמש לעבודתם מיד עם תום הקורס.
חינם 24 שעות ביממה: חייגי ברגע זה 03-295529, 04-665501, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסורי פרטיך ותקבלי לביתך פרוספקט לימודים מס - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30 9.00 רצוף	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 טל. 73714

מכון ישראלי למינהל